Declarație

Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar — informează din New York agenția „D.P.A." —, a atras din nou atenția Statelor Unite că nu își respectă angajamentele asumate față de Organizația mondială. Într-o alocuțiune rostită la Universitatea Dartmouth din Hanover (statul american New Hampshire), el a declarat că unele dintre obstacolele ridicate de Administrația de la Washington reprezintă pericole potențiale pentru viitoarea colaborare dintre O.N.U. și S.U.A., contravin normelor dreptului internațional și periclitează capacitatea de funcționare a Organizației mondiale. Prin faptul că nu își achită integral contribuțiile la bugetul O.N.U. și la cheltuielile legate de operațiunile de menținere a păcii, Statele Unite pun în pericol capacitatea de supraviețuire a O.N.U., a relevat Javier Perez de Cuellar. O altă problemă o constituie intenția S.U.A. de a închide misiunea observatorului O.E.P. la O.N.U., a adăugat Cuellar.

Normalizare

Ecuadorul va restabili relațiile sale diplomatice cu Nicaragua după instalarea la 10 august, la cîrma țării, a noului guvern — a declarat președintele ales al Ecuadorului, Rodrigo Borja Ceballos. Într-una din primele sale declarații făcute după cîștigarea alegerilor prezidențiale de la 8 mai din țară, Rodrigo Borja Ceballos s-a angajat să acționeze pentru creșterea prestigiului internațional al Ecuadorului și intensificarea raporturilor de cooperare ale țării cu toate statele, în primul rînd cu țările în curs de dezvoltare.

Proiect

Parlamentul italian a aprobat un proiect de lege privind crearea unei comisii speciale pentru investigarea activităților teroriste în Italia. Din această comisie fac parte 40 de deputați și senatori, reprezentînd principalele partide politice ale țării. În următorul an și jumătate, comisia va examina un mare volum de documente, informații și dosare judiciare, referitoare la activitățile teroriste ce s-au descoperit în Italia în ultimii 20 de ani, urmînd să facă recomandări pentru combaterea eficientă a acestui flagel.

Lăcuste

Valul de lăcuste migratoare care a invadat o zonă întinsă din nordul Africii amenință, în aceste zile, și Ciadul. Potrivit surselor oficiale din N'Djamena, „ciuma verde" ar putea să reducă la zero eforturile acestei țări în vederea realizării aprovizionării populației cu principalele bunuri alimentare. Guvernul de la N'Djamena a cerut organismelor internaționale specializate un ajutor de urgență.

Candidat

Uniunea Creștin-Democrată, cel mai mare partid al coaliției guvernamentale din R. F. Germania, a propus, oficial, realegerea actualului președinte al țării, Richard von Weizsäcker, pentru un nou mandat de cinci ani, a anunțat cancelarul Helmut Kohl, citat de agenția „D.P.A.". Pentru realegerea lui Richard von Weizsäcker s-au pronunțat, anterior, și celelalte partide ale coaliției guvernamentale — Uniunea Creștin-Socială și Partidul Liber-Democrat, precum și principala formațiune de opoziție — Partidul Social-Democrat. Alegerile prezidențiale vor avea loc în primăvara anului viitor. Zilele trecute, Richard von Weizsäcker a declarat ziariștilor, în orașul Fulda, că ar dori să exercite în continuare funcția de președinte al R.F.G. Mulțumind pentru largul sprijin de care se bucură, el a apreciat, însă, că este prea devreme pentru o hotărîre definitivă în acest sens — informează agenția „D.P.A.".

Start în maratonul anual al orașului Rotterdam, la care au participat aproximativ 5 000 de persoane

Computer

În Japonia a fost aprobat, oficial, programul de creare a unui computer din a cincea generație, pe care specialiștii speră să-l poată construi pînă în anul 1991. Noua mașină electronică de calcul va putea „gîndi", adică va putea adopta independent soluții logice pe baza datelor introduse în memoria ei, ceea ce actualele computere nu pot face. Lucrările de construire a unui model la scară redusă al computerului au început în luna martie. El va dispune de 64 de blocuri de „gîndire". Prototipul întregului computer din a cincea generație va cuprinde mii de „blocuri de gîndire" care vor putea realiza miliarde de operațiuni diferite, apropiindu-se de capacitatea creierului uman. Lucrări pentru crearea unor computere asemănătoare se mai desfășoară și în alte țări care dispun de o tehnologie avansată.

Despădurire

Într-o cuvîntare rostită la Roma, directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), Edouard Saouma, și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu gravul fenomen de distrugere — din cauza unor fenomene naturale sau a activității omului — a pădurii tropicale, informează agenția „A.N.S.A.". Vorbitorul a relevat că, anual, în lume sînt distruse 11,5 milioane hectare de pădure, în timp ce ritmul de reîmpădurire nu se ridică decît la 1 milion hectare pe an. Directorul general al F.A.O. s-a pronunțat pentru intensificarea acțiunilor de împădurire.

Plimbare

Patru medici de la Universitatea Massachusetts (S.U.A.) au inventariat studiile efectuate de-a lungul anilor, referitoare la efectele benefice ale mersului pe jos. Concluziile confirmă faptul că acest exercițiu, care nu comportă eforturi deosebite, contribuie la menținerea unei forme fizice excelente. Mersul pe jos ameliorează funcționarea sistemului cardiovascular, calmează stările de anxietate și depresive, reduce nivelul colesterolului în sînge și întîrzie procesul de osteoporoză — informează publicația „Journal of the American Medical Association".

Poluare

Organizația ecologistă americană „Great Lakes United" a dat publicității un raport potrivit căruia S.U.A. vor avea nevoie de cîteva decenii pentru a depolua apele Marilor Lacuri. Cercetătorii au observat, printre altele, că substanțele toxice ajung în apele lacurilor nu numai prin deversarea de ape reziduale, ci și din atmosferă. Pe de altă parte, la Ottawa s-a anunțat că un grup de activiști ai organizației ecologice internaționale „Greenpeace" a pornit într-o misiune de cercetări, de șase luni, spre Marile Lacuri pentru a studia motivele poluării acestora.

Oaze

Omul de știință siberian Vasil Bgatov a dezlegat enigma existenței dincolo de Cercul Polar a unor oaze unde cresc zade, pini și cedri. El susține că aceste crînguri, care se întind pe sute de kilometri la nord de taigaua siberiană, au luat naștere pe suprafețe de sol care conțin minerale termoabsorbante. Rezervele de căldură înmagazinate de aceste minerale în cursul zilei polare sînt emanate la sosirea frigului, permițînd plantelor să-și mențină perioada de vegetație. Pentru a-și argumenta ipoteza, Bgatov și-a amenajat o grădină la Novosibirsk în solul căreia a introdus minereu de zeolit. Roșiile plantate într-o astfel de grădină au crescut și pe ger, perioada lor de vegetație fiind prelungită cu 3—4 săptămîni, relevă agenția „TASS".

Raport

Consecințele catastrofale pe care le-ar putea avea pentru populația Marii Britanii un război nuclear au fost relevate în cadrul unui raport pregătit de Asociația medicală britanică. Documentul menționează, între altele, că, în primele cîteva minute de la declanșarea unui conflict cu arme nucleare, cel puțin 28 de milioane de britanici și-ar pierde viața, în timp ce alte 6 milioane ar fi grav rănite. Clinicile și spitalele ce ar supraviețui, eventual, holocaustului nu ar putea face față numărului mare de răniți și ar fi confruntate, totodată, cu dificultăți enorme, ca urmare a lipsei de medicamente și de alte materiale medicale. Raportul constituie un apel la rațiune, la măsuri concrete pentru realizarea cît mai grabnică a dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare.

Rubrică realizată de Ilie Olteanu

Dinamită pentru veacul 299980...

Ca orice descoperitor, Einstein a demolat păreri care, pînă la el, erau considerate adevăruri și a impus adevăruri unde părerile nu aveau nici o importanță. Desigur, în știință candorile riscă să fie mai puțin culpabile decît în politică, dar pînă la Einstein aerul suspicios nu atinsese încă relativismul care a făcut atîtea ravagii mai tîrziu. Un lucru este cert : valorile bătute în cuie și adevărurile drapate în axiome (forma cea mai comodă a adevărului) își au viața lor, grandoarea și decadența lor, se nasc și mor cu viteze variabile de la caz la caz. Nu întotdeauna avem, însă, o imagine coerentă și unică asupra acestei viteze, din cauza relativității ei.

Cînd primul tren din istoria transportului în comun și-a dat drumul pe șine, oamenii cei mai pregătiți sufletește pentru un asemenea eveniment au apreciat viteza noului venit ca excesivă, periculoasă, improprie unei societăți respectabile. Dacă azi am circula cu viteza aceea, am devenit furioși. Tot pe atunci, automobiliștii de-abia inscăunați în fața enormelor volane de lemn purtau ochelari de protecție, căști și mantale de scafandru pentru a rezista la marile exigențe impuse de minuirea unui asemenea bolid. Azi se conduc în lume mașini sport cu 250 de kilometri pe oră, iar unii acuză — în aceste circumstanțe — un oarecare „spleen" derivat din moderația performanței. Să nu mai vorbim de avioanele care reușesc, banal, să întreacă viteza sunetului. Viteza de asimilare a recordurilor și reducerea lor la numitorul comun al faptului curent a fost enormă în această perioadă istorică extrem de scurtă. Omenirii i-au trebuit epoci întregi să treacă de la căruță la trăsură și doar cîteva decenii pentru a se desprinde, fulminant, de pămînt, pentru a zbura peste oceane sau pentru a naviga adînc sub ele.

Prima jumătate a veacului nostru părea să fi acumulat toate victoriile imaginabile posibile. Informațiile nu mai circulau cu trenul, apăruse și se perfecționase radioul — adevărată pîrghie de răsturnat publicul — , iar, apoi, întîmplările lumii nu numai că se auzeau, dar deveniseră vizibile prin nașterea (cu efecte mai complexe decît s-a crezut sau se crede) unui monstru cumsecade și iradiant : televiziunea. Bomba atomică, laserul, ingineria genetică, computerele, unele medicamente noi și unele boli noi, împreună cu celelalte elemente de stupefiat oamenii normali, au întregit panoplia. Toate au apărut cu viteză și s-au instalat cu viteză în sfera banalului.

Cînd zborurile extraterestre au intrat în regula jocului de învins ce ne propunem să învingem se poate spune că viteza umanității de adaptare la un nou sistem de a gîndi și de a înfăptui a devenit exorbitantă. Viteza de înaintare este, deci, o problemă rezolvată sau, oricum, abordabilă într-o manieră temerară. Mai rămîne timpul și mai rămîne spațiul. Triada este de nedislocat iar componentele se macină reciproc în spiritul unei relativități neistovite.

O asemenea situație, cunoscută și recunoscută de om, nu are un caracter dizolvant. Pe scara proiectelor umane, scară orgolioasă și interminabilă, Luna și Marte sînt acorduri de uvertură dintr-un spectacol menit să vocalizeze infinitul cosmic. Tot mai elastic, timpul conține, însă, rigide rezerve de perfidie ; pentru colonizarea întregii galaxii ne-ar trebui 30 000 000 de ani. Nu sîntem, dincolo de aplombul gîndirii noastre strategice și arta de a planifica, în stadiul de a putea organiza un scenariu decent pe o asemenea perioadă. Oricum, 200 000 000 000 de stele ne așteaptă cu brațele deschise și inima înghețată, pentru a le administra, moderniza și exploata în forme care vor corespunde exigențelor de peste aproximativ 299 980 de veacuri. Ținînd cont de volumul aberant al timpului și de media de vîrstă a omului în promițătoare creștere, dar, vai, mereu insuficientă, călătoriile de descoperit și luat în primire galaxia vor fi fără întoarcere. Acesta este un aspect de majoră importanță, fundamental, în abordarea aspectelor organizatorice ale colonizării teritoriilor de peste cer. Ca atare, presupun că se vor pune la punct spații orbitale incubator, pe care se vor produce noi generații apte de a fi trimise pe noi stații mai îndepărtate și tot așa mereu. Un pod aerian de nașteri, maturizări și iar nașteri va permite omului să-și continue drumul, practicînd o istorie ambulatorie, o evoluție în rachetă, pentru a cîștiga distanță față de punctul inițial — Terra. Pînă atunci, primul pas poate fi repetat : Luna.

„Science et vie" scrie : „La 21 iulie 1969, contemporanii noștri au pus piciorul pe Lună. Pentru ca să nu facă mereu naveta între planetă și spațiu, oamenii au hotărît să realizeze o stație orbitală.

La 400 km distanță de Pămînt, stația va fi un centru de observare a Universului și a planetei, o uzină, un laborator de cercetări, o bază de antrenament pentru exploratorii altor planete și o stație de lansare a sondelor automate spre alte stele. Primul pas în această direcție este alocarea unui fond de 8 miliarde dolari, la care se adaugă cheltuielile de întreținere. Toate acestea înseamnă cheltuieli anuale de cîteva sute de milioane de dolari pe o perioadă de minimum zece ani".

Față de costul unor gafe regretate și a unor proiecte regretabile suma este modică. Desigur, cu cît platformele cosmice vor fi mai complexe, cu atît vor costa mai mult. Estimările au, deocamdată, un grad apreciabil de relativitate, dar nu acesta este aspectul determinant. Problema este nu numai cît se va investi, dar și ce se va obține în urma acestei afaceri. Revista menționată relevă cu conștiinciozitate : „Rămîne să fie găsiți cei dornici să investească în aceste proiecte. Ei trebuie să fie destul de bogați ; o comisie de studiu din cadrul Societății britanice interplanetare a estimat că o misiune de recunoaștere a solului lunar ar costa 16,5 miliarde de dolari, la care s-ar adăuga 35,6 miliarde pentru construirea bazei propriu-zise. În total, 52,1 miliarde de dolari. Estimările lui Paul W. Keaton, de la Laboratorul național Los Alamos, și Wallace O. Sellers, de la compania «Merrill, Lynch Co.», sînt mai mari : de la 70 la 90 miliarde. Aceste estimări, deși astronomice, nu trebuie să ne sperie. Pe parcursul a 11 ani, misiunile «Apollo» au avut nevoie de 73 miliarde dolari. Or, programul bazei lunare se va eșalona pe parcursul a 25 de ani. Nu a fost încă votat un buget, dar nu este de mirare ca N.A.S.A. să se lanseze în această acțiune de mare amploare. «Sînt convins că, înainte de sfîrșitul primului deceniu din mileniul al treilea, ne vom întoarce pe Lună» — a declarat James Beggs, administratorul agenției N.A.S.A."

Bun. După Lună ar urma Marte. Și aici spiritul ingenios al omului va face ravagii. Cu excepția banilor, multe se vor scoate din piatră seacă sau din amestecarea rentabilă a atmosferei acestei planete care duce frigul de pe pămînt la valori ideale pentru spart termometrele : —140° Celsius... „Science et vie" pune punctul pe i : „Atmosfera marțiană este, ea însăși, o mină. Este suficient să se știe cum să fie exploatată. Thomas Meyer, chimist asociat grupului de studii asupra planetei Marte, din cadrul Universității Colorado din Boulder, susține, pe baza datelor transmise de sondele «Viking», că prin comprimarea a 900 mc de aer marțian, s-ar putea obține 500 g apă. Prețul nu ar fi mai mare decît al unei sticle cu apa minerală pe Terra".

În sfîrșit o echivalență. Fapt reconfortant și chiar stimulator. De altfel, apa despre care știm cît este de necesară, din cauza istoriei noastre pămîntene de pînă acum, se poate obține și de jos în sus : „Penelope Boston, care îndrumă grupul de studii pentru Marte, apreciază ca preferabilă extragerea apei din solul planetei roșii. Bazîndu-se, și ea, pe rezultatele sondelor «Viking», a calculat că, încălzind 100 kg de praf de pe solul marțian, s-ar obține 1 litru de apă. Metoda aceasta prezintă avantajul că poate fi practicată fără întrerupere și în cîmp deschis. Pentru stocare sînt necesari doar niște simpli saci de plastic. P. Boston a conceput un program de instalare pe Marte în trei etape. Prima constă în importarea algelor și coloniilor de bacterii pentru însămînțarea planetei. Dacă nu s-ar răspîndi, ele ar putea să fie consumate de primii sosiți, așteptîndu-se momente mai prielnice. Etapa următoare constă în realizarea serelor din structuri gonflabile, cu presiune scăzută, în care colonizatorii, sătui de mîncăruri cu alge și bacterii, se vor grăbi să cultive legume, folosind umiditatea solului marțian. Un cort din plastic ridicat deasupra unui crater natural, astfel încît să mențină o presiune medie între suprafața planetei cu presiune scăzută și zona locuită presurizată, va fi folosit ca fermă. Ultima etapă prevede instaurarea unui ecosistem în miniatură, cu organisme specifice.

Dar nefiind ideal pentru agricultură, solul marțian va trebui în prealabil spălat de materiile toxice care, de altfel, vor fi utile : ele vor fi folosite la producerea acidului sulfuric, cimentului, gipsului, sticlei, metalelor etc., produse de primă necesitate pentru colonizatori. De fapt, numai cu substanțele toxice extrase din sol se va putea monta o adevărată industrie de mici dimensiuni. Cu ajutorul carbonului extras din gazul carbonic al atmosferei și cu alte produse chimice se vor fabrica mase plastice, hîrtie, cauciuc, clei și exploziv".

Exploziv ! Deci se poate ! Și încă de la începutul drumului. Drumul spre cele 200 000 000 000 este asigurat. Armamentul se va produce în trepte, se va acumula în escale și va putea fi conservat pînă la capătul drumului.

Radu Budeanu

„Războinicii stelelor“ sau „a crea pentru a distruge“ (24)

Corneliu Vlad

Punct, contrapunct, replică

Să vedem acum care sînt argumentele politice ale celor ce pledează împotriva continuării S.D.I., cum încearcă să li se opună partizanii acestui program şi cum replică, la contraargumentele lor, oponenţii „războiului stelelor“.

Punct. S.D.I. constituie o ameninţare de militarizare a spaţiului, ceea ce înseamnă propulsarea cursei înarmărilor la cote mai înalte.

Contrapunct. Scopul S.D.I. este de a pune capăt cursei înarmărilor nucleare. Ea oferă o şansă pentru eliminarea aproape concretă a rachetelor nucleare.

Replică. În condiţiile desfăşurării S.D.I., fiecare parte va acţiona pentru sporirea capacităţilor sale defensive, pentru creşterea mijloacelor ofensive şi pentru dezvoltarea de noi contramăsuri. Ar fi vorba, deci, de o cursă a înarmărilor cu trei culoare, în locul actualei curse, cu unul.

Punct. S.D.I. va anula Tratatul privind apărarea antirachetă, care se bazează pe premisa că echilibrul strategic ofensiv va fi stabilizat dacă apărarea e limitată.

Contrapunct. Tratatul respectiv nu interzice efectuarea unor activităţi de cercetare în domeniul apărării antirachetă ; S.D.I. este un program de cercetare a căror proiectare şi efectuare nu ar contraveni, aşadar, acestui tratat. De altfel, şi U.R.S.S. desfăşoară cercetări în domeniul apărării antirachetă.

Replică. Unele din experimentele proiectate în cadrul programului de cercetări S.D.I. ar putea fi apreciate ca fiind componente ale unui sistem de apărare antirachetă şi, prin aceasta, ele ar reprezenta o violare a tratatului.

Punct. Aliaţii S.U.A. sînt preocupaţi de faptul că S.D.I. va accelera cursa înarmărilor între cele două mari puteri, primejduind securitatea restului lumii.

Contrapunct. Aliaţii S.U.A. sînt atraşi de posibilitatea ca participarea la S.D.I. să ducă la înzestrarea propriilor lor industrii cu tehnologii înalte.

Replică. Exporturile S.U.A. sînt supuse unui control în cadrul unor limite severe în ce priveşte orice transfer de tehnologie înaltă în afara S.U.A.

Punct. S.D.I. este atît de costisitor, încît devine prohibitiv şi poate afecta serios produsul naţional brut al S.U.A. Estimările merg de la 200 de miliarde la două trilioane de dolari, pentru un sistem iniţial, care va avea nevoie constantă de a fi modernizat.

Contrapunct. Încă nu este clar cît va costa de fapt, S.D.I. O parte a cercetărilor actuale din cadrul programului sînt destinate tocmai căutării unor modalităţi pentru a se ajunge la costuri mai scăzute. În ultimii ani, Statele Unite au neglijat problemele dezvoltării sistemelor strategice. Programul S.D.I. ar putea fi sistat, dacă s-ar dovedi ineficient.

Replică. Costul evaluat de 26 de miliarde de dolari pînă în 1990 face ca S.D.I. să fie cel mai mare program de cercetări din cîte au fost concepute vreodată. Din punct de vedere istoric, cercetările au ocupat, de regulă, un foarte mic procent în cadrul programelor de cercetare-dezvoltare în domeniul sistemelor de arme. Un program atît de amplu se va autoperpetua, indiferent dacă este sau nu eficient.

Punct. S.D.I. va fi o sursă de profit pentru contractorii în domeniul apărării, oferind contracte importante în toate districtele congresionale.

Contrapunct. Nu este nimic rău dacă contractele guvernamentale vor fi repartizate cît mai larg cu putinţă. Contractele competitive contribuie la promovarea eficienţei.

Replică. Motivul pentru care contractele sînt larg răspîndite în rîndul districtelor congresionale nu este de a duce la o sporire a eficienţei şi de a asigura sprijin politic pentru S.D.I., în sensul că acesta ar crea locuri de muncă în toate districtele congresionale.

„Opiniile experţilor diferă în mod considerabil — şi uneori sînt profund antagoniste — asupra modului în care S.D.I. va influenţa politica internă şi externă a S.U.A. Cu toate acestea, nimeni nu neagă că efectele vor fi profunde“ — conchid autorii sintezei publicate în „Spectrum“, care se abţin să facă şi alte comentarii în legătură cu această dezbatere aprinsă privind programul „războiul stelelor“.

În cei cinci ani care au trecut de la lansarea programului S.D.I., aceste argumente şi contraargumente, cărora li s-au adăugat pe parcurs şi altele, au fost analizate şi dezbătute în cadrul unei confruntări de o amploare fără precedent pe plan naţional, în S.U.A., ca şi pe plan internaţional.

În mod firesc, de un interes deosebit sînt aprecierile formulate în Uniunea Sovietică faţă de programul S.D.I. În secvenţa următoare ne vom opri, de aceea, asupra unora din aceste aprecieri, aşa cum au fost ele sintetizate de colonelul Vladimir Nazarenko, candidat în ştiinţe militare, în numărul 3/1988 al publicaţiei „Revue Militaire Sovietique“.

Din nou despre vulnerabilitate

Cum ar urma să reacţioneze Uniunea Sovietică în cazul în care Statele Unite vor trece la desfăşurarea programului S.D.I. ? În luări de poziţie oficiale s-a arătat că, într-o asemenea situaţie, U.R.S.S. va găsi „un răspuns eficace“, iar acest răspuns va fi „asimetric faţă de S.D.I.“. Ceea ce înseamnă că Uniunea Sovietică nu-şi va crea propriul său sistem de apărare antirachetă cu componente bazate în spaţiu. Potenţialul ştiinţific şi tehnologic al U.R.S.S. — spune colonelul Nazarenko — permite găsirea unor mijloace de contracarare a S.D.I., care să fie, în acelaşi timp, eficiente şi mai puţin costisitoare.

A vorbi despre contracararea eficace a S.D.I. înseamnă, de fapt, a vorbi despre punctele sale vulnerabile. Printre măsurile posibile de ripostă, comentatorii sovietici le citează în primul rînd pe cele ce decurg din perfecţionarea armelor nucleare ofensive „tradiţionale“ şi din creşterea posibilităţilor lor de a depăşi un sistem de apărare antirachetă de mare anvergură cu elemente bazate în spaţiu. Specialiştii estimează că fondurile necesare pentru punerea la punct a modalităţilor de străpungere a unui „scut spaţial“ prin dezvoltarea şi perfecţionarea armamentelor strategice ar fi de 20—30 de ori mai mici decît cheltuielile impuse de crearea unui astfel de „scut“.

Un rol important în sporirea coeficientului de vulnerabilitate al S.D.I. l-ar juca, fără îndoială, rachetele false, rachete dotate cu un sistem de ghidaj simplificat sau, pur şi simplu, machete de ogive, care să aibă dimensiunile şi masa rachetelor reale şi care, practic, sînt imposibil de detectat prin mijloacele tehnologice existente. Utilizarea masivă a acestor „capcane“ ar obliga sistemul antirachetă să se epuizeze în gol. Desfăşurarea unor asemenea rachete false este apreciată de specialişti ca o măsură suficient de convenabilă şi din punct de vedere economic.

Contracararea S.D.I. se poate face şi prin sporirea arsenalului de armamente pentru care nu există încă mijloace de interceptare eficace. Este vorba, în primul rînd, de rachetele balistice aflate la bordul submarinelor, care sînt lansate pe traiectorii razante, ca şi de diferitele tipuri de rachete de croazieră. Dificultăţi suplimentare pentru sistemele de detecţie, urmărire şi ghidare pot fi create prin reducerea duratei fazei de propulsie a unei rachete balistice sau prin camuflarea sa. Aceasta ar determina reducerea eficacităţii mijloacelor antirachetă şi, mai ales, sporirea posibilităţilor de acţiune a rachetelor balistice intercontinentale lansate de pe sol sau de pe submarine, complicîndu-se astfel interceptarea lor în fazele următoare ale zborului. Camuflarea lansării, remarcă specialiştii sovietici, se poate realiza prin crearea unor baraje de fum sau prin risipirea în atmosferă a unor aerosoli ce au proprietatea de a absorbi radiaţia laser.

Şi aceste măsuri — observă colonelul Nazarenko — sînt departe de a epuiza întreaga gamă a contramăsurilor posibile.

O altă întrebare : în ce măsură se poate vorbi despre invulnerabilitate a componentelor amplasate în spaţiu ale sistemelor antirachetă ? Colonelul Nazarenko neagă posibilitatea asigurării unei astfel de invulnerabilităţi. De exemplu, spune el, elemente ale S.D.I., cum sînt staţiile spaţiale de luptă, pot fi distruse de către rachete mici sau de către instalaţii cu lasere de mare putere amplasate la sol. E mult mai simplu — remarcă el — să creezi asemenea instalaţii, decît lasere menite să acţioneze de pe platforme spaţiale, în vederea neutralizării rachetelor balistice aflate în zbor.

Un alt punct vulnerabil al staţiilor spaţiale de luptă îl constituie, după părerea specialiştilor sovietici, faptul că ele pot intra în coliziune cu asa-numitele „mine spaţiale“, adică sateliţi de luptă plasaţi pe orbite apropiate de cele ale respectivelor staţii.

Iată de ce — conchide specialistul sovietic — nu este dificil să se găsească mijloace de răspuns la programul „Războiul stelelor“.

De la S.D.I. la „mini-S.D.I.“

În primăvara anului 1988, cînd s-au împlinit cinci ani de la pronunţarea discursului ce avea să fie numit „Războ-

iul stelelor", promotorii S.D.I. s-au gîndit să folosească prilejul aniversar pentru a spori coeficientul de credibilitate — redus și labil — în ideea „scutului spațial". Că rememorarea într-un cadru cvasifestiv a jumătății de deceniu care a trecut de la lansarea „războiului stelelor" nu are doar un iz romantic, se știe prea bine, mai ales dacă amintim și „amănuntul" că, după consumarea tuturor ceremoniilor aniversare de rigoare (punctate de o suită de discursuri, articole, interviuri, reuniuni ș.a.m.d.), Pentagonul n-a întîrziat să supună atenției Congresului „nota de plată", constînd în dezideratul, suficient de ferm exprimat, de a nu reduce fondurile propuse de Administrație pentru programul S.D.I.

Dar să vedem, mai întîi, cum a fost celebrată împlinirea a cinci ani de la lansarea acestei uriașe desfășurări de forțe științifice și tehnologice sacrificate cursei înarmărilor. Buletinul de știri al Casei Albe a difuzat textul unei declarații prezidențiale, însumînd cîteva pagini, care reia o serie de idei din faimosul text similar — act de naștere al „războiului stelelor", emis în urmă cu cinci ani. În declarație se reamintește că, atunci, „am apelat la cei mai buni și mai străluciți oameni de știință ai noștri să inițieze un program riguros de cercetare, dezvoltare și experimentare, în scopul de a găsi o cale pentru..." etc., etc. Să menționăm că „cei mai buni și mai străluciți oameni de știință" nu s-au arătat, în covîrșitoarea lor majoritate, entuziasmați de proiectul la care au fost invitați, considerîndu-l și utopic, și costisitor, și — mai ales — încărcat de mari primejdii pentru echilibrul militar global.

Declarația are, desigur, și cîteva paragrafe cu caracter bilanțier. Lucru pe deplin explicabil, pentru că lumea (și mai ales Congresul, care trebuie să decidă asupra sumelor alocate) se întreabă : în fond, ce s-a realizat în cinci ani ? „Programul S.D.I. — citim în declarație — progresează din punct de vedere tehnologic chiar mai rapid decît ne așteptam. Am demonstrat posibilitatea interceptării unei rachete balistice (...) Am înregistrat progrese rapide în privința senzorilor «ochii și urechile» unui viitor sistem defensiv".

Să remarcăm, după parcurgerea întregului text al declarației, că în ea nu se mai vorbește, ca în discursul din 23 martie 1983, de obiectivul de a face armele nucleare „inutile" și „neputincioase". Obiectiv care a fost, vreme de cinci ani, formula sacrosanctă a promotorilor „războiului stelelelor", dar care a trebuit să fie scos de pe flamurile lor după ce oameni de știință și strategi militari de cea mai credibilă autoritate au demonstrat că nu S.D.I. este calea prin care poate fi înlăturat pericolul armelor nucleare.

Cît privește progresele care s-ar fi înregistrat în realizarea programului, calificate drept „chiar mai rapide decît ne așteptam", să citățm remarca făcută de ziarul „Washington Post", cam în același moment în care era dată publicității declarația Casei Albe. „Pentagonul — scrie în general bine informatul și influentul ziar american — a abandonat ideea creării unui «scut spațial». Responsabilii programului S.D.I. ar avea în vedere o versiune redusă, vizînd doar protejarea instalațiilor militare împotriva rachetelor". Această nouă versiune a S.D.I. care, crede a ști cotidianul american, întrunește consensul în sînul Administrației, s-ar mulțumi doar cu un procent de „protecție". Mai precis, doar 30 la sută din ogivele nucleare ale celeilalte părți ar putea fi interceptate. Și Pentagonul estimează că o asemenea „apărare" (ghilimelele se impun, de bună seamă) ar putea fi desfășurată începînd abia din 1996, contra sumei — deloc neglijabilă — de 150 miliarde de dolari. „Această cifră — comentează ziaristul francez Pierre Bocev, abia reîntors dintr-o călătorie de documentare, întreprinsă timp de o lună în universul „războiului stelelor", efectuată împreună cu alți confrați de breaslă din țările membre ale N.A.T.O. — reprezintă dublul estimațiilor făcute în 1987".

Așadar, în urmă cu cinci ani s-a vorbit despre S.D.I. Acum, se vorbește tot mai mult despre un „mini-S.D.I.". Declarația cu caracter jubiliar a Casei Albe trebuia, oricum, să dea o explicație în această privință. De ce această corecție, spectaculoasă, de traiectorie în ce privește obiectivul S.D.I. ? „Problemele cu care ne confruntăm în momentul de față — sună una din frazele declarației, care ar putea fi luată drept explicație — sînt, în mare parte, de natură militară. În fiecare an, Congresul a redus bugetul S.D.I. În prezent, sîntem cu un an-doi în urmă față de ceea ce am preconizat. Unii dintre criticii noștri pun sub semnul întrebării S.D.I., pentru că sînt de părere că acționăm prea rapid și facem prea mult, în timp ce alții spun că, în momentul de față, trebuie să acționăm în direcția desfășurării unor sisteme de apărare limitate — probabil pentru a ne proteja propriile rachete". Ar fi de precizat că „unii", adică cei ce cred că se acționează prea rapid în domeniul S.D.I., sînt membrii Congresului, care văd „rapiditatea" mai ales în ce privește fondurile solicitate de Pentagon pentru proiect, de la an la an tot mai mari, în timp ce „alții" sînt... Pentagonul, care, după „Washington Post", a și optat pentru un „mini-S.D.I.".

(Sfîrșit)

Riscul banalizării...

Scriu, mereu, în acest colț de pagină despre ce înseamnă pacea în zilele noastre și despre ce ar putea însemna războiul pentru restul istoriei. Desigur, există și alte subiecte pe lumea asta, subiecte mai mult sau mai puțin arzătoare, dramatice, obsedante. Cred, însă, că nu există o temă cu un grad mai mare de percutanță politică, economică, morală, psihologică.

Războiul nuclear seamănă bine cu un cancer definit, perfect conturat, înspăimîntător, claustrat în fișe și încă nedituzat sub formă de ravagiu în rîndurile opiniei publice. Un cancer despre care toată lumea a auzit, comentat imens și evocat solemn, dar păstrat, printr-o minune, în afara vieții noastre cea de toate zilele.

Noi, în Europa, am fost feriți de mai bine de patru decenii de pîrjolul războaielor, fie și convenționale. Gloanțele nu au șuierat prin căminele noastre, casele nu s-au făcut țăndări și străzile nu s-au întors cu burțile în sus. Acest fapt fericit nu a exclus existența conflictelor militare pe alte meridiane. Sîntem contemporani cu tragediile altora, dar nu și participanți efectivi. Tragedia, însă, există.

Cînd grozăvia unui cutremur sau a unei inundații dezarticulează mediul nostru înconjurător, cînd teroarea unui accident nuclear ne invadează, global și individual, avem, brusc, imaginea întreruperii unei stări de fericire pe care o considerăm, altfel, firească, normală, obligatorie. Este nevoie, deci, de o lovitură pentru a aprecia lipsa ei ? În plan individual, lucrurile stau la fel cînd un om sănătos descoperă realitatea intolerabilă a unei boli grave. Este nevoie de acel moment, pentru ca regula vieții lui, bagajul de speranțe și întregul său mecanism să se răsfire brusc și, uneori, iremediabil.

„Cutia Pandorei" a fost demult deschisă și omenirea a trăit suficiente avertismente în legătură cu dimensiunea unui holocaust nuclear. Două lovituri atomice în 1945 au stupefiat, pentru început, planeta și au conturat, pe plan local, multiple coșmaruri instantanee sau cu explozie întîrziată. A urmat seria lungă de apeluri pe care părinții bombei atomice și urmașii lor l-au adresat lumii încă ignorante în fața acestei noi și teribile pîrghii de răsturnat pămîntul. Și au urmat, în sfîrșit, amenințările cu războiul nuclear : amenințare adresată de oameni oamenilor și de arme oamenilor.

Un al treilea plafon al terorii este amenințarea scutită de orice subiectivitate, pe care computerele, puse să citească amenințarea, o reprezintă pentru omenire. Alarmele false curg una după cealaltă într-o cadență incomparabil mai strînsă decît este dispusă opinia publică să o creadă. Agenția „Kyodo" notează cît se poate de elocvent : „După opinia lui Owen Chamberlain, laureat al Premiului Nobel, unul din creatorii primei bombe atomice, omenirea este, zi de zi, confruntată cu pericolul unui holocaust nuclear. Aproximativ o dată pe lună, complexul computerizat de radare, instalat pentru a avertiza Statele Unite în legătură cu un atac inamic, este declanșat din greșeală, ceea ce implică riscul unui război nuclear. «Pînă acum, a precizat savantul, a fost de fiecare dată posibil să se calculeze, în cîteva minute, că semnalele false s-au datorat unui stol de gîște, unor fragmente de obiecte cosmice sau răsăritului de Lună», dar ar putea veni o zi în care un fenomen inofensiv similar să declanșeze un război nuclear. În vederea îmbunătățirii garanțiilor împotriva unui război nuclear și distrugerii speciei umane, Chamberlain recomandă noi inițiative în domeniul securității, exercitarea de presiuni din partea cetățenilor asupra guvernelor țărilor lor pentru adoptarea de măsuri de dezarmare și o mai mare înțelegere pe plan internațional".

Desigur „factorul înțelegere" este — în ordinea unei acțiuni coerente și preventive — primul dintr-o serie cronologică de gesturi care trebuie duse pînă la capăt. O realizare, în termeni exacți, a pericolului nuclear ar putea duce, printr-o enormă și legitimă solidaritate, la scoaterea în afara legilor de oriunde a gîndirii demente, potrivit căreia amenințarea nucleară are ce căuta în civilizația noastră.

R. B.

POSTA REDACȚIEI

Rată, procente, puncte procentuale

E. Victor, Craiova. În economie, **rata** este o mărime prin care se încearcă să se evidențieze (și să se măsoare) anumite aspecte ale unor fenomene sau procese economice. În toate cazurile, rata este un raport între două mărimi (să le zicem „primare"). În funcție de natura acestora, rata (ca mărime să-i spunem „derivată") are semnificații distincte.

Într-una din accepțiuni, rata exprimă **dinamica unui fenomen,** cele două mărimi „primare" din raport fiind, în acest caz, valori ale aceluiași indicator, dar în perioade diferite. De pildă : **rata inflației** (nivelul general al prețurilor din anul curent raportat la nivelul general al prețurilor din anul anterior, considerat an de bază) ; **rata de creștere a produsului brut** (valoarea în prețuri constante a produsului brut din anul curent raportată la valoarea tot în prețuri constante a produsului brut din anul de bază). Dacă este vorba de o perioadă mai mare de un an, atunci se calculează **rata medie anuală,** care exprimă cu cît a crescut sau a scăzut în medie anual valoarea unui indicator în perioada respectivă. Semnificația ratei este, de fapt, aceea de ritm de creștere (anual sau mediu anual), care poate fi, în funcție de situație, pozitiv sau negativ. De regulă, modalitatea de calcul este în procente considerîndu-se egal cu 100 nivelul indicatorului din anul de bază,

O altă accepțiune a ratei este aceea de **cotă-parte** (sau pondere), atunci cînd mărimile „primare" raportate sînt de natură diferită și au semnificația următoare; cea de la numitor reprezintă întregul, iar cea de la numărător constituie una din componentele întregului. De exemplu : **rata acumulării** (calculată ca pondere sau cotă-parte în procente a acumulării în totalul produsului brut ori venitului național) ; **rata natalității** (calculată ca pondere în promile (‰) a numărului de nou-născuți vii în totalul locuitorilor). Uneori se folosește expresia „rata șomajului" cu semnificația de cotă a șomajului în totalul forței de muncă ; expresia nu este adecvată pentru că n-ar exista, terminologic, delimitarea necesară față de „rata de creștere a șomajului", care reprezintă cu totul altceva (respectiv schimbarea în procente a numărului șomerilor în anul curent în raport cu numărul șomerilor din anul de bază, considerat egal cu 100). Confuzia terminologică poate da naștere la erori de interpretare : o creștere a numărului șomerilor poate fi însoțită, sau nu, de o creștere a cotei șomajului în totalul forței de muncă ; dacă într-un an, de pildă, locurile de muncă create suplimentar absorb, nu în totalitate dar în cea mai mare parte, sporirea efectivelor de forță de muncă, cota șomajului scade, deși numărul absolut al șomerilor crește în continuare (ca atare, este de preferat a se folosi termenii : rata de creștere a șomajului și, respectiv, cota șomajului în totalul forței de muncă).

În sfîrșit, o altă accepțiune a ratei este aceea de **mărime în puncte procentuale.** În practica economică, acest gen de mărimi, deși rezultă, în principiu, tot dintr-un raport, nu exprimă nici modificarea procentuală a unui fenomen sau indicator în dinamică și nici propriu-zis o cotă-parte procentuală a unei componente dintr-un întreg, ci capătă, într-un fel, un statut de mărimi „primare", de sine stătătoare, și nu „derivate", de mărimi absolute și nu relative. Este cazul **ratei dobînzii.** În principiu, rata dobînzii este raportul dintre masa dobînzii și suma de bani împrumutată. În practică, însă, rata dobînzii există ca atare (ca mărime absolută, exprimată în puncte procentuale). Este nu doar un indicator în sine, ci și un instrument important de politică economică ; în funcție de condițiile existente de la o țară la alta, autoritățile monetare o fixează sau încearcă să-i influențeze mărimea. Un aspect particular, dar relevant, al celor menționate este că, în realitate, rata dobînzii nu rezultă din raportarea sumelor de plătit în contul dobînzilor la cuantumul creditului contractat, ci, invers, sumele de plătit în contul dobînzilor rezultă din aplicarea ratei dobînzii stabilite la cuantumul creditului. Procentele care exprimă rata dobînzii sînt mărimi în sine, absolute, sînt — cum se spune — puncte procentuale. Dacă, de pildă, rata dobînzii se majorează de la 4 la sută la 6 la sută, este total incorect de a se folosi expresia că „a crescut cu 2 la sută"; corect este să se utilizeze formularea „a sporit cu 2 puncte procentuale", pentru că, de fapt, creșterea este de 50 la sută (de la 4 la sută la 6 la sută) ; altfel spus 50 la sută reprezintă „rata de creștere a ratei dobînzilor".

Într-o accepțiune de o cu totul altă natură, termenul **rată** mai este folosit pentru a desemna acea parte dintr-un credit care, ajunsă la scadență, trebuie rambursată. În această accepțiune, ratele se referă la rambursarea creditului propriu-zis, în funcție de termenul de restituire prevăzut (fără vreo legătură cu rata dobînzii care se referă la sumele de plătit, în plus peste creditul propriu-zis, pentru dobînzi).

Stimați cititori,

În dorința de a veni în sprijinul celor ce doresc să-și procure, la timp și în mod sigur, săptămînalul nostru, redacția revistei „Lumea", împreună cu Direcția Expedierii Presei vă propun o nouă și facilă modalitate de a vă abona.

Completați talonul de pe verso și prezentați-l factorului poștal ori celui mai apropiat Oficiu P.T.T.R., care, în schimbul achitării costului abonamentului la revistă pe perioada solicitată de dumneavoastră, au obligația să vă elibereze, imediat și pe loc, chitanța respectivă.

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni și începe din luna următoare achitării costului lui.

Revista „LUMEA"

„Daedalus"

T. Petru, Ploiești. Zborul despre care ne întrebați a avut loc la sfîrșitul lunii aprilie a.c. și s-ar putea spune că a fost, într-adevăr, o imitare a zborului mitic din Creta. Locul acțiunii : evident, tot Creta. Proiectul a fost conceput la sfîrșitul anilor '70 de John Langford, pe atunci student la Institutul de Tehnologie din Massachusetts, astăzi cercetător la un institut de analize privind apărarea din statul Virginia. La realizarea proiectului au participat 36 de ingineri, studenți, istorici, fiziologi și atleți care au lucrat împreună aproape trei ani. Era vorba de un avion, botezat „Daedalus 88", care utiliza energia umană și dispunea de pedale pentru punerea în mișcare a elicelor. Cabina foarte mică, aripa cu o deschidere de 33 m și coada avionului au fost realizate din materiale foarte ușoare. Cum avionul nu putea zbura decît la 5 metri deasupra valurilor, orice pauză în pedalare însemna prăbușirea. Pentru a da posibilitate pilotului să pedaleze fără încetare, a fost realizat un cocteil bogat în vitamine, glucoză, apă și săruri, cu care acesta să se alimenteze în timpul zborului. Cinci atleți-piloți s-au antrenat intens, pedalînd cu bicicletele în jur de 450 mile săptămînal. Zborul a fost amînat multă vreme, datorită vînturilor puternice. Șansa de a fi pilot i-a revenit lui Kanellos Kanellopoulos, 31 de ani, din echipa olimpică de ciclism a Greciei, de 14 ori campion național. Pornind de la Heraklion (Creta), „Daedalus 88" a fost însoțit, pe mare, de o mică flotilă. Pilotul era în permanență legătură radio și raporta la fiecare 15 minute despre starea fizică, primind în schimb informații despre viteza și direcția vîntului. După 3 ore și 54 minute, o răbufnire de vînt a curmat zborul lui Kanellopoulos, chiar lîngă insula Santorini. Coada avionului s-a rupt. Pilotul a ajuns la mal înotînd. **În imagine :** „Daedalus" în zbor de încercare în California.

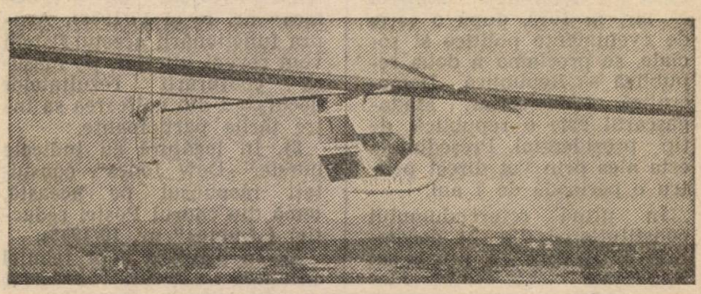

Restaurare

Maria Frîncu, Slobozia. Nu deținem date suplimentare asupra descoperirilor arheologice menționate de dumneavoastră. Există, însă, fără îndoială, preocupări la nivelul țărilor respective, ca și pe plan internațional, pentru restaurarea și conservarea multora dintre monumentele scoase la iveală în urma unor cercetări arheologice. Spre exemplu, așa cum anunța recent revista „Science et Avenir", Angkor Vat, „orașul-templu", cel mai mare și, poate, cel mai frumos sanctuar al vechii capitale a khmerilor, urmează să fie restaurat, într-un viitor apropiat, de către o echipă de arheologi indieni. Angkorul a fost abandonat în 1431, ca urmare a înaintării populației din Siam, vechea așezare nefiind redescoperită decît la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Efectul distructiv al timpului, dominația junglei și războiul au avariat clădirile, monumentele, bogat decorate, adevărate capodopere ale artei khmere. Gravitatea stricăciunilor necesită demolarea și reconstruirea completă a anumitor părți ale palatului. Lucrările de restaurare vor dura între 6 și 8 ani.

TALON DE ABONAMENT

NUMELE _____

PRENUMELE _____

Str. _____ Nr. _____

LOCALITATEA _____ COD _____

Județul _____

POSTA REDACȚIEI

Boky Mena

Lucian Popină, Pitești. Madagascarul, țara despre care ne cereți unele elemente geopolitice, este una dintre cele mai mari insule din lume. Deși, sub aspect geografic, Madagascarul aparține Africii, iar din punct de vedere politic, țara este bine ancorată în problematica acestui continent, poporul său, foarte omogen, în prezent, ca structură națională, s-a constituit prin aporturi din toate orizonturile Oceanului Indian. De o mare diversitate etnică, ele aparțin, din punct de vedere lingvistic, aceleiași mari familii malaezo-polineziene. Primul care a semnalat Europei existența Madagascarului a fost Marco Polo, la sfîrșitul secolului al XIII-lea.

În 1960, după 64 de ani de regim colonial, în Madagascar se instaura prima republică — Republica Malgașă — iar, în 1975, după o serie de evenimente politice și sociale, se proclama a doua republică — Republica Democratică Madagascar. Madagascarul este o republică de tip prezidențial. Președintele este ales prin vot direct pentru o perioadă de 7 ani.

În urma referendumului constituțional din 21 decembrie 1975, care a proclamat Republica Democratică Madagascar și a aprobat Carta Revoluției Socialiste Malgașe, activitatea executivă este exercitată de Consiliul Suprem al Revoluției și de Consiliul de Miniștri (22 membri), numit de președintele Republicii și condus de un prim-ministru.

Carta Revoluției Socialiste Malgașe (Boky Mena) este un document-program care trasează obiectivele politico-sociale fundamentale pentru transformarea progresivă a societății. Ea are la bază opțiunea socialistă de dezvoltare. Revoluția malgașă se bazează, în mod esențial, pe țărănime (85% din populație), organizată în „fokonolona", comunitatea rurală ce constituie de veacuri celula dinamizată a societății malgașe.

Alexandru Vasile, Bistrița. 1). În ce privește Sistemul Global de Preferințe Comerciale între țările în curs de dezvoltare, puteți consulta articolele publicate pe această temă în revista noastră („Lumea" nr. 16 și 17/1988). Asupra funcționării acestui sistem vom reveni ulterior, pe măsura conturării rezultatelor decurgînd din aplicarea sa între țările participante.

2). În legătură cu indicele bursier „Dow Jones", consultați răspunsul pe această, temă din cadrul Poștei redacției („Lumea" nr. 19/1988).

3). În privința unor tehnici specifice de comerț exterior — probleme de specialitate — vă rugăm să vă adresați „Revistei Economice".

Coordonatorul rubricii : Aurel Zamfirescu

LUMEA SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

21 (1282) 19 mai 1988

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
Profundă analiză a schimbărilor în raportul de forțe pe plan mondial, neclintită încredere în perspectiva luptei revoluționare, pentru pace și progres 1
Continuitate de idee și acțiune în promovarea noilor principii de relații interstatale. I. Madoșa 3

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
Nouă contribuție la dezvoltarea relațiilor româno-sovietice. N. Pătrașcu 5
România – mari idei în acțiune :
– Dezarmarea convențională – cerința unor măsuri concrete de reducere a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Octavian Munteanu 6
– Necesitatea unei politici noi, democratice în problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. dr. Ilie Șerbănescu 7
Șapte zile 9
Reuniunea general-europeană de la Viena. Imperativul încheierii lucrărilor cu rezultate pozitive. Viorel Doru 9
Madrid. Reuniunea Internaționalei Socialiste. Rodica Dumitrescu 11
Geneva. Convorbiri sovieto-americane. Vasile Crișu 12
Copenhaga. Dificultăți postelectorale. I. Madoșa 13
Manila. Opoziție față de bazele militare străine. Liana Enescu 14
Orientul Mijlociu. Demersuri politico-diplomatice, pe fond de încordare 18
Lima. Un nou premier, un nou guvern. Anca Voican 19
Jurnal chinez (XXVI). Geometria solitudinii. Radu Budeanu 25

DIN LUMEA CAPITALULUI
„Trei milioane de italieni caută de lucru" 16
„Bogați și săraci – societăți sfîșiate" (2) 16

1 000 + 1 20, 24, 27

PANORAMIC
Procesul mercenarilor (14). Dumitru Constantin 21

REPORTAJ PE GLOB
Secvențe vest-germane (II). Popas la Trier. Crăciun Ionescu 22

OMENIREA LA PREZENTUL CONTINUU
Dinamită pentru veacul 299980... Radu Budeanu 28

SERIAL
„Războinicii stelelor" sau „a crea pentru a distruge" (24). Corneliu Vlad 29

ACCENTE
Riscul banalizării... 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Adrian Ionescu – redactor șef, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ionel Împăratu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sectorul 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROM PRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 7

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

In vederea refacerii bunurilor avariate ca urmare a unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie, cetățenii pot încheia „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse : bunurile din gospodărie ; unele cazuri de accidente produse la domiciliu etc.

In această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier și alte obiecte casnice ; îmbrăcăminte ; covoare ; aparate de radio, televizoare ; mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel ; produse agricole, viticole, pomicole și animaliere ; combustibil, materiale de construcții pentru uzul gospodăresc și altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat despăgubește cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, alunecare de teren, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire și altele.

★

Prin același contract sînt asigurate, pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului, următoarele persoane ; asiguratul, soția (soțul) asiguratului, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură și altele.

★

Prima de asigurare se stabilește în funcție de mărimea sumei asigurate, solicitată de asigurat pentru bunurile din gospodărie.

★

Pentru orice informații în legătură cu asigurările, vă puteți adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

Nr. 22 26 mai 1988

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Concept novator, profund mobilizator asupra solidarității internaționale

ROMÂNIA și imperativul dezarmării

poziție activă, inițiative și propuneri constructive

Din actualitatea internațională

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C. 79

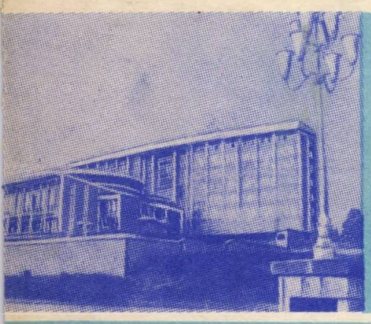

ADDIS ABEBA

Înaintea conferinței la nivel înalt a O.U.A.
Problemele economice — temă prioritară

PARIS. Reuniunea O.E.C.D.
Sub semnul contradicțiilor de interese

AMERICA CENTRALĂ
Noi demersuri de pace

Capitalul financiar — aspecte noi ale goanei după profit

REPORTAJ PE GLOB
PANORAMIC
POȘTA REDACȚIEI

Concept novator, profund mobilizator asupra solidarității internaționale

Din bogăția de idei caracterizînd opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de o însemnătate deosebită se relevă a fi — așa cum reiese din **Expunerea** prezentată la ședința din 29 aprilie a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — conceptul cu privire la conținutul și formele de manifestare ale solidarității internaționale în epoca contemporană, la necesitatea unirii, într-un front larg, cuprinzător, a tuturor forțelor revoluționare, progresiste, democratice, realiste ale lumii de azi. Întărirea colaborării și solidarității acestor forțe constituie astăzi, mai mult ca oricînd — subliniază secretarul general al partidului nostru —, o condiție esențială a înaintării procesului revoluționar mondial, a succesului eforturilor depuse în vederea soluționării constructive, în interesul popoarelor, a marilor probleme ce confruntă omenirea contemporană, a luptei pentru libertate și independență națională, pentru progres și pace, pentru atingerea obiectivului vital al dezarmării și înlăturarea definitivă, din viața popoarelor, a pericolului unui dezastru nuclear.

Istoria poporului român, a partidului său comunist consemnează vechi și bogate tradiții de colaborare și solidaritate militantă cu forțele revoluționare, democratice și progresiste de pretutindeni. Aceste tradiții s-au constituit, de altfel, într-un fundament trainic al activității Partidului Comunist Român de întărire a conlucrării și solidarității cu țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele revoluționare și progresiste, cu popoarele și națiunile întregii lumi. Cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea, de cînd destinele partidului și statului sînt conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica de colaborare și solidaritate internațională a partidului și statului nostru s-a ridicat pe o treaptă superioară, a dobîndit noi dimensiuni, îmbogățindu-și conținutul și formele de manifestare, pe baza unei concepții novatoare, cuprinzătoare și unitare, în consens cu cerințele procesului revoluționar, cu etapa istorică actuală, cu interesele păcii, independenței și conlucrării internaționale.

Printr-o abordare principială, dialectică a realităților lumii contemporane și o analiză științifică a fenomenelor și tendințelor din viața internațională, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a formulat și fundamentat o concepție înnoitoare, profund revoluționară, cu privire la natura și formele de manifestare ale solidarității internaționale, la sfera de acțiune și obiectivele ei, la principiile și normele de relații dintre partide, căile și modalitățile prin care să fie asigurată, pe baze noi, unitatea tuturor forțelor revoluționare și progresiste, democratice și realiste, a tuturor popoarelor. În lumina acestei viziuni, conceptul de solidaritate internațională trebuie înțeles, în zilele noastre, ca o noțiune de largă cuprindere, care, potrivit schimbărilor produse în lume, nu se mai poate limita numai la unele forțe revoluționare și progresiste, antiimperialiste contemporane, ci trebuie să includă, în mod obiectiv, atît partidele socialiste și social-democrate, partidele comuniste și muncitorești, cît și mișcările de eliberare națională, partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, partidele democratice și socialiste de pretutindeni, în genere toate forțele înaintate, progresiste și realiste, angajate în lupta pentru transformări înnoitoare, pentru democratizarea vieții internaționale, pentru dezarmare, pentru edificarea unei noi ordini economice mondiale, pentru asigurarea unei păci trainice, a progresului social.

Dezvoltarea, fără precedent, a forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, diversitatea tot mai accentuată a acestor forțe, rolul lor crescînd constituie, de altfel, unul din marile procese înnoitoare ale vremurilor noastre. O idee de bază, subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, este aceea că solidaritatea trebuie concepută pornindu-se de la marea diversitate de condiții în care acționează partidele comuniste, în genere forțele revoluționare, progresiste. Această realitate impune, în mod obiectiv, ca fiecare partid să-și elaboreze de-sine-stătător tactica și strategia, prin aplicarea creatoare a socialismului științific la condițiile concrete din fiecare țară. Corespunzător acestor cerințe, esențial în politica de solidaritate este promovarea cu consecvență și respectarea riguroasă a principiilor și normelor de bază ale relațiilor dintre partidele comuniste, dintre toate detașamentele mișcării revoluționare.

În cadrul unității dialectice dintre politica internă și cea externă a partidului și statului nostru, deschiderea largă, proiectată spre ansamblul forțelor progresului, democrației și păcii, preocuparea neabătută pentru împletirea organică a politicii de independență, de neîntreruptă propășire națională, cu politica de întărire a colaborării și solidarității internaționale, pentru afirmarea principiilor noi în relațiile dintre partide și state, spiritul de înaltă răspundere pentru destinele întregii omeniri, pentru salvgardarea păcii s-au afirmat ca atribute esențiale, caracteristice pentru întreaga activitate internațională a partidului nostru. În spiritul concepției înnoitoare, revoluționare despre solidaritatea internațională — înțeleasă ca o noțiune amplă, atotcuprinzătoare —, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își aduc o contribuție activă, definitorie, la întărirea colaborării cu și între toate forțele revoluționare, democratice, progresiste, antiimperialiste ale contemporaneității.

Reafirmînd necesitatea promovării solidarității internaționale, tezele formulate în recenta Expunere reliefează, totodată, consecvența și continuitatea activității desfășurate, în acest sens, de către Partidul Comunist Român, realismul și justețea acestei orientări statornice, pe deplin confirmate de viață. Însăși desfășurarea procesului revoluționar mondial, a luptei pentru îndepărtarea primejdiei nucleare și înfăptuirea deziderateloor de pace și progres ale națiunilor atestă, de altfel, necesitatea întăririi colaborării și solidarității tuturor forțelor progresiste, democratice, realiste ale lumii de azi. În acest sens, un rol deosebit revine clasei muncitoare și forței sale de avangardă — partidele comuniste și muncitorești. Necesitatea întăririi unității și conlucrării partidelor comuniste și muncitorești este subliniată de tezele din Expunere ca o cerință esențială, fundamentală a îndeplinirii misiunii istorice a acestor partide și, totodată, a accelerării procesului revoluționar mondial.

Este reliefată, în acest cadru, marea însemnătate a întăririi raporturilor de conlucrare dintre partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste, remarcîndu-se contribuția determinantă a acestor raporturi în dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre statele și popoarele ce făuresc noua orînduire, ca și în direcția creșterii forței și unității țărilor socialiste, a prestigiului și influenței socialismului în lume. Sînt bine cunoscute și apreciate principialitatea și consecvența cu care partidul nostru, secretarul său general promovează dezvoltarea unor relații superioare, de autentică unitate și de colaborare, cu adevărat egală în drepturi, între partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste.

Desigur, datorită diversității condițiilor istorice, sociale și politice în care își desfășoară activitatea partidele comuniste și muncitorești, se poate ajunge, uneori, la aprecieri diferite, chiar la deosebiri de păreri într-o problemă sau alta, în identificarea soluțiilor, a posibilităților, metodelor și căilor de acțiune — apreciază partidul nostru. Dar existența unor păreri sau aprecieri diferite — firească, de altfel, în condițiile marii varietăți de împrejurări în care acționează partidele comuniste — nu trebuie să ducă la încordarea relațiilor dintre partide, să se transforme în atacuri, rupturi sau să afecteze colaborarea și solidaritatea lor, ci trebuie clarificate problemele prin discuții, în mod principial, într-un spirit de stimă și respect reciproc și punîndu-se, mai presus de orice, interesele fundamentale comune. Prin aplicarea creatoare a principiilor și legităților generale la condițiile concrete, fiecare partid are dreptul și îndatorirea de a-și rezolva autonom problemele construcției socialiste, ca o premisă, de altfel, a elaborării unei politici conforme realităților din propria țară. Prin urmare, nimeni nu se poate erija în atotștiutor, în furnizor al unor tipare obligatorii, al unor formule fixe, devenind de mult anacronică, în mișcarea comunistă și muncitorească, ideea existenței unui „centru con-

ducător", care să emită sarcini și directive altor partide.

Realitatea demonstrează — iar în Expunere se subliniază acest fapt incontestabil — că fiecare țară socialistă a parcurs mai multe etape în dezvoltarea sa economico-socială, în făurirea noii orînduiri. Socialismul se înfăptuiește în mod diferit, de la o țară la alta, într-o etapă sau alta, legile obiective și principiile socialismului științific se aplică diferențiat de fiecare partid la condițiile și realitățile concrete din țara respectivă. Ceea ce a fost valabil într-un moment dat, într-o anumită etapă, devine perimat și trebuie înlocuit cu ceea ce corespunde noii etape a dezvoltării societății. Experiența istorică relevă că fiecare nouă etapă presupune noi metode de muncă și forme de organizare. Socialismul — după cum a subliniat, în repetate rînduri, conducătorul partidului și statului nostru — nu se poate construi după modele, în procesul edificării lui nu se poate imita ceea ce s-a realizat într-o etapă sau alta, într-o țară sau alta. În toate țările socialiste, — arată în Expunere tovarășul Nicolae Ceaușescu — este la ordinea zilei, într-o formă sau alta, problema perfecționării activității, înlăturării unor lipsuri, a unor greșeli. Aceasta impune cu atît mai mult dezvoltarea și păstrarea spiritului revoluționar în activitatea teoretică, ideologică, precum și în munca practică de construcție socialistă. După cum nu există tipare sau rețete de făurire a socialismului, tot astfel nu pot exista tipare fixe sau modele pentru perfecționarea acestei activități, pentru soluționarea problemelor ce apar pe parcurs. În ce privește criticarea anumitor stări de lucruri negative din trecut sau din prezent, aceasta — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie făcută de pe poziții revoluționare, în vederea înlăturării a ceea ce este negativ, dar punîndu-se cu putere în evidență tot ceea ce s-a realizat, ceea ce este bun, ceea ce asigură dezvoltarea socialismului.

Pornind de la teza fundamentală potrivit căreia, pentru îndeplinirea cu succes a misiunii istorice a partidelor comuniste și muncitorești, o condiție **sine qua non** o reprezintă respectarea autonomiei și independenței fiecărui partid, a dreptului său inalienabil de a-și elabora de-sine-stătător propria linie politică, în conformitate cu condițiile specifice din țara sa, Partidul Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu militează consecvent pentru o unitate de tip nou, superior a partidelor comuniste și muncitorești. O idee de bază este aceea că unitatea și solidaritatea acestor partide trebuie să se întemeieze pe recunoașterea și aplicarea strictă, în raporturile dintre aceste partide, a principiilor noi de relații : independența și autonomia partidelor, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în treburile interne, respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, tactica și strategia, aplicînd adevărurile generale la condițiile concrete în care își desfășoară activitatea, întrajutorarea tovărășească, pe baza stimei și respectului reciproc.

O problemă abordată în cadrul Expunerii privește modul în care trebuie să se manifeste solidaritatea internațională. Se apreciază, în acest sens, că printre formele diverse și multiple prin care se manifestă solidaritatea internațională nu poate fi acceptată intervenția militară. **„Cred că în activitatea noastră ideologică, politică** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să scoatem în evidență tocmai necesitatea de a se pune cu desăvîrșire capăt amestecului în treburile interne, intervenției militare și de a se respecta dreptul popoarelor de a-și hotărî dezvoltarea în mod independent. Doresc să menționez că aceasta nu înseamnă renunțarea la solidaritatea cu forțele progresiste, antiimperialiste. Dar solidaritatea nu înseamnă intervenție militară — și aceasta trebuie s-o spunem foarte clar. Noi am acordat și vom acorda și în continuare sprijin popoarelor care luptă pentru independență națională, care luptă pentru progres economic și social, pentru a-și asigura construcția societății pe care o doresc. Aceasta reprezintă o latură esențială a politicii noastre internaționaliste de solidaritate cu toate forțele antiimperialiste".**

Militînd pentru realizarea solidarității — pe baza unei noi unități — între partidele comuniste și muncitorești, P.C.R. se pronunță și acționează, în același timp, pentru lărgirea contactelor cu partidele socialiste și social-democrate, pentru o reconciliere între comuniști și socialiști, pentru promovarea colaborării cu alte forțe înaintate, cu toate popoarele, în vederea realizării unui front amplu al păcii și progresului.

Este elocventă, în acest sens, întreaga activitate a Partidului Comunist Român în direcția amplificării relațiilor de colaborare și solidaritate cu toate forțele revoluționare, antiimperialiste, progresiste, democratice, rolul determinant avîndu-l numeroasele întîlniri și convorbiri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, cu conducătorii partidelor comuniste și muncitorești, ai altor partide revoluționare, mișcări de eliberare, formațiuni care se pronunță pentru transformări înnoitoare, democratice, pentru progres social, pace și colaborare internațională. Prin întreaga sa activitate, partidul nostru, secretarul său general se pronunță și acționează pentru unirea acestor forțe într-un unic front care să dea o perspectivă clară procesului revoluționar, dezvoltării lumii contemporane, în consens cu aspirațiile vitale ale popoarelor. Este un motiv de legitimă mîndrie că viața, evenimentele au demonstrat, cu strălucire, justețea activității partidului nostru în direcția întăririi solidarității internaționale atît prin acțiunile sale în plan bilateral, cît și în plan multilateral, relevîndu-se, așa cum se arată în Expunere, utilitatea consfătuirilor, a unor reuniuni internaționale sau regionale a partidelor comuniste pe probleme fundamentale și pe baza principiilor noi de relații.

Punînd în lumină caracterul larg, cuprinzător al conceptului de solidaritate internațională, conținutul, ca și diferitele sale aspecte și forme de manifestare, tezele din magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu se constituie într-o nouă și valoroasă contribuție la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, într-o analiză profundă și complexă a unora dintre cele mai importante aspecte ale desfășurării procesului revoluționar mondial. Prin tezele, ideile și conceptele formulate, prin căile de acțiune avansate în problemele fundamentale ale umanității, prin eforturile neobosite depuse pentru ca aceste probleme să-și afle rezolvări constructive, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dau nouă și viguroasă expresie angajării ferme a poporului român alături de forțele înaintate de pretutindeni, în primele rînduri ale mișcării revoluționare și democratice mondiale, ale luptei pentru promovarea idealurilor socialismului, păcii, progresului.

„LUMEA"

EXPUNEREA

Analiza pătrunzătoare făcută de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a conținutului și tendințelor epocii contemporane, evaluarea, cu remarcabilă rigoare științifică, a caracterului deosebit de primejdios al evoluțiilor mondiale actuale și a cauzelor care stau la baza acestora au condus la strălucita fundamentare a unei concepții revoluționare, novatoare și unitare, ce se integrează pe deplin coordonatelor politicii externe a României socialiste, cu privire la necesitatea soluționării exclusiv pașnice, politice a tuturor conflictelor și divergențelor, cerință de prim ordin pentru salvgardarea păcii și securității mondiale.

Acționînd în spiritul înaltei responsabilități față de existența, în pace și deplină siguranță, a propriului popor și față de destinele generale ale întregii omeniri, România, președintele Nicolae Ceaușescu susțin și promovează, activ și consecvent, metoda tratativelor politice pentru soluționarea tuturor diferendelor dintre state. Atașamentul României față de cauza păcii și, implicit, respingerea hotărîtă a politicii de forță, a intervențiilor militare, promovarea metodei negocierilor în reglementarea tuturor conflictelor, mai vechi sau mai noi, formează un ansamblu definitoriu și unitar pentru politica externă românească. Această poziție, reafirmată cu numeroase prilejuri de președintele Nicolae Ceaușescu, pornește de la adevărul că, în lume, există o serie de conflicte militare, numărul lor tinzînd să sporească în loc să se reducă, expresie a încordării la care s-a ajuns în relațiile internaționale, a practicii recurgerii la forță. De asemenea, un adevăr evidențiat adesea de România și confirmat de realitate este acela că, o dată început un conflict, este mult mai dificil de realizat stingerea sau soluționarea lui, după cum viața a dovedit că, prin recurgerea la calea militară, nu se ajunge la reglementarea, ci la adîncirea și complicarea situațiilor conflictuale existente.

În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cheia de boltă a întregului sistem de reglementare pașnică îl reprezintă obligația statelor de a renunța la forță și la amenințarea cu forța în relațiile cu alte state, de a recurge la gama largă a mijloacelor pașnice în rezolvarea oricăror probleme divergente. Reafirmarea și dezvoltarea acestei exigențe și consacrarea ei prin recunoașterea universală a principiului reglementării pașnice au constituit unul dintre obiectivele prioritare ale demersurilor externe ale țărilor noastre.

Conducătorul partidului și statului nostru a reliefat cu claritate modalitățile concrete de soluționare pașnică a diferendelor și conflictelor, în cadrul cărora tratativele, desfășurate în condiții de egalitate și cu respectarea intereselor legitime ale tuturor părților, ocupă locul central. **„Oricît de complicate ar fi problemele** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ele pot să fie soluționate — și trebuie acționat pentru soluționarea lor — numai pe calea tratativelor. Este adevărat, citeodată tratativele cer mult timp, multă răbdare, dar față de pierderile umane, față de distrugerile groaznice ale războiului, oricît**

Imperativul soluționării tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state numai pe cale pașnică, prin tratative

de lungi și grele ar fi tratativele, ele sînt singura cale care trebuie urmată".

Este, în acest sens, mobilizator, izvorît dintr-o înaltă răspundere pentru destinele de pace ale omenirii, îndemnul cuprins în magistrala Expunere de la 29 aprilie a tovarășului Nicolae Ceaușescu : **„Va trebui** — sublinia secretarul general al partidului nostru — **să intensificăm activitatea și să insistăm pentru soluționarea tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state numai pe cale pașnică, prin tratative. Am în vedere, desigur, în primul rînd, situația din Orientul Mijlociu, necesitatea de a se ajunge la organizarea în cel mai scurt timp a unei conferințe internaționale în problema aceasta".**

În abordarea novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, soluționarea prin tratative a conflictelor și litigiilor dintre state trebuie să pornească — atrage atenția, în Expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu — de la necesitatea respectării neabătute a dreptului popoarelor la independență, la dezvoltare liberă, de a exclude cu desăvîrșire ingerința în treburile interne ale altor state. În Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt evidențiate cu pregnanță — în contextul evocării situațiilor conflictuale din diferite zone ale lumii — unele concluzii mai generale, de o deosebită valoare pentru practica politică : **„Înșeși aceste conflicte au demonstrat și demonstrează cu putere justețea tezei marxiste care se pronunță împotriva exportului de revoluție, cît și împotriva exportului de contrarevoluție. În fond, prezența trupelor sovietice în Afganistan n-a ajutat Afganistanul pe calea socialismului, dimpotrivă, a stimulat dezvoltarea forțelor contrarevoluționare și s-a ajuns la situația de astăzi. În Kampuchia, prezența trupelor vietnameze, de asemenea, nu a ajutat, dimpotrivă, a adus daune și greutăți — și, din păcate, nu numai în aceste țări — dar, în general, a adus daune prestigiului și principiilor socialismului. De asemenea, intervenția americană în Nicaragua, în alte țări, demonstrează că forțele contrarevoluționare nu pot să înăbușe lupta popoarelor pentru independență, că Nicaragua, ca și alte popoare, în ciuda superiorității forței de intervenție, își apără libertatea, calea spre o dezvoltare liberă și independentă".**

Viziunea novatoare, constructivă a României socialiste, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conferă metodei tratativelor o largă aplicabilitate. Acestea, tratativele, nu pot și nu trebuie limitate doar la conflictele armate dintre state, ci, dimpotrivă, se cer extinse la toate problemele care pot genera litigii grave, cu riscul de destabilizare a vieții mondiale, de amenințare a stării de pace. În virtutea acestei concepții, țara noastră acționează cu fermitate pentru reglementarea prin tratative între părțile direct interesate, cu respectarea intereselor fiecăreia, a unor astfel de probleme cum sînt cele economice și financiare mondiale, decalajele în creștere între țările bogate și cele sărace, inclusiv povara datoriei externe, care apasă grav numeroase țări în curs de dezvoltare. Promovarea, încurajarea, stimularea dialogului și a negocierilor, înțelese ca unice modalități de reglementare eficientă a problemelor, indiferent de complexitatea lor, constituie — în conceptul românesc de politică externă — o dimensiune fundamentală, demonstrînd spiritul de inițiativă, neobosita disponibilitate de a căuta și oferi soluții celor mai stringente dosare ale actualității, de a participa direct la rezolvarea lor.

În spiritul realismului care domină acțiunile și demersurile românești pe plan internațional, al promovării practicii negocierilor purtate în forme adecvate, de la simplu la complex, pe bază de deplină egalitate și animate de o reală voință de a se ajunge la soluții general-acceptabile, președintele Nicolae Ceaușescu a pledat, în fapt, pentru menținerea și consolidarea dinamicii însăși a păcii. Aceasta, din dorința de a face să prevaleze calea tratativelor, a dialogului, din recunoașterea adevărului că imobilitatea în planul căutării soluțiilor politice, negociate poate prejudicia destinele unei regiuni sau alteia, ale omenirii în ansamblu. În contextul marilor contradicții ale lumii contemporane, al problemelor și tensiunilor existente, acțiunile concrete și principiale ale României au evidențiat necesitatea și posibilitatea desfășurării unor eforturi susținute pentru a fi identificate alternative reciproc-acceptabile, valorificate orice posibilități ale înțelegerii, pentru a nu fi acceptată pasiv desfășurarea negativă a evenimentelor. În acest cadru, problema centrală este aceea a afirmării voinței politice, a prevalenței spiritului de înțelegere și bunăvoință, de deschidere spre un dialog constructiv, în consens cu însăși dorința de conviețuire în pace a popoarelor, cu realitatea că recurgerea la forță reprezintă o cale invalidată de întreaga evoluție istorică a omenirii.

În toate împrejurările în care s-a produs o încălcare sau o atingere a păcii și securității, într-o parte sau alta a lumii, România a adoptat cu promptitudine o atitudine hotărîtă împotriva actelor agresive și a manifestărilor de forță, s-a situat constant de partea celor ce își apărau dreptul la existență și la viață liberă, s-a ridicat cu vigoare pentru a face apel la rațiune, pentru rezolvarea problemelor existente prin negocieri. În mod deosebit, România a subliniat necesitatea de a se evita angajarea statelor — în marea lor majoritate state în curs de dezvoltare, confruntate cu nevoia acută de a-și mobiliza toate resursele umane, materiale și financiare de care dispun pentru a-și asi-

Inițiative constructive, în consens cu cerințele păcii și colaborării internaționale

În concordanță cu preocupările sale statornice vizînd eliminarea politicii de forță din viața mondială și soluționarea pe cale pașnică a stărilor conflictuale din lume, România a întreprins multiple demersuri, a avansat numeroase inițiative constructive, între care :

● *La propunerea țării noastre, Adunarea Generală a ONU a adoptat* APELUL SOLEMN către toate statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor *și* ANGAJAMENTUL STATELOR MEMBRE ALE ONU de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente, pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state.

● *Țara noastră preconizează, de asemenea, crearea unei* comisii permanente a ONU pentru bune oficii, mediere și conciliere.

● *România militează pentru convocarea unei conferințe internaționale, în cadrul ONU, în vederea* soluționării pe cale politică a problemelor din Orientul Mijlociu, *cu participarea tuturor statelor interesate, inclusiv a OEP.*

● *În același sens, se înscriu numeroasele* apeluri adresate părților angajate în conflicte din diferite părți ale lumii *pentru stingerea focarelor de război și începerea de negocieri în vederea soluționării politice a problemelor litigioase.*

gura progresul economic și social — în conflicte militare, care nu pot să le aducă decît mari pierderi materiale și umane, să deschidă calea intervențiilor străine.

Sînt de o largă notorietate și se bucură de o binemeritată apreciere acțiunile, propunerile și demersurile statornice ale României în sprijinul unei reglementări globale, trainice și juste a situației din Orientul Mijlociu. În spiritul poziției constructive românești, a sosit de mult timpul ca o asemenea reglementare să se transforme în fapt — ceea ce impune intensificarea eforturilor politice și diplomatice, promovarea de noi acțiuni și inițiative menite să accelereze realizarea acestui deziderat, în primul rînd realizarea unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., cu participarea tuturor statelor interesate, inclusiv a O.E.P., ca reprezentant unic și legitim al poporului palestinian. Această idee este preconizată de multă vreme de România, tot mai mult recunoscîndu-se că, în afara tratativelor, nu poate exista cale de ieșire pentru situația din Orientul Mijlociu. La fel de consecventă este poziția României și cu privire la conflictul dintre Iran și Irak — unul dintre cele mai sîngeroase din epoca postbelică —, țara noastră pronunțîndu-se, încă de la izbucnirea ostilităților, pentru oprirea vărsării de sînge și inițierea de tratative între cele două state. În baza aceleiași concepții susținute consecvent de președintele României, renunțarea la forță, recurgerea la dialog, încetarea amestecului străin constituie cheia rezolvării și a altor situații cu caracter de criză, indiferent de zona în care au loc — în Asia de sud-est sau sud-vest, în Africa, în America Centrală.

Preocuparea României pentru ameliorarea situației politice actuale s-a exprimat și în cadrul unei ample și generoase acțiuni de eliminare a forței din viața planetei, de creare a climatului politic necesar soluționării prin tratative a problemelor litigioase dintre state. Sînt de remarcat, în acest sens, o serie de inițiative vizînd creșterea rolului Națiunilor Unite și al altor organisme democratice în viața internațională, rezoluția privind reglementarea politică a diferendelor, inițiată la sesiunea Adunării Generale a O.N.U. din 1979, ca și Declarația privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale, adoptată în noiembrie 1982. În același spirit, din inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, România a propus (la sesiunea a 40-a), iar Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate, Apelul solemn către toate statele lumii aflate în conflict pentru încetarea fără întîrziere a acțiunilor armate și soluționarea problemelor dintre ele pe calea tratativelor, precum și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa, pe această cale, stările de încordare și conflict, orice divergențe existente între ele. România consideră, de asemenea, necesară crearea, în cadrul O.N.U., a unui organism special al bunelor oficii — propunere reiterată de mai multe ori de președintele Nicolae Ceaușescu —, for de negociere care să faciliteze rezolvarea problemelor în suspensie dintre state.

Promovînd neobosit o gîndire și o abordare nouă a problemelor mondiale acute, acționînd intens pentru rezolvarea durabilă, exclusiv prin mijloace politice, pe calea tratativelor, a oricăror diferende și stări conflictuale, președintele României aduce o contribuție efectivă, inestimabilă la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a păcii, înțelegerii și colaborării, aspirație a tuturor popoarelor.

Octavian Munteanu

Dezarmarea — condiție primordială a păcii și progresului

Este un merit de o excepțională valoare al conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acela de a fi situat la loc de frunte — în ansamblul concepției sale științifice, novatoare, clarvăzătoare de politică externă — sublinierea necesității imperioase a unei noi gîndiri, a unei noi abordări a problemelor de însemnătate vitală ale păcii și războiului, ale opririi cursei înarmărilor și realizării dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare.

De mai mulți ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat teza cu valoare strategică, potrivit căreia — în condițiile de o mare complexitate ale lumii contemporane, ale menținerii și adîncirii unor contradicții mai vechi și ivirii altora noi, ale apariției, dezvoltării și perfecționării, în perioada postbelică, a armamentelor nucleare la parametri fără precedent în istorie — conceptele clasice asupra problematicii păcii și războiului se cer înlocuite prin abordări noi, care să ia în atentă considerare elementul nou existent în sfera vieții internaționale : faptul că, pentru prima dată în multimilenara ei istorie, omenirea a acumulat arme cu o forță capabilă să provoace propria ei distrugere, la scară planetară, nimicirea civilizației și a însești vieții pe Pămînt. În aceste condiții, președintele României a definit, cu profund realism, adevărul că un nou război mondial, care s-ar transforma, în mod cert, într-un conflict nuclear de proporții, nu poate fi conceput ca o alternativă rațională, nu trebuie declanșat și nu poate fi purtat, întrucît o atare conflagrație nu s-ar solda cu învinși și învingători, ci ar însemna numai moarte și distrugere. Noua gîndire politică și noua abordare pentru care militează consecvent președintele Nicolae Ceaușescu, țara noastră, în ansamblul activității desfășurate pe plan internațional, pornesc în mod statornic de la datele obiective care arată clar că problema fundamentală, „problema nr. 1" — cum a subliniat, în repetate rînduri, președintele României socialiste — o constituie oprirea cursei înarmărilor și trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară — ca singura temelie acceptabilă, rațională, a păcii și securității generale. **„Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă** — releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pune cu tărie necesitatea unei abordări noi a problemelor războiului și păcii. De altfel, ne aflăm într-o asemenea situație, cînd un nou război mondial — în care s-ar folosi inevitabil armele nucleare — este de neconceput, pentru că el ar însemna distrugerea întregii omeniri, a însești condițiilor existenței vieții pe Pămînt".**

Din multitudinea luărilor de poziție autorizate, a argumentelor și datelor existente astăzi, care susțin cu putere această apreciere de maximă importanță a conducătorului partidului și statului nostru, vom reproduce cîteva evaluări și statistici cuprinse într-o broșură de răspîndire a cunoștințelor despre pericolele cursei înarmărilor, publicată recent de O.N.U. (Departamentul pentru problemele dezarmării), sub titlul „Armamentele și dezarmarea. Întrebări și răspunsuri" : „O armă nucleară nu este numai o versiune mai mare și mai distructivă a unei arme convenționale. Energia degajată de o armă nucleară își are originea în nucleul atomului, pe calea fisiunii sau fuziunii, într-o fracțiune de secundă. O asemenea explozie provoacă o devastare colosală prin undele de șoc și deflagrație, prin căldură și foc și prin radiațiile emise imediat. Cu tehnologiile de azi este, într-adevăr, posibil să se degajeze mai multă energie de către o singură armă nucleară în răstimp de o microsecundă, decît energia tuturor armelor convenționale folosite în toate războaiele din istorie. S-a calculat că există mai mult de 50 000 de focoase nucleare în întreaga lume. Puterea explozivă totală a stocului mondial de arme nucleare este aproximativ egală cu cea a unui milion de bombe de tip Hiroshima, care a avut o magnitudine de 13 kilotone (o kilotonă este egală cu 1 000 tone de exploziv convențional puternic sau trinitrotoluen)".

În fața periculozității fără seamăn a arsenalelor nucleare, la care se adaugă forța distructivă a celorlalte arme de nimicire în masă — chimice, bacteriologice, biologice și de alte tipuri, precum și a uriașelor cantități de armamente clasice existente pe glob —, România, alături de numeroase alte state mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare, nenucleare, de forțele realiste, progresiste de pe întreaga noastră planetă, promovează, cu hotărîre, concepția și abordările umaniste

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

„În actuala situație internațională, complexă și gravă, România a pus și pune în centrul activității sale pe plan internațional lupta pentru dezarmare, pentru pace, pentru o lume fără arme și fără războaie. Noi considerăm că problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, eliminarea cu desăvîrșire a tuturor armelor nucleare, lichidarea primejdiei de război și asigurarea dreptului suprem al popoarelor, la libertate și independență, la viață, la pace".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român)

ale președintelui Nicolae Ceaușescu, potrivit cărora dreptul la pace, la viață, la existență liberă și demnă constituie dreptul suprem al oamenilor, al popoarelor, care se cere apărat prin acțiuni ferme, concrete, concertate la scară mondială.

Sînt rațiunile pentru care țara noastră consideră că, în etapa actuală, nu există sarcină mai importantă și mai urgentă decît aceea de a opri cursul primejdios al evenimentelor spre competiție militară, confruntare și război, de a se lăsa deoparte orice divergențe de natură politico-ideologică sau de alt ordin și de a se pune pe prim plan interesele superioare ale salvgardării păcii, de a se da dovadă de cea mai înaltă răspundere pentru soarta popoarelor, a păcii generale.

Făcînd în permanență dovada unui atașament ferm față de cauza dezarmării și a păcii, România, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au lansat și promovat, de-a lungul anilor, o suită impresionantă de idei, propuneri și inițiative avînd ca obiectiv stoparea cursei înarmărilor, oprirea escaladei bugetelor militare, adoptarea unor măsuri practice de dezarmare, cu prioritate de dezarmare nucleară, și înaintarea spre țelul final al eforturilor și negocierilor din sfera dezarmării, proclamat de O.N.U. — dezarmarea generală și totală, sub un control internațional strict și eficace.

În cadrul unei gîndiri novatoare asupra problematicii dezarmării și păcii, țara noastră a promovat și promovează constant conceptul — care se bucură azi de o largă recunoaștere pe plan mondial, fiind consacrat și în numeroase documente bi și multilaterale — potrivit căruia trebuie, și este posibil, să se realizeze dreptul egal al statelor la securitate și să se asigure echilibrul de forțe nu prin escalada continuă a cursei înarmărilor, prin acumularea unor adevărați „munți de armamente" și sofisticarea continuă a armelor de toate genurile, ci pe calea rațională, necesară, a reducerii graduale, pînă la nivelurile cele mai scăzute, a cheltuielilor militare, forțelor armate și armamentelor.

Cu această finalitate, România are meritul de a fi elaborat și lansat la O.N.U., la Conferința pentru dezarmare de la Geneva, la sesiunile speciale ale Adunării Generale a Națiunilor Unite consacrate dezarmării, la reuniunile general-europene și în alte foruri, o suită de idei și inițiative valoroase, originale, care își mențin actualitatea, cum sînt cele privind elaborarea unui program cuprinzător de dezarmare, studierea consecințelor nocive ale cursei înarmărilor, reducerea bugetelor militare, adoptarea unor măsuri generatoare de încredere și de dezarmare în Europa, transformarea Balcanilor într-o zonă liberă de arme nucleare, acordarea unor garanții de securitate pentru statele neposesoare de arme nucleare și numeroase altele.

Programul românesc de dezarmare, care poartă amprenta strălucitei gîndiri politice a președintelui Nicolae Ceaușescu, se constituie într-o strategie realistă, științifică și cuprinzătoare de acțiuni și măsuri circumscrise materializării obiectivelor opririi cursei înarmărilor și realizării dezarmării, cum sînt înghețarea și reducerea bugetelor militare, asigurarea priorității absolute a dezarmării nucleare, eliminarea rachetelor nucleare și a celorlalte arme nucleare din Europa și din întreaga lume, lichidarea armelor chimice, radiologice și a celorlalte arme de nimicire în masă, interzicerea punerii la punct a unor noi tipuri și sisteme de arme, realizarea unor măsuri concrete de dezarmare convențională, reducerea armamentelor navale, oprirea procesului de militarizare a spațiului cosmic, încheierea unui tratat de dezarmare generală și totală, cu un sistem de verificare corespunzător. Concomitent, România se pronunță pentru impulsionarea eforturilor în direcția dezarmării pe calea adoptării unor măsuri unilaterale în sfera dezarmării și, în acest scop, a oferit un mobilizator exemplu prin hotărîrea proprie — aprobată la scară națională prin istoricul referendum din noiembrie 1986 — de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile sale militare și de a aloca mijloacele, astfel eliberate, în sectorul economico-social.

O mare valoare teoretică și practică o are conceptul românesc, elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, conform căruia răspunderea pentru oprirea cursei înarmărilor, realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, și salvgardarea păcii revine tuturor guvernelor, tuturor popoarelor, fără nici o excepție. Un accent deosebit și firesc — în fața pericolelor generate de armele nucleare — este pus, în concepția României asupra dezarmării, pe rolul popoarelor, al opiniei publice, al maselor populare, al organizațiilor de masă și obștești, care au datoria și capacitatea de a acționa, cît nu este prea tîrziu, pentru a bara calea războiului, pentru a opri cursa periculoasă și costisitoare a înarmărilor, pentru a impune adoptarea unor măsuri practice de dezarmare, care, pe lîngă efectele lor benefice asupra climatului politic internațional și asupra păcii și securității generale, ar conduce la eliberarea unor uriașe resurse materiale și umane, stringent necesare pentru depășirea dificultăților din economia mondială, pentru impulsionarea eforturilor de dezvoltare și progres ale tuturor națiunilor, în primul rînd ale celor rămase în urmă din punct de vedere economic.

După cum se știe, în curînd urmează să se desfășoare, la sediul din New York al Națiunilor Unite, lucrările celei de-a treia sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării.

Țara noastră acordă un rol de prim ordin Organizației Națiunilor Unite în ansamblul eforturilor și negocierilor menite să conducă la oprirea actualei competiții militare periculoase, la realizarea unor măsuri practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, la întărirea coeficientului de securitate al tuturor statelor. În viziunea țării noastre, sesiunile speciale ale Adunării Generale — organul cel mai reprezentativ al Națiunilor Unite — au o însemnătate deosebită, ca foruri de deliberări, contacte și hotărîri în problemele de însemnătate vitală ale dezarmării, ele fiind chemate să dea un puternic impuls procesului dezarmării, cu participarea și contribuția tuturor statelor membre ale O.N.U.

Făcînd din nou dovada preocupării constante a țării noastre față de întărirea rolului O.N.U. în domeniul înfăptuirii dezarmării și întăririi păcii, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.**, în ședința din 20 mai a.c., aprobînd mandatul delegației române la cea de-a treia sesiune specială a Adunării Generale consacrată dezarmării, a stabilit ca reprezentanții României să promoveze activ poziția țării noastre, concepția, inițiativele și demersurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, și trecerea la dezarmare, prevenirea militarizării Cosmosului și încetarea experiențelor nucleare, prohibirea armelor chimice și reducerea substanțială a armelor clasice, a efectivelor și cheltuielilor militare, în scopul reducerii și înlăturării pericolului de război, al asigurării dreptului suprem al popoarelor, al tuturor oamenilor la viață, la libertate și independență, la pace.

Reafirmînd necesitatea unei **noi gîndiri** și a unui **nou mod de abordare și soluționare a problemelor păcii și războiului,** al altor probleme mondiale complexe, care să ducă la **o schimbare radicală** a stărilor de lucruri din viața internațională, Comitetul Politic Executiv a însărcinat delegația română la sesiune **„să reafirme, de la tribuna înaltului forum internațional, voința României socialiste, de a acționa în continuare, în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, al orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru întărirea conlucrării cu toate popoarele, cu forțele înaintate de pretutindeni, în lupta pentru afirmarea fermă a politicii de pace, dezarmare și colaborare, pentru eliminarea forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru soluționarea constructivă a marilor probleme ce confruntă omenirea, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, în care fiecare națiune să-și poată concentra eforturile creatoare în direcția dezvoltării libere, de sine stătătoare, pe calea progresului economic și social".**

Este un mandat străbătut de o înaltă responsabilitate față de destinele patriei noastre, ca și ale întregii omeniri, care proiectează din nou în lume mesajul de înțelegere, cooperare și pace al poporului român, liber și independent, care, concentrîndu-și energiile creatoare în direcția făuririi vieții sale noi, înțelege să acționeze cu hotărîre pentru triumful aspirațiilor de colaborare, progres, dezarmare și pace ale tuturor popoarelor de pe planeta noastră.

Nicolae Chilie

INTERACTION

Reuniunea Consiliului de Interacțiune

— Dezbatere asupra problemelor actuale și în perspectivă ale vieții internaționale —

În perioada 16—19 mai 1988, a avut loc, la Moscova, cea de-a 6-a sesiune a Consiliului de Interacțiune, organism internațional care reunește personalități ale vieții politice din diferite țări și regiuni ale lumii. Din țara noastră a participat tovarășul Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Stat, membru al Comitetului Executiv al Consiliului de Interacțiune.

În cadrul reuniunii au fost dezbătute probleme majore ale vieții internaționale privind pacea și securitatea, dezarmarea, reducerea cheltuielilor militare, soluționarea pe calea negocierilor a conflictelor regionale, criza economică mondială, subdezvoltarea, datoriile externe, cooperarea și colaborarea între toate statele lumii, fără deosebire de sistemul social.

Luînd cuvîntul în cadrul lucrărilor reuniunii, tovarășul Manea Mănescu a prezentat concepția și inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, cu privire la principalele probleme ale vieții internaționale actuale, la căile și modalitățile concrete de soluționare a acestora în interesul popoarelor, al cauzei păcii și securității, înțelegerii și colaborării între națiuni.

Pornind de la aprecierea președintelui României că situația internațională se menține deosebit de gravă și complexă, ca urmare a continuării cursei înarmărilor, persistenței unor conflicte în diferite zone ale lumii și adîncirii crizei economiei mondiale, s-a arătat că țara noastră consideră necesar să se acționeze cu mai multă voință politică pentru unirea eforturilor tuturor popoarelor în direcția dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, reducerii armamentelor convenționale și a cheltuielilor militare.

În ce privește Tratatul sovieto-american cu privire la lichidarea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, acesta — a arătat vorbitorul — creează condiții ca Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii să negocieze, în continuare, noi măsuri de reducere substanțială a armelor nucleare, fiind totodată necesar ca și celelalte puteri nucleare să se alăture acestor tratative, astfel încît, treptat, toate armele nucleare să fie eliminate.

După ce a relevat însemnătatea convenirii unor măsuri eficiente privind încetarea experiențelor cu arme nucleare și a oricăror perfecționări ale acestora, interzicerea producerii armelor chimice și distrugerea stocurilor existente, a renunțării la planurile de militarizare a Cosmosului, vorbitorul a arătat că, la procesul de ansamblu al negocierilor, trebuie să participe mult mai activ toate statele, indiferent de mărime sau potențial economic și militar, astfel încît măsurile de dezarmare să reflecte voința politică a întregii comunități internaționale. S-a subliniat necesitatea ca resursele eliberate prin dezarmare și reducerea bugetelor militare să fie utilizate în folosul dezvoltării economico-sociale a tuturor statelor, cu precădere a celor în curs de dezvoltare.

Trebuie sprijinită ferm — a evidențiat, de asemenea, vorbitorul — crearea de zone demilitarizate, ale păcii, cooperării și bunei vecinătăți în Balcani, nordul și centrul Europei și în alte părți ale lumii.

Subliniindu-se că negocierile reprezintă singura cale rațională de reglementare a litigiilor și conflictelor dintre state, s-a arătat că soluționarea oricăror conflicte trebuie să pornească de la necesitatea respectării neabătute a drepturilor popoarelor la independență, la dezvoltare liberă, de la excluderea amestecului în treburile interne.

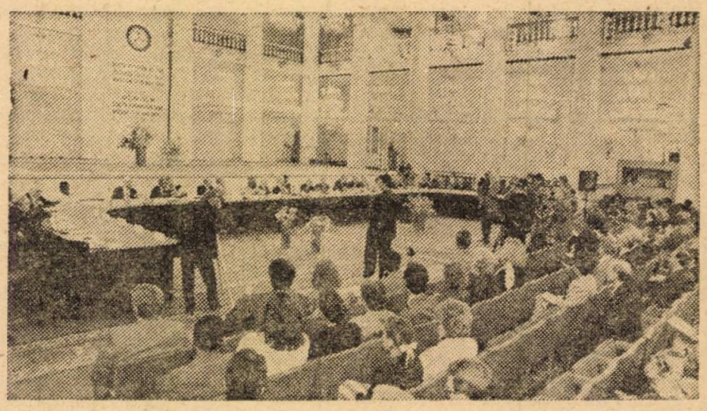

Moscova. Aspect din timpul desfășurării lucrărilor

În continuare, vorbitorul a pus în evidență că, în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, asigurarea creșterii și stabilității economiei mondiale reclamă, în mod obiectiv, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale. S-a accentuat necesitatea de a se ajunge la o soluționare globală, politico-economică, a problemei datoriilor externe, care să țină seama de nivelul de dezvoltare economică a țărilor debitoare, de posibilitățile lor de plată și de eforturile pe care le au de făcut pentru asigurarea progresului lor economic.

În ansamblu, intervențiile prezentate în cadrul celor trei zile de dezbateri au relevat o serie de evaluări și analize politice și social-economice pe probleme cardinale ale vieții internaționale. În acest sens, expunerile introductive — cea prezentată de Malcolm Frazer, fost prim-ministru al Australiei, cu privire la situația economiei mondiale, și cea prezentată de James Callaghan, privind evoluția politică a vieții internaționale și conflictele regionale — au abordat teme de importanță stringentă, ce confruntă lumea contemporană.

În cursul dezbaterilor a atras atenția accentul deosebit pe care numeroși participanți la reuniune l-au pus, în luările lor de cuvînt, pe interdependența dintre măsurile de dezarmare menite să asigure pacea și securitatea internațională și cele vizînd dezvoltarea economică și socială a popoarelor. Huang Hua, fost ministru al afacerilor externe al R.P. Chineze, a relevat necesitatea ca în realizarea destinderii în lume să se acționeze în direcția opririi cursei înarmărilor și soluționării conflictelor regionale, astfel încît fiecare țară să-și poată concentra eforturile asupra dezvoltării economiei, științei și culturii. În aceeași ordine de idei, o serie de participanți au insistat asupra aspectelor negative din economia mondială, ce afectează în mod grav situația economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare, cerînd adoptarea unor măsuri de lichidare a stării de subdezvoltare. În acest sens, s-au pronunțat Misael Pastrana Borrero, fost președinte al Columbiei, Arturo Frondizi, fost președinte al Argentinei, Mathias Mainza Chono, fost prim-ministru al Zambiei, Maria de Lourdes Pintasilgo, fost prim-ministru al Portugaliei, alți vorbitori care, referindu-se la povara datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și la alte probleme ce generează puternice dezechilibre în economia mondială, au pus în lumină scurgerea de capital din țările lumii a treia către țările industrializate, sub forma dobînzilor excesive ce trebuie plătite la termene foarte scurte ; măsurile protecționiste luate de țările dezvoltate, de genul restricțiilor cantitative, majorării taxelor vamale și contingentării produselor de import ; stabilirea de prețuri inechitabile pentru materiile prime, care reprezintă principala sursă de venituri a țărilor în curs de dezvoltare. Constatînd că măsurile luate pînă acum pentru remedierea acestei situații nu au dat rezultate, vorbitorii au recomandat adoptarea neîntîrziată a unor noi căi și mijloace de soluționare care să țină seama în principal de exigențele creșterii economico-sociale a țărilor în curs de dezvoltare.

În abordarea problemelor actuale și de perspectivă ale vieții internaționale de pe agenda de lucru a reuniunii Consiliului de Interacțiune, s-a relevat necesitatea de a se ajunge neîntîrziat la un acord între U.R.S.S. și S.U.A. privind reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice ; realizarea unor înțelegeri care să conducă la reducerea armamentelor convenționale în Europa ; soluționarea negociată a situațiilor conflictuale din Orientul Mijlociu, Africa, Asia și America Centrală ; condamnarea politicii de apartheid și discriminare rasială a Africii de Sud și a acțiunilor agresive ale acestei țări, îndreptate împotriva statelor africane suverane vecine ; necesitatea creșterii rolului Organizației Națiunilor Unite, astfel încît Organizația Mondială să poată răspunde mai bine aspirațiilor de pace, securitate, independență și colaborare ale popoarelor din întreaga lume.

Toate aceste idei și-au găsit reflectarea în Declarația adoptată în încheierea reu-

niunii Consiliului de Interacțiune. Documentul evocă problemele majore, de ordin politic și economic, ale vieții internaționale și cheamă guvernele să-și unească eforturile în direcția realizării dezarmării nucleare și convenționale, soluționării prin tratative politice, în interesul popoarelor, a tuturor litigiilor și conflictelor existente în lume. Totodată, se subliniază necesitatea adoptării unor măsuri eficiente de natură să ducă la soluționarea problemei datoriilor externe, eliminarea dezechilibrelor existente în comerțul internațional, a măsurilor protecționiste, adoptarea unor politici financiar-monetare și valutare capabile să ducă la eliminarea fluctuațiilor, stabilizarea pieților și însănătoșirea schimburilor economice internaționale, a cooperării în producție, în condiții reciproc avantajoase.

Relevînd caracterul de interdependență al ansamblului problematicii politice și economice mondiale, documentul preconizează întărirea procesului negocierilor diplomatice multilaterale, cu participarea egală a tuturor statelor lumii, ca singură modalitate de găsire a soluțiilor corespunzătoare, în interesul fiecărei națiuni și al comunității internaționale luată în ansamblul său.

Prin dezbaterile tematicii înscrise pe ordinea de zi, ca și prin declarația adoptată, reuniunea de la Moscova a Consiliului de Interacțiune a reprezentat o contribuție valoroasă la eforturile pe care le desfășoară în prezent forțele progresiste, înaintate de pretutindeni, oamenii politici, de știință și cultură, reprezentanți de frunte ai opiniei publice internaționale, vizînd realizarea aspirațiilor nobile ale tuturor popoarelor de progres și bunăstare, în condiții de pace, securitate, independență și colaborare în întreaga lume.

dr. Ștefan Năstăsescu

ADDIS ABEBA

Sesiunea jubiliară a O.U.A.

— *solidaritate activă cu lupta popoarelor africane pentru independență și progres* —

La 25 mai popoarele africane au sărbătorit Ziua Eliberării Africii, **marcînd astfel împlinirea unui sfert de secol de la crearea O.U.A.. De asemenea, în urmă cu 16 ani, Adunarea Generală a O.N.U. a cerut guvernelor și popoarelor lumii să organizeze anual, începînd cu ziua de 25 mai,** Săptămîna de solidaritate cu lupta popoarelor din Africa de sud, **aflate sub dominație colonială. Este vorba, așadar, de o dată cu dublă semnificație, marcată de popoarele Africii, ca și de opinia publică progresistă de pretutindeni. Spre a celebra acest eveniment, începînd de la 25 mai, în „Africa Hall" din Addis Abeba — clădire care adăpostește secretariatul executiv al Organizației panafricane — se desfășoară sesiunea jubiliară la nivel înalt a O.U.A., la care asistă numeroși șefi de stat și de guvern din țările membre.**

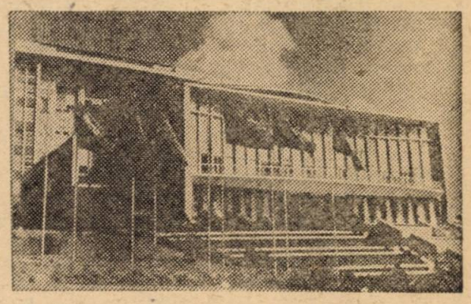

Addis Abeba. Casa Africii — locul de desfășurare a lucrărilor

25 mai 1963. Reuniți la Addis Abeba — orașul care, de-a lungul anilor, avea să găzduiască alte reuniuni de importanță deosebită pentru destinul Africii contemporane —, acolo, la poalele muntelui Entoto, în celebra „Casa a Africii", reprezentanți din 30 de state africane independente la ora respectivă (cărora, ulterior, li s-au alăturat Marocul și Togo) și delegați sau observatori reprezentînd 21 de partide și mișcări de eliberare din teritoriile ce se mai aflau sub dominație colonială, adoptînd Carta O.U.A., au creat Organizația Unității Africane — O.U.A. —, prima organizație africană cu caracter continental. Începînd de atunci, data de 25 mai, proclamată ca Zi a eliberării Africii, este aniversată în fiecare an de statele acestui continent și, împreună cu ele, de toate forțele progresiste din întreaga lume, ca un moment deosebit în viața popoarelor africane, în lupta pentru înlăturarea totală a colonialismului, a politicii neocolonialiste și de discriminare rasială, pentru cucerirea și apărarea drepturilor fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător destinele, în conformitate cu interesele sale legitime, pentru reafirmarea voinței acestor țări de a asigura triumful păcii și de a contribui nemijlocit la instaurarea, în relațiile interstatale, a principiilor noi, care să conducă la o lume mai dreaptă și mai bună.

„România socialistă, poporul român — se arată în **Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu** adresat președintelui în exercițiu al O.U.A. cu prilejul celei de a XXV-a aniversări a creării organizației — **dau o înaltă apreciere activității bogate desfășurate de Organizația Unității Africane pe parcursul celor 25 de ani de existență, contribuției importante pe care organizația a adus-o și o aduce în lupta pentru dobîndirea și consolidarea independenței și suveranității națiunilor africane, pentru înlăturarea dominației colonialiste și neocolonialiste, pentru lichidarea politicii de discriminare rasială și apartheid a regimului de la Pretoria și accesul neîntîrziat al Namibiei la independență".**

Momentul mai 1963, cînd, într-o atmosferă de solidaritate, mai întîi miniștrii de externe și, apoi, șefii de stat și de guvern prezenți la Addis Abeba au hotărît înființarea unei organizații politice africane și semnarea Cartei O.U.A., are, așadar, o semnificație aparte în istoria Africii contemporane. În egală măsură, o importanță deosebită au obiectivele O.U.A. : promovarea unității și solidarității statelor africane ; coordonarea și intensificarea cooperării între țările membre și a eforturilor lor, în scopul asigurării unei vieți mai bune pentru popoarele africane ; apărarea suveranității, integrității teritoriale și independenței statelor semnatare ; abolirea colonialismului sub toate formele sale ; promovarea cooperării internaționale, acordînd atenția cuvenită Cartei O.N.U. și Declarației universale a drepturilor omului. Așa cum era firesc, în strînsă legătură cu aceste obiective, se află principiile pe baza cărora a fost creată Organizația : egalitatea suverană a tuturor țărilor membre ; neamestecul în treburile interne ale țărilor ; respectarea integrității teritoriale a fiecărei țări membre, precum și a dreptului ei inalienabil la existență independentă ; rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor dintre țări, prin tratative, mediere, conciliere sau arbitraj ; condamnarea fermă și categorică a activităților subversive ; devotament, fără nici o rezervă, față de cauza emancipării totale a teritoriilor africane ce nu și-au cîștigat încă independența și afirmarea unei politici de nealiniere.

Privind activitatea O.U.A. din perspectiva celor 25 de ani care s-au scurs de la crearea sa, se poate constata că ea a cunoscut atît unele situații critice, dar, mai ales, momente de avînt, care au impus-o pe plan continental, cît și larg internațional. Constatarea are o importanță deosebită, întrucît consacră o realitate de fapt, și anume drumul parcurs din momentul constituirii sale, cînd aproape că nu era stat membru care să nu aibă litigii de frontieră cu vecinii săi, și, totodată, nu exista încă o concepție unitară asupra rațiunii de a fi a Organizației, pînă cînd, așa cum cerea președintele unei țări fondatoare, statele membre, afirmîndu-și în fața lumii întregi încrederea nestrămutată în viitorul Africii, vor descuraja pe semănătorii de dezbinare.

Creșterea numărului statelor membre de la 30, în momentul creării, la 51, la ora actuală, marchează ascensiunea spiritului de unitate și solidaritate — deziderat care a stat la baza înființării Organizației —, așa cum sprijinul constant acordat mișcărilor de eliberare din Africa s-a înscris, firesc, alături de lupta acestora pentru lichidarea totală a colonialismului. Începînd din 1972, mișcărilor de eliberare le-au fost acordate statutul de reprezentanți legitimi ai popoarelor lor, iar, la sesiunea jubiliară din 1973, se adopta Noua strategie pentru eliberarea deplină a continentului. Tot la activul Organizației, reliefat constant de multe state membre, putem trece și aplanarea unora dintre conflictele sau crizele înregistrate pe continent în această perioadă, cum, de asemenea, la loc de seamă trebuie înscrise inițiativele O.U.A. în direcția dezarmării în Africa ; la Cairo, în 1964, O.U.A. a adoptat o Declarație asupra denuclearizării, ca și asupra lichidării subdezvoltării — una din temele de bază ale ultimelor reuniuni la nivel înalt, care a condus, în 1973, la adoptarea Declarației privind cooperarea, dezvoltarea și independența economică a Africii. Desigur, această sumară retrospectivă nu poate face abstracție de preocupările actuale ale O.U.A., de problemele — economice, în primul rînd — care se află în centrul atenției actuale întîlniri la nivel înalt, a 24-a de la crearea Organizației.

Potrivit tradiției, reuniunea la nivel înalt a fost precedată de cea a Consiliului ministerial al O.U.A., cu care prilej au fost dezbătute și pregătite principalele documente de pe ordinea de zi. Se remarcă, în context, numărul mare de intervenții în legătură cu problemele aflate în centrul atenției. De asemenea, alegerea președintelui celei de-a 48-a reuniuni a Consiliului ministerial în persoana șefului diplomației libiene, Jadallah Azouz El-Talihi, a fost relevată ca un element ce subliniază existența unui climat de concordie la nivelul O.U.A., benefic acțiunii sale viitoare. Între problemele analizate au mai figurat situația din Africa australă — cadru în care s-a exprimat, între altele, sprijinul față de negocierile ac- →

ȘAPTE ZILE

Evenimentul cel mai important al actualității revine săptămînii viitoare : deschiderea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării (31 mai). Este cea de a treia reuniune multilaterală de acest fel organizată sub auspiciile Națiunilor Unite, fapt ce probează preocuparea crescîndă a statelor lumii față de marea amenințare la adresa păcii pe care o reprezintă înarmările, cu deosebire cele nucleare. A sosit timpul — și se recunoaște aceasta tot mai mult și de către tot mai mulți — pentru inițierea unor primi, dar hotărîți pași pe lungul și întortocheatul drum al dezarmării. Prima rezoluție a Națiunilor Unite a vizat dezarmarea, dar au trecut 43 de ani fără ca, în acest domeniu, să se înregistreze progrese notabile. Un acord există, desigur, cel sovieto-american, din decembrie 1987, cu privire la lichidarea rachetelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune. Dar, cum cu o floare nu se face primăvară, tot așa cu un singur acord nu se face dezarmare. Cu atît mai mult cu cît, iată, a trecut aproape o jumătate de an fără ca acesta să intre efectiv în vigoare. Încheierea lui a prilejuit declarații optimiste din partea ambelor părți implicate și a atras, firește, aprecieri pe plan internațional. Timpul, acest aspru judecător al acțiunilor umane, a atenuat din euforia începutului, evidențiind cîtă neîncredere mai există încă în lumea de azi. Să ne reamintim, în context, că, atunci, în decembrie 1987, se credea în posibilitatea definitivării pînă la noua întîlnire sovieto-americană la nivel înalt din zilele următoare, a celuilalt acord în negociere, privind reducerea la jumătate a arsenalelor strategice ale celor două mari puteri. Acum se știe — din declarații oficiale — că așa ceva nu este cu putință, avansîndu-se doar eventualitatea realizării respectivului acord pînă la sfîrșitul mandatului actualei Administrații americane (ianuarie 1989). „Este cu putință" — a spus, zilele trecute, George Shultz. „Am încredere că la Moscova ne vom exprima toți dorința de a continua să muncim cu încordare în acest scop, dar nu știu dacă obiectivul va fi realizat, deoarece problemele sînt foarte dificile", a adăugat el.

Speranțele sînt mai mari în ce privește ratificarea amintitului acord din decembrie 1987. Comisiile pentru afaceri externe ale Camerelor Sovietului Suprem al U.R.S.S. — ne informează „TASS" — au recomandat, în cadrul unei ședințe comune, Prezidiului Sovietului Suprem să ratifice tratatul respectiv. Din Washington, tot „TASS" relatează că secretarul de stat american și-a exprimat speranța că Senatul S.U.A. va aproba, în preajma începerii apropiatei întîlniri americano-sovietice la nivel înalt, tratatul dintre cele două țări privind lichidarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune. Într-un interviu acordat companiei de televiziune „ABC", Shultz a declarat că aprobarea tratatului ar influența în mod cert pozitiv întîlnirea. „Aș dori să arăt — a spus el — că, din anul 1972, nu am ratificat tratate cu U.R.S.S., deși am avut pe masă astfel de documente. Ar fi bine să se consemneze că putem face acest lucru". Shultz a relevat că procesul de ratificare „a fost foarte minuțios, în cadrul său avînd loc aproximativ 70 de audieri și fiind date răspunsuri la peste 1 300 de întrebări".

Popoarele lumii sînt frămîntate de o singură întrebare : cînd va începe efectiv un proces ireversibil de dezarmare ? Va da — este, aceasta, speranța tuturor — sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării răspunsul pozitiv așteptat ?

I.O.

→

tuale dintre Angola, pe de o parte, și Africa de Sud și S.U.A., de cealaltă parte. Totodată, un amplu raport a prezentat secretarul general executiv al Organizației, Ide Oumarou, în legătură cu domeniile politic, economic, ale dezvoltării și cooperării, educației, științei, culturii și problemelor sociale de pe continent.

S-a insistat, în acest sens, asupra problemelor economice, în special cele legate de datoria externă, estimată de experții africani la peste 200 miliarde dolari. O.U.A. — care a ținut, în decembrie anul trecut, o primă reuniune extraordinară la nivel înalt pe această temă —, se pronunță pentru o întîlnire la care să participe țările creditoare și debitoare în vederea examinării căilor de atenuare a poverii datoriei externe. În acest sens, miniștrii de externe și ai finanțelor din 12 țări membre ale O.U.A. au dezbătut, la Lusaka, probleme legate de pregătirea unei conferințe internaționale privind problema datoriilor Africii, care va avea loc la sfîrșitul acestui an. Cele 12 țări — Algeria, Congo, Egipt, Madagascar, Mali, Nigeria, Senegal, Sudan, Tanzania, Zambia, Zair și Zimbabwe — au format, în februarie, la cea de-a 47-a sesiune a Consiliului de Miniștri al O.U.A., de la Addis Abeba, un „grup de contact" în problema datoriilor Africii. La reuniune, miniștrii au prezentat propuneri referitoare la modalitatea în care trebuie să fie organizată conferința intrenațională. S-a relevat că țările africane sînt confruntate cu o creștere a crizei datoriilor și sînt silite să contracteze împrumuturi înainte ca vechile datorii să fie rambursate și să facă față unor rate ale serviciului datoriilor, care devin tot mai ridicate în fiecare an. Economiștii atribuie creșterea datoriilor perturbărilor economice mondiale, protecționismului comercial al țărilor dezvoltate și condițiilor grele impuse de creditori pentru noi împrumuturi.

Părerea generală este că, fără eforturile concertate ale comunității internaționale, în special ale țărilor și organizațiilor creditoare, problema datoriilor nu va putea fi rezolvată. Dar țările dezvoltate nu au răspuns în mod corespunzător programului, ceea ce a agravat și mai mult situația economică externă a continentului.

Pe plan global, numai într-un an (1985—1986), Africa a suferit o scădere a veniturilor rezultate de pe urma exporturilor de 19 miliarde dolari, ca urmare a prețurilor inechitabile la produsele de bază. Tranzacțiile comerciale ale continentului au scăzut, anul acestea, cu 28 la sută și puterea sa de cumpărare s-a redus cu 30 la sută.

Reuniunea Consiliului ministerial a fost urmată, la 24 mai, de sesiunea Comitetului ad-hoc asupra conflictului ciadiano-libian, la Addis Abeba subliniindu-se că există, în prezent, elemente ce oferă o perspectivă bună reglementării negociate a acestui conflict. În context, se citează pașii concreți făcuți în aceeași direcție de Etiopia și Somalia, de Etiopia și Sudan. Întîlnirea la nivel înalt a O.U.A., deschisă după închiderea ediției noastre, este privită cu interes de observatorii aflați la Addis Abeba, care se așteaptă la adoptarea unor importante hotărîri pe plan politic și economic.

■

Marcînd data de 25 mai — Ziua eliberării Africii —, alături de popoarele africane și de forțele progresiste de pretutindeni, țara noastră, poporul român conferă acestui eveniment jubiliar un pronunțat caracter de solidaritate militantă cu aspirațiile nobile ale acestor popoare, ale înseși O.U.A., de cucerire și consolidare a independenței lor naționale, de luptă pentru întărirea solidarității și unității țărilor Africii, de lichidare a stării de subdezvoltare și construire a unei societăți noi, de progres și bunăstare, pentru o lume mai dreaptă și mai bună. De Ziua eliberării Africii, cronica relațiilor dintre România și țările africane consemnează raporturi de largă și fructuoasă colaborare, ce se dezvoltă continuu ascendent, în spiritul orientării externe a României de extindere, pe multiple planuri, a relațiilor sale cu statele în curs de dezvoltare și, în context, cu cele ale Africii. Amintim, în acest sens, ca un fapt profund grăitor, că o primă solie a păcii, prieteniei și colaborării, purtată cu succes de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a cuprins state africane, în urmă cu 16 ani, acesteia succedîndu-i alte solii, aproape în fiecare an, prilejuri cu care s-au consemnat noi și importante momente de referință în dezvoltarea continuu ascendentă a raporturilor româno-africane.

Referindu-se la vizitele efectuate pe meleagurile africane, la convorbirile purtate, la București, cu șefii unor state de pe acest continent, care constituie expresii ale solidarității și relațiilor militante dintre România și țările africane, președintele **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„În cadrul politicii sale de colaborare internațională, România acordă o mare însemnătate dezvoltării relațiilor sale cu țările continentului african, atît în domeniul economic — în vederea dezvoltării economico-sociale independente mai rapide a țărilor în curs de dezvoltare —, cît și în contextul luptei generale împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste".**

„Africa are nevoie de unitate ! Dispune de multe posibilități și poate să-și asigure o dezvoltare independentă, să pună capăt actualei stări de lucruri. Este necesar ca Organizația Unității Africane, toate popoarele din Africa să-și întărească solidaritatea, unitatea și să acționeze, împreună cu acele popoare care sînt alături de ele, pe linia progresului economico-social, a bunăstării și fericirii. În ce privește România, care întreține relații cu toate statele din Africa — cu excepția Africii de Sud — este hotărîtă să dezvolte și mai mult colaborarea economico-socială cu toate țările africane."

Sub semnul acestui nobil deziderat, al acestor nobile obiective, țara noastră celebrează Ziua eliberării Africii ca un eveniment marcant în viața popoarelor de pe acest continent, al existenței O.U.A. și al preocupărilor sale de a asigura și consolida unitatea și solidaritatea statelor membre, propășirea lor economică și socială într-o lume a păcii și colaborării.

Dumitru Constantin

Restabilirea relațiilor diplomatice algeriano-marocane

— Un act cu implicații pozitive —

Marocul și Algeria au hotărît, la 16 mai, să restabilească relații diplomatice la nivel de ambasadă. Comunicatul comun dat publicității la Rabat și Alger subliniază — după cum relatează agenția „E.F.E." — că această decizie a fost determinată de dorința de a se încheia cu succes eforturile în vederea soluționării problemei Saharei occidentale, pentru care cele două țări consideră necesară organizarea unui referendum în problema autodeterminării. Comunicatul reafirmă, totodată, „deplina valabilitate a tratatelor, convențiilor și acordurilor semnate de guvernele marocan și algerian".

Este pentru a doua oară cînd aceste țări maghrebiene vecine restabilesc relații diplomatice, după proclamarea independenței Algeriei, în urmă cu 26 de ani. După recunoașterea, în 1962, a Algeriei de către Maroc, la numai un an, între cele două state — cu structuri politice diferite, dar cu istorii asemănătoare — a izbucnit așanumitul „război al nisipurilor", legat de o problemă de frontieră, ceea ce a dus la ruperea relațiilor diplomatice. Ele au fost restabilite în 1969. În contextul declanșării, acum 13 ani, a conflictului în problema Saharei occidentale și recunoașterii, de către Algeria, a Republicii Arabe Democratice Sahariene, imediat după proclamarea acesteia, în februarie 1976, relațiile diplomatice algeriano-marocane sînt, din nou, rupte.

Teritoriul actual al Saharei occidentale a fost colonizat de Spania în anul 1884. La începutul anilor '60, pe fondul prăbușirii imperiilor coloniale din Africa, teritoriul coloniei spaniole a devenit obiect de dispută între Maroc și Mauritania, ambele țări revendicîndu-l de la Spania. La 10 mai 1973, tineri militanți naționaliști saharieni au creat Frontul Popular pentru Eliberarea Saguiei El Hamra și Rio de Oro (Frontul Polisario), care, în programul său de acțiune, declară că luptă pentru independența acestor teritorii. În contextul accentuării cererilor marocano-mauritaniene în legătură cu acest teritoriu, Algeria s-a pronunțat pentru respectarea dreptului la autodeterminare a populației din Sahara occidentală, sprijinind Polisario. La 14 noiembrie 1975, se încheia, la Madrid, Acordul tripartit — Spania, Maroc, Mauritania — care prevedea retragerea trupelor spaniole din Sahara occidentală pînă la data de 28 februarie 1976. Tot în baza acestui acord, fosta colonie era partajată, două treimi din teritoriu revenindu-i Marocului și o treime Mauritaniei. Frontul Polisario, care începuse, deja, organizarea de acțiuni militare, a declarat acordul „nul și neavenit" și a proclamat crearea Republicii Arabe Democratice Sahariene. (R.A.D.S.). Algeria a condamnat înțelegerea tripartită de la Madrid. La 5 august 1979, Mauritania recunoștea Frontul Polisario și își retrăgea forțele militare din zona pe care o deținea în Sahara occidentală.

Problema Saharei occidentale a fost, în repetate rînduri, dezbătută în cadrul Organizației Națiunilor Unite și Organizației Unității Africane. În 1981, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție în care se afirma dreptul populației din Sahara occidentală la autodeterminare și independență. Era, totodată, salutată propunerea șefilor de stat și de guvern ai țărilor membre ale O.U.A. de a se organiza, în acest teritoriu, un referendum, în cadrul căruia populația locală să se pronunțe asupra viitorului său. Se cerea, în același timp, Marocului și Frontului Polisario să angajeze negocieri în scopul realizării unui acord de încetare a focului și menținerea păcii, care să permită organizarea normală a unui referendum. Din cauza pozițiilor divergente dintre părțile direct implicate în conflict, pînă în prezent nu s-a putut organiza în teritoriu o consultare a populației locale. Marocul acceptă organizarea unui referendum privind viitorul statut al Saharei occidentale, sub auspiciile O.N.U. și O.U.A., dar respinge negocierile directe cu Frontul Polisario. Acesta, la rîndul său, insistă asupra tratativelor directe și cere retragerea, înainte de referendum, a trupelor marocane aflate pe teritoriul saharian.

O.N.U., în colaborare cu O.U.A., a întreprins, în ultimii ani, o misiune de bune oficii. S-a discutat, în general, — după cum releva agenția „E.F.E." — despre modalitățile de „organizare în Sahara occidentală a unui referendum".

Comentînd hotărîrea celor două țări de a relua relațiile diplomatice, agenția algeriană de presă „A.P.S." subliniază că „această decizie dovedește voința constantă a Algeriei de a încuraja indispensabila soluție politică în conflictul privind Sahara occidentală". Relevînd faptul că reluarea relațiilor algeriano-marocane intervine în contextul etapei avansate pe care a atins-o procesul de bune oficii ale secretarului general al O.N.U. și ale președintelui în exercițiu al O.U.A. pentru reglementarea problemei, „A.P.S." apreciază că „această hotărîre constituie o nouă dovadă a contribuției Algeriei la întrunirea condițiilor care să ducă la o soluționare rapidă, justă și definitivă a conflictului fratricid din Sahara occidentală", precum și la inaugurarea unei perioade de înțelegere între toate popoarele din regiune.

Salutînd, într-un editorial, actul politic de normalizare a relațiilor diplomatice, cotidianul marocan „L'Opinion" subliniază, la rîndul său, că popoarele din cele două țări l-au primit „cu o mare satisfacție". Evidențiind realismul dovedit de conducătorii celor două state, care au știut să evite „lucrul cel mai rău, după izbucnirea conflictului artificial ce-l constituie Sahara occidentală", ziarul — după cum relatează agenția „M.A.P." — își exprimă convingerea că Rabatul și Algerul vor ajunge, în mod sigur, în faza decisivă a depășirii „obstacolelor" și realizării „scopurilor scontate", răspunzînd, astfel, aspirațiilor „de pace, securitate, bună vecinătate, solidaritate și fraternitate" ale popoarelor din Maghreb.

Liderul Polisario, Mohamed Abdelaziz, și-a exprimat, potrivit agenției „Taniug", speranța că „reconcilierea" între Maroc și Algeria va încuraja eforturile vizînd soluționarea problemei Saharei occidentale. Negocierile directe reprezintă cea mai bună cale pentru o reglementare pașnică — a opinat el, pronunțîndu-se, între altele, pentru trecerea acestui teritoriu sub protecția O.N.U. și a O.U.A., care trebuie să organizeze un referendum privitor la autodeterminare. În context, reamintim o declarație făcută, în noiembrie 1987, de regele Hassan al II-lea al Marocului, televiziunii suedeze, al cărei text a fost reluat de agenția „E.F.E.". „Cred că, după referendum, am putea negocia, a declarat, potrivit sursei citate, suveranul marocan: Dacă rezultatul consultării populare va fi pozitiv (favorabil Marocului), îi voi invita pe conducătorii Frontului Polisario să dezbatem împreună viitorul saharienilor, pentru că eu îi consider cetățeni marocani, cărora nu avem dreptul să le întoarcem spatele". „Dacă rezultatul referendumului va fi negativ, a continuat regele Hassan al II-lea, sînt gata să discut cu reprezentanți ai Frontului Polisario în vederea încheierii unor acorduri — după ce îi vom recunoaște ca stat —, privind crearea unei federații sau chiar a unei confederații".

Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, — relatează agenția kuweitiană „KUNA" — și-a exprimat satisfacția în legătură cu restabilirea relațiilor diplomatice dintre Algeria și Maroc. După cum a declarat purtătorul său de cuvînt, Perez de Cuellar speră că această „evoluție pozitivă" ar putea contribui, de asemenea, la succesul misiunii de bune oficii cu care el și președintele în exercițiu al Organizației Unității Africane au fost însărcinați de către Adunarea Generală a O.N.U. în scopul reglementării problemei Saharei occidentale.

La rîndul său, informează agenția spaniolă „E.F.E.", secretarul general al Ligii Arabe, Chedli Klibi, a apreciat că normalizarea relațiilor diplomatice dintre Maroc și Algeria va influența pozitiv „întîlnirea la nivel înalt" a șefilor de stat arabi, prevăzută să aibă loc în Algeria, în luna iunie.

Restabilirea relațiilor diplomatice între Rabat și Alger — considerată de observatorii politici ca rezultatul imediat al recentelor convorbiri dintre președintele Algeriei, Chadli Bendjedid, și doi importanți emisari ai regelui Hassan al II-lea — este apreciată, în general, ca un act politic care poate conduce la dezvoltarea de raporturi de conlucrare între cele două state, la soluționarea, pe cale pașnică, negociată, a conflictului din Sahara occidentală, la realizarea unității țărilor din Maghreb și la promovarea unui climat de înțelegere și conlucrare între statele din zonă.

Realitatea, evoluțiile de pînă acum au evidențiat că problemele litigioase între statele din această parte a lumii, ca de altfel de pretutindeni, își pot găsi o soluție justă și durabilă, care să țină seama de interesele tuturor părților implicate, numai dacă se recurge la mijloace pașnice, la negocieri politice, pe baza și în spiritul noilor principii de relații între state. Numai promovarea soluțiilor negociate este de natură să asigure climatul necesar care să permită popoarelor din zonă să-și consacre eforturile în direcția dezvoltării lor economice și sociale, progresului general, servind, totodată, cauzei înțelegerii și colaborării în zonă și în întreaga lume.

Aurel Zamfirescu

PARIS

Reuniunea O.E.C.D.

Sub semnul conflictelor de interese

La Paris s-a desfăşurat, timp de două zile (18—19 mai), a 27-a sesiune anuală a Consiliului Ministerial al Organizaţiei pentru Cooperare Economică şi Dezvoltare (O.E.C.D.). Pe agendă au figurat probleme de natură economică, financiară şi socială ale celor 24 ţări membre, cu accent pe situaţia economică de ansamblu ; ritmurile de creştere ; posibilităţile creării de noi locuri de muncă în scopul atenuării şomajului, flagel care afectează peste 30 milioane de persoane în ţările O.E.C.D. ; combaterea tendinţelor protecţioniste în schimburile comerciale şi contribuţia Organizaţiei la lucrările „rundei Uruguay" din cadrul negocierilor G.A.T.T. ; schimbări economice şi agricole. Toate consideraţiile experţilor organizaţiei, strînse în ultimele şase luni, au făcut obiectul unui voluminos raport dat publicităţii, la 17 mai, la sediul O.E.C.D. din capitala Franţei.

Raportul comitetului de politică economică al O.E.C.D. a fost prezentat sesiunii Consiliului Ministerial al Organizaţiei. Comentîndu-l în deschidere, secretarul general al O.E.C.D., Jean-Claude Paye, le declară reprezentanţilor „celor 24" — miniştri şi înalţi funcţionari ai statelor membre — că, pe lîngă indicatori economici semestriali, aspectele negative care trebuie să-i preocupe pe cei prezenţi sînt şomajul în Piaţa comună, riscul dezlănţuirii protecţionismului, situaţia critică a ţărilor în curs de dezvoltare, datoriile care au devenit o povară insuportabilă.

În „proiecţiile" lor economice, experţii O.E.C.D. indică o oarecare reducere a creşterii P.N.B. în anii 1988 şi 1989; aceasta se va cantona în jurul a 3 procente în acest an (— 0,1 la sută faţă de anul trecut) şi 2,5 la sută în 1989. De asemenea, creşterea P.N.B. al S.U.A. va fi de 3,75 la sută, în 1988, şi de 2,5 la sută, în 1989. Creşterea P.N.B. în ţările C.E.E. se va cifra la 2,5 la sută în 1988 (— 0,3 la sută faţă de 1987) şi 2 la sută în 1989. Inflaţia va înregistra o sporire de la 3,2 la sută, în 1987, la 3,5 în 1988, şi 3,75 în 1989 ; în S.U.A., ea se va accelera, evoluînd de la 3,25 la sută, în acest an, la 4 la sută, în 1989 ; pentru Japonia prognozele economice prevăd un uşor avans de la 1,75 (1988) la 2,5 (1989). Principalele concluzii spre care converg analizele înscrise în raport se raportează la cîteva elemente-cheie : una este prezentată succint în formula „pieţele financiare sînt îngrijorătoare" ; o a doua stipulează că deficitul comercial al S.U.A. a fost recalculat în sus, la 150 miliarde dolari, în 1988, iar o mai optimistă evaluare indică 132 miliarde dolari pentru anul viitor (dacă realităţile nu vor impune rectificări ulterior). O a treia : corectarea dezechilibrelor comerciale dintre S.U.A., Japonia şi R.F.G. este mai lentă decît se spera şi sînt necesare negocieri cu unele centre economice industrializate — Coreea de Sud, Singapore —, care deţin excedente considerabile. O a cincea priveşte ţările în curs de dezvoltare, ajutorarea acestora, ieşirea (de către toţi şi în favoarea tuturor), din criza care a marcat deceniul al optulea şi crearea (pe baza unei propuneri a preşedintelui François Mitterrand datînd de anul trecut) a unui „mecanism de reciclare" a excedentelor financiare ale unor ţări ca Japonia şi R.F.G. în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare.

În cursul reuniunii, participanţii au examinat dezechilibrele financiare care continuă să provoace incertitudine pe pieţele internaţionale, la şapte luni după crahul de la bursele de valori, din 19 octombrie 1987. Nu s-au spulberat temerile — aşa cum au dovedit-o dezbaterile tensionate — că economiile occidentale s-ar afla „în ochiul ciclonului", într-o zonă de calm aparent, care se deplasează odată cu criza economică mondială pe parcursul acestui an. Din nou, capul acuzării l-a reprezentat menţinerea deficitului bugetar american, precum şi sumele uriaşe pe care Washingtonul le plăteşte, sub formă de dobînzi, creditorilor lor externi, ceea ce ar putea declanşa o nouă criză financiară, mai puţin brutală (deoarece toată lumea pare a fi avizată în privinţa inevitabilităţii producerii ei), dar poate mai gravă decît cea consumată în toamna precedentă. Reprezentanţii ţărilor occidentale par satisfăcuţi de consensul atins la sfîrşitul anului trecut, cu deosebire asupra dolarului „care nu trebuie să mai scadă", dar nu se poate vorbi de o stabilizare a monedelor şi de o adevărată scădere a ratelor dobînzilor aflate la nivelul lor istoric ridicat. S.U.A. au revenit însă asupra promisiunii de stabilizare a monedei lor, aşa încît, la 19 mai, preşedintele Biroului federal american de cercetări economice, Martin Feldstein, declara că, în viitorii trei ani, cursul dolarului va trebui să scadă cu încă 10—15 la sută, dacă se doreşte reechilibrarea balanţei comerciale a acestei ţări. (Dolarul are un curs cu circa 30 la sută mai ridicat, în comparaţie cu celelalte devize occidentale importante, ceea ce reprezintă o sursă de permanente dezechilibre şi fricţiuni între S.U.A. şi principalii săi parteneri comerciali). Această optică se cuplează cu recenta sporire a ratelor dobînzilor americane, generată de temeri în ce priveşte o creştere a inflaţiei, stimulate, la rîndul lor, de sporirea importurilor, de eşuarea Administraţiei în tentativele ei de a-i constrînge pe americani să nu mai trăiască peste posibilităţile lor.

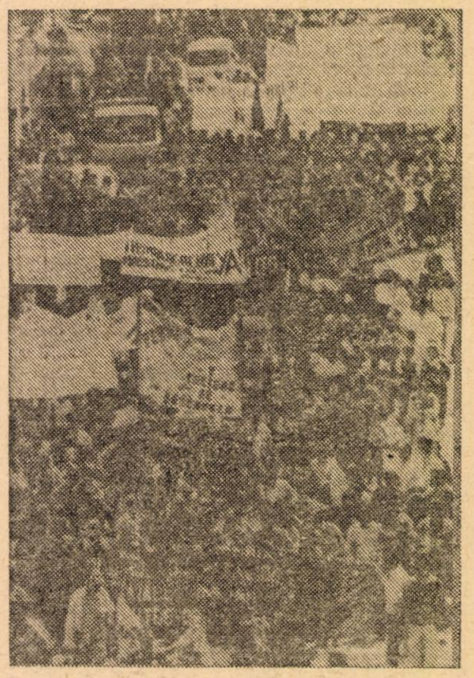

Datele difuzate de Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică, grupînd principalele ţări industrializate din lumea capitalistă, indică existenţa a 30 de milioane de şomeri în aceste state. Rate înalte ale şomajului se menţin în 17 ţări occidentale, printre care Spania (21,5 la sută), Belgia (12,3 la sută), Marea Britanie (11,9 la sută), Italia (11,1 la sută), R.F.G. (9 la sută), Canada (8,6 la sută), S.U.A. (6,9 la sută). În imagine — demonstraţie desfăşurată la Madrid împotriva şomajului, pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă

Desigur, ecoul acestor temeri, nemulţumiri şi fricţiuni se va face auzit la apropiata întîlnire la nivel înalt (19—21 iunie), de la Toronto, a principalelor şapte ţări occidentale industrializate. De pildă, Comunitatea Economică vest-europeană ţine în rezervă ameninţări că va trece la represalii împotriva S.U.A., dacă proiectul de lege comercială va intra în vigoare ; aceasta — în cazul în care proiectul de lege adoptat de Congres nu va fi respins prin veto de preşedintele Reagan. Piaţa comună — s-a dat de înţeles — va reacţiona în conformitate cu drepturile care îi revin în baza Acordului General pentru Tarife şi Comerţ (G.A.T.T.) „ori de cîte ori interesele sale sînt afectate de măsuri protecţioniste adoptate de autorităţile americane". Drept „protecţioniste şi îngrijorătoare" sînt considerate, în ţările C.E.E., prevederile proiectului de lege referitoare la întărirea măsurilor de represalii în cazul unor pretinse practici comerciale inechitabile din partea partenerilor S.U.A. ; este vorba de sporirea subvenţiilor la exporturile de produse agricole, în detrimentul intereselor C.E.E. ; interzicerea accesului companiilor străine pe pieţele de telecomunicaţii americane, dacă guvernele ţărilor respective nu permit intrarea companiilor americane pe pieţele ţărilor Comunităţii vest-europene. Aşa cum era de aşteptat, problemele cele mai controversate le-au reprezentat negocierile comerciale multilaterale şi chestiunile agricole, dar iniţiativa unor hotărîri a fost lăsată în seama reuniunii de la Toronto.

Pe lîngă problemele economice, financiare şi comerciale cu care se confruntă statele membre ale O.E.C.D., cele sociale — în primul rînd şomajul — au concentrat atenţia participanţilor. Un raport al Organizaţiei, prezentat spre studiu Consiliului Ministerial, indică rata înaltă a şomajului în ţările occidentale, ca un motiv de serioasă îngrijorare, întrucît — apreciază acesta, pe baza celor mai recente evaluări — aproximativ 10,75 la sută din populaţia aptă de muncă a celor 24 de ţări membre este afectată de absenţa unui loc de muncă, ceea ce reprezintă peste 30 milioane de şomeri. Cu o perspectivă la fel de sumbră pentru anul viitor, cînd se aşteaptă ca nivelul şomajului să depăşească 11 la sută. „Starea" forţei de muncă este în strînsă legătură cu reducerea ritmului de creştere economică (faţă de anul trecut), cu creşterea modestă a

P.N.B. în țările membre, cu grava criză structurală pe care o străbat industriile cărbunelui și oțelului, ca și construcțiile de nave. Toate aceste condiționări generează un șomaj de masă în continuă creștere. Recordul îl deține cele 12 țări din C.E.E. care contribuie cu 16 milioane șomeri la masa celor 30 de milioane existente pe ansamblul „celor 24". Statisticile, constatările, deplîngerea stării de fapt, devenite cronice, nu au permis degajarea unor soluții sau direcții de acțiune în acest domeniu social. Alegerile prezidențiale din Statele Unite, alegerile generale anticipate din Franța au fost evocate și însușite drept pretexte pentru cantonarea discuțiilor în planul teoretic.

S-a degajat, însă, ideea necesității întreprinderii unei inițiative comune în vederea soluționării crizei datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, stabilirea unor mecanisme care să permită reducerea valorii nominale a datoriilor la nivelurile cele mai scăzute, eventuala conversiune a creditelor bancare, astfel reduse în obligațiuni pe termen lung, garantate, și stabilirea unor rate ale dobînzilor și a unor perioade de amortizare acceptabile, în raport cu evoluția exporturilor din fiecare țară în curs de dezvoltare.

De asemenea, în cadrul dezbaterilor de la Paris, ministrul de externe al R.F.G., Hans-Dietrich Genscher, a cerut țărilor membre să acorde o atenție sporită cooperării cu țările din răsăritul Europei. El și-a exprimat regretul față de scăderea volumului schimburilor comerciale cu C.A.E.R., în anii '80 : „C.A.E.R. este o piață potențială de 400 de milioane de persoane, care poate și trebuie să se transforme într-un element mai important al comerțului mondial", a spus Genscher, pronunțîndu-se, în continuare, în favoarea „unei cooperări ample și intensive, menită să devină un instrument de bază al stabilității relațiilor Est-Vest".

Deși comunicatul dat publicității la încheierea Consiliului Ministerial al O.E.C.D. este redactat într-o tonalitate voit optimistă, mai ales în privința înregistrării unor „indici încurajatori" în ce privește evoluția situației economice actuale, se recunoaște, totuși, că trebuie continuate eforturi susținute pentru ca „marile dezechilibre externe — ce rămîn, în continuare, un motiv important de îngrijorare și instabilitate potențială — să fie soluționate".

Doina Topor

MANAGUA

Momente decisive în aplicarea „acordului de la Sapoa"

Ajuns într-o etapă importantă a aplicării sale, „acordul de la Sapoa" — semnat între guvernul sandinist și reprezentanți ai grupurilor „contras" — se află, în ultimele săptămîni, sub incidența nefavorabilă a disputelor interne din rîndul forțelor contrarevoluționare. Generate de disensiuni pe marginea prevederilor înseși ale acordului, ca și de lupta internă pentru putere, aceste divergențe îngreunează dialogul de pace între părți, într-o perioadă în care, la 30 mai, expiră acordul preliminar de încetare a confruntărilor militare.

După negocierile de la 21—23 martie, de la Sapoa, localitate nicaraguană situată lîngă frontiera cu Costa Rica, reprezentanții guvernului sandinist și cei ai grupurilor „contras" s-au întîlnit în cadrul altor două runde ale dialogului lor, desfășurate la începutul și mijlocul lunii aprilie, la Managua. Aceste ultime două etape au fost, de fapt, o prelungire a primei întîlniri din mica așezare de graniță, care a dat însuși numele acordului semnat cu acel prilej. Conținutul acestuia stabilește, în esență, modalități și trepte de evoluție pentru realizarea unei încetări definitive a focului între părți, urmînd ca, ulterior, elementele „contras" să se integreze în viața civilă a țării și să participe la dialogul național, care are loc, de mai multe luni, în Nicaragua. Acest întreg proces, inițiat prin înțelegerile de la Sapoa, corespunde și se încadrează în prevederile generale ale acordului regional de pace, semnat anul trecut de președinții statelor Americii Centrale.

Reprezentînd o transpunere concretă în viață și o aplicare specifică realităților din Nicaragua a angajamentelor asumate de guvernele țărilor centro-americane, „acordul de la Sapoa" nu este, desigur, ușor de dus la îndeplinire. Trebuie ținut seama de anii îndelungați de război desfășurat împotriva guvernului de la Managua de către grupurile de contrarevoluționari, sprijinite de Statele Unite, de numărul mare al victimelor și daunele materiale aduse Nicaraguei, de implicațiile complexe, inclusiv pe plan regional, ale politicii agresive a Washingtonului. Totuși, dorința de pace a celor direct implicați, dar mai ales a Nicaraguei, a prevalat ; pe de altă parte, insuccesul forțelor „contras" în atingerea obiectivului stabilit — anihilarea revoluției sandiniste — și controversele stîrnite la Washington de politica Administrației față de America Centrală au facilitat, la rîndu-le, inițierea negocierilor. În acest cadru, un rol esențial l-au avut disponibilitatea și flexibilitatea manifestate de guvernul sandinist, care a abordat problemele cu calm, deblocînd situații ce păreau fără ieșire, făcînd propuneri în măsură să asigure începerea și, apoi, continuarea negocierilor.

Acum, acestea se află într-un moment-cheie : o obstrucționare a lor înseamnă reluarea, după 30 mai, a confruntărilor militare — deci, practic, o revenire în trecut. Pentru a asigura cadrul necesar continuării dialogului, guvernul sandinist a propus, în urmă cu două săptămîni, prelungirea acordului preliminar de încetare a focului cu o nouă perioadă de 30 pînă la 60 de zile, la care, însă, reprezentanții „contras" nu au dat nici un răspuns. De asemenea, a fost înaintată, ca dată de principiu — pentru cea de-a patra rundă la nivel înalt a negocierilor —, perioada 25—27 mai, acestea urmînd a se desfășura la Managua. Reprezentanții „contras" au luat, însă, decizia unilaterală de a nu participa la reuniunea pregătitoare a noii runde a dialogului, insistînd, pe de altă parte, asupra ținerii acesteia în afara Managuei și adăugînd, pentru desfășurarea discuțiilor, o serie de condiții prealabile. Nu s-a stabilit, de asemenea, nici componența delegației la nivel înalt a grupurilor „contras", care ar urma să participe la negocieri. Tergiversările și neclaritățile survenite, comentează observatorii, se datoresc dezbinărilor apărute în cadrul conducerii forțelor „contras", condițiile impuse indicînd o încercare de ultim moment de a împiedica desfășurarea noii etape a dialogului. În același sens, ministrul nicaraguan al apărării și șeful delegației sandiniste la negocieri, Humberto Ortega, arăta că „forțele contrarevoluționare sînt divizate, ca rezultat al înfringerii lor strategice, al ambițiilor pentru putere și contradicțiilor acumulate în timpul anilor de război". De asemenea, au ieșit acum mai puternic la iveală nemulțumirile unor lideri militari ai „contras" față de prevederile acordului de la Sapoa, deși alte sectoare combatante le acceptă, ca și disensiunile între respectivii șefi militari și reprezentanții civili, care, după mai mult de șapte ani de război, se pronunță pentru o soluționare politică, negociată a conflictului.

Propunerea sandinistă de prelungire a stării de nebeligeranță vine în întîmpinarea necesității de a se debloca și, deci, continua convorbirile în vederea unei încetări definitive a focului. De asemenea, au fost acceptate unele din cererile exprimate de conducerea grupurilor „contras" — cum ar fi desfășurarea unor contacte politice ale acestora la Managua —, deși acordul regional de pace, în baza căruia au fost semnate înțelegerile de la Sapoa, stabilește că asemenea contacte pot fi organizate numai de cei ce au predat deja armele.

În același timp, președintele Daniel Ortega i-a condamnat pe cei ce optează pentru continuarea războiului, arătînd că în cazul reluării confruntărilor militare, după 30 mai, responsabilitatea va reveni lui Enrique Bermudez, principalul șef militar al forțelor „contras". În perioada încetării acțiunilor ofensive ale celor două părți, a subliniat Victor Tinoco, ministru adjunct de externe, a fost evitată moartea a circa 420 de persoane, cît reprezintă media lunară a victimelor nicaraguane datorate războiului împotriva țării. Încercarea de a provoca amînarea sau eșuarea programatei runde de negocieri, din aceste zile, a arătat Victor Tinoco, urmărește obținerea, de către grupurile de contrarevoluționari, a reluării ajutorului militar al S.U.A. În acest sens se pronunță și o recentă scrisoare a unor congresmeni americani către președintele Daniel Ortega, prin care se afirmă, ca mijloc evident de presiune, voința reactivării amintitului ajutor. „Nicaragua nu va ceda în fața amenințărilor, a declarat șeful statului, și nu vom abdica nici o clipă de la datoria de a apăra țara".

Știri transmise în ultimele zile anunțau, din Miami, că șeful militar al forțelor contrarevoluționare, Enrique Bermudez, a fost confirmat în funcție (după ce se ceruse destituirea sa), urmînd, de asemenea, să participe, în cadrul delegației „contras", la negocieri. Această perspectivă va întări, probabil, sectorul „intransigent" din rîndul „contras", după o menținere a dialogului în suspensie pe tot parcursul lunii mai. Tergiversările, comentează observatorii, au pus în evidență incapacitatea grupurilor „contras" de a negocia cu seriozitate o încetare a războiului. S-a relevat, pe de altă parte, că nu pretinsa intransigență a guvernului sandinist — evocată, adesea, la Washington — s-a aflat la originea impasului. Contacte stabilite de reprezentanți ai guvernului de la Managua cu membri ai conducerii „contras" au urmărit, dimpotrivă, clarificarea problemelor în vederea realizării unei încetări imediate și definitive a confruntărilor militare, a restabilirii păcii.

Anca Voican

LONDRA

Partidele politice într-o fază de clarificări

Rezultatele alegerilor locale de la începutul acestei luni, dar şi o întreagă serie de evenimente petrecute în viaţa socio-politică şi în Camera Comunelor atrag atenţia asupra frămîntărilor existente în toate partidele politice britanice reprezentate în Parlament. Frămîntări care au o miză atît de importantă, încît, pînă la conferinţele anuale de la toamnă, se vor încerca cel puţin unele clarificări.

Cu aproape un an în urmă, Partidul Conservator cîştiga, pentru a treia oară consecutiv, alegerile generale, cu 102 deputaţi mai mult decît toate celelalte partide la un loc, ceea ce echivala cu un mandat de continuare a procesului de reforme conservatoare şi de extindere a coordonatelor dominante în ultimii nouă ani, cu accent pe libera întreprindere, iniţiativa particulară şi pe interesul personal. Faptul că ţara se prezintă mai divizată ca oricînd — cu un nord grevat de dificultăţi economice şi susţinînd opoziţia, şi un sud adept al poziţiilor conservatoare — apărea, din punctul de vedere al guvernului, de mai redusă importanţă. Convins de imposibilitatea pierderii puterii, cel puţin o perioadă, guvernul conservator a trecut, cu grabă, la iniţierea unor reforme profund controversate, încercînd să impună în societatea britanică un fel de spirit dominator de factură neoliberală, de tip american, cu o evidentă indiferenţă faţă de consecinţele sociale, faţă de soarta celor săraci. Primul ministru a reafirmat, în mai multe rînduri, opţiunile cu care se prezentase la ultimele alegeri, într-unul din relativ recentele sale discursuri (sfîrşitul lui martie, la Buxton) insistînd, din nou, pe viziunea sa de „schimbare" a scenei sociale şi politice în timpul guvernării conservatoare.

Dar nemulţumirile largi stîrnite de iniţiativele guvernului (la un moment dat, criticile au venit chiar din partea unui cunoscut episcop, cu toate că biserica sprijină, de regulă, acest partid), temerile de o îndepărtare a susţinătorilor, sau chiar sentimentul (surprins îndată de unii analişti) că se profesează prea ostentativ „individualismul" au făcut ca, la un an de la alegeri, să se înregistreze în rîndurile Partidului Conservator cel puţin o stare de „deruta" (BBC). Într-un recent interviu, d-na Margaret Thatcher era chiar mai severă în aprecieri vorbind de „dezbinare" şi susţinînd că, după ce au dorit să aibă un manifest electoral „fundamental", unii conservatori fug acum de efectele „principiilor fundamentale".

Toate acestea au drept cauză o seamă de reforme preconizate de guvern în domeniile educaţiei, îngrijirii medicale, serviciilor sociale, sistemului de finanţare a administraţiilor locale, cele mai multe tinzînd să-i favorizeze net pe cei foarte bogaţi. Despre preconizata lege privind impozitele locale, Sir George Young susţinea că este „incompatibilă cu principiile noastre, fără nici o legătură cu programul nostru şi dăunătoare perspectivelor noastre". În votul asupra legii, majoritatea guvernului a fost redusă la 25 de mandate, cum nu s-a întîmplat niciodată în vreo problemă majoră în cei nouă ani de guvernare. Membrii partidului care se fac ecoul criticilor se arată îngrijoraţi de ritmul acestor reforme profund conservatoare, de direcţiile lor şi sînt de părere că sentimentul general tot mai acut că povara nu este egal împărţită poate dăuna, inclusiv din punct de vedere electoral, partidului. Acelaşi Sir George Young, de pildă, insista asupra opiniei multor conservatori că, după atîţia ani de guvernare, rămîn nerezolvate o seamă de probleme majore : locuinţe, centrele oraşelor ş.a. Începe, pe de altă parte, să fie pusă la îndoială ideea că, prin iniţiativa particulară, pot fi rezolvate toate problemele economice. După închiderea multor uzine sau privatizarea altora, noi locuri de muncă nu au apărut în măsura necesarului. O comisie oficială a guvernului, analizînd problema şomajului pe termen lung constata că peste 1,5 milioane de persoane n-au avut de lucru de mai mult de şase luni, că una din zece persoane n-a avut niciodată un loc de muncă şi că aproape două treimi dintre ele nu au calificările necesare. Raportul comisiei afirma „După şase luni de şomaj, speranţa în legătură cu găsirea unei slujbe dispare... şi individul ajunge să creadă că şomajul este inevitabil" ; urmarea — „scepticism şi ostilitate faţă de programele guvernului". În sfîrşit, reapariţia grevelor în ultimele cinci luni, în diferite sectoare, este semnul unor reale şi largi nemulţumiri faţă de politica guvernului, cu fireşti repercusiuni asupra audienţei conservatorilor.

Percepţiile diferite din afara partidului şi chiar din rîndurile acestuia arată, în fond, că Partidul Conservator este departe de a fi — cum afirma, tot la Buxton, premierul — „singurul partid cu adevărat naţional". Iar tema va deveni una din dezbaterile majore la conferinţa anuală de la toamnă.

De regulă, testul pentru popularitatea partidelor între alegerile generale îl constituie alegerile locale. La cele desfăşurate la 5 mai, ambele mari partide au cîştigat locuri, pe seama celei de-a treia forţe politice. Dar,în vreme ce conservatorii n-au făcut, în fapt, decît să-şi menţină locurile de care dispuneau, laburiştii şi-au consolidat controlul deţinut în Scoţia şi nordul Angliei şi au reuşit „breşe" în regiunile din sud, considerate „cheie" pentru alegerile generale. „O schimbare de curent în politica britanică" de care ar trebui să se profite — susţinea liderul laburist Neil Kinnock. Rezultatul pare să fie, într-adevăr, mai mult decît o simplă şi tradiţională oscilaţie a electoratului, la jumătatea unui mandat. Partidul Laburist a suferit trei înfrîngeri electorale consecutive, dar, încă de anul trecut, se constata o redresare mai puţin întrevăzută la începutul deceniului. Ulterior, s-a acceptat larg ideea că partidul trebuie să-şi revizuiască politica, să răspundă, prin abordări noi, realităţilor noi ale ţării, fără să piardă din vedere opţiunile tradiţionale. Această tendinţă de adaptare (sloganul a devenit „Labour listens") s-a tradus în alcătuirea mai multor grupuri de lucru ale căror rapoarte s-au concretizat într-un document „Aims and Values" (obiective şi crezuri), adoptat de Executivul naţional şi constituind principiile pentru anii '90. Documentul va fi dezbătut la conferinţa naţională, dar se ştie că include o seamă

În această săptămînă...

Preocupări ale noului guvern sudanez

După cum apreciază observatorii, elementul cel mai proeminent al formării noului cabinet sudanez al lui Sadek El-Mahdi îl reprezintă intrarea unor reprezentanţi ai unor formaţiuni integriste musulmane în guvern şi, pe de altă parte, trecerea în opoziţie a cîtorva din principalele partide legale din sudul ţării. Agenţia „APA" arată că primul ministru şi preşedintele Partidului U.M.M.A. a obţinut intrarea în guvernul de unitate naţională a cinci membri ai Frontului Naţional Islamic (F.N.I.) — printre care şi preşedintele frontului, Hassan El-Tourabi, care este, în acelaşi timp, şi conducătorul „Asociaţiei Fraţilor Musulmani", — în schimbul promisiunii sale că va aproba legea islamică, Charia, înainte de încheierea sesiunii parlamentare, în luna iulie.

Partidele legaliste din sudul ţării (în majoritate, creştine şi animiste), grupate în cadrul Uniunii Partidelor Africane din Sud (U.S.A.P.), împărtăşesc, de fapt, cererea celor din Armata de Eliberare a Poporului din Sudan (S.P.L.A.) pentru întoarcerea la legea laică din 1974, chiar dacă, spre deosebire de aceştia, resping recurgerea la arme pentru realizarea ţelului.

Prezenţa în noul cabinet a cinci miniştri reprezentînd mici formaţiuni politice din Sud, care nu sînt membre ale U.S.A.P., nu e de natură să soluţioneze toate problemele — apreciază sursa citată, care relevă, pe de altă parte, suprimarea din noul cabinet a „Ministerului Păcii şi Conferinţei Constituţionale", care era însărcinat să caute căile pentru o reconciliere naţională. Lipsindu-se de concursul U.S.A.P., premierul, consideră agenţia „APA", s-a privat, în acelaşi timp, de un mijloc de contact cu conducătorii rebeliunii armate conduse de „colonelul" John Garang. Partidele legaliste din Sud şi-au asumat de mai multe ori rolul de intermediari între Khartum şi S.P.L.A., în încercarea de a concilia punctele de vedere.

Primul ministru a pus capăt crizei guvernamentale, care durează de aproape un an, din cauza neînţelegerilor cronice dintre principalii parteneri ai coaliţiei, U.M.M.A. şi Partidul Democratic Unionist (P.D.U.). Pentru constituirea guvernului său de unitate naţională, Mahdi a inclus, în componenţa lui, pe integriştii musulmani ai F.N.I., care dispun de aproximativ cincizeci de deputaţi şi se bucură de un puternic sprijin popular, în special în cercurile universitare. Totuşi, — apreciază unii observatori — el nu va putea să realizeze această alianţă fără a-şi apropia şi politicienii din Sud.

de aspecte noi : de pildă, îmbinarea, în plan economic, a intervenției statului în economie cu inițiativa particulară, renunțarea la atitudinea ostilă față de C.E.E. ș.a. Or, pentru unii laburiști, aceasta pare nu atît o modelare la realități, ci, mai curînd, o îndepărtare de la vechile principii în sensul unei moderări a opțiunilor tradiționale. După șapte ani, reizbucnesc disensiunile interne, manifeste acum prin însăși contestarea conducerii.

Începînd cu sfîrșitul lunii ianuarie, s-au conturat noi candidaturi la conducerea partidului, a lui Tony Benn și Eric Heffer, sprijiniți de grupul de stînga „Campaign". Benn acuză conducerea de a fi abandonat „politica fundamentală aprobată de multă vreme" și de a fi „redus rolul Executivului național, al sindicatelor și al conferinței naționale în alcătuirea politicii partidului". „Adevărul este mai degrabă diferit — sublinia Peter Kellner, într-o analiză în «The Independent». N. Kinnock, mai mult decît oricare alt lider din ultimele decenii, s-a asigurat de consimțămîntul fiecărui organ reprezentativ al Partidului Laburist pentru fiecare din acțiunile sale majore". Adăugînd celor doi și candidatura lui John Prescott, pentru funcția de lider adjunct, reiese că a izbucnit o dispută pentru putere care, potrivit lui Neil Kinnock, nu poate fi decît dăunătoare partidului. Există — sublinia liderul — alte probleme asupra cărora laburiștii ar trebui să-și concentreze mai mult atenția : campania împotriva schimbării sistemului de impozite, sărăcia, șomajul, îngrijirea medicală. Liderul adjunct Roy Hattersley (Neil Kinnock remarca : „în ce mă privește, nu există altă echipă de conducere") preciza, și el, că asemenea dispute sînt dăunătoare pe termen scurt, distrăgînd atenția de la problemele grave. Iar Ron Todd, secretarul general al puternicului sindicat al muncitorilor din transporturi, declara : „După trei înfrîngeri electorale..., ultimul lucru spre care trebuie să ne îndreptăm este o ceartă în legătură cu conducerea". Din 1981, în asemenea chestiuni decide un colegiu electoral, alcătuit, în proporție de 40 la sută, de reprezentanții sindicatelor (care formează fundamentul partidului), 30 la sută din deputații laburiști și 30 la sută reprezentanți ai activiștilor locali ai partidului. Date fiind aprecierile de care se bucură Kinnock, pe de o parte, și, pe de altă parte, miza recîștigării electoratului care trebuie convins că Partidul Laburist devine o alternativă viabilă de guvernare, rezultatul alegerilor de la toamnă este aproape cert. „O candidatură inutilă", numea Kinnock încercarea de contestare.

Dar dezbaterile din lunile următoare devin foarte importante, deoarece, în această perioadă de redefinire a politicii și de căutări, cel puțin două aspecte nu trebuie pierdute din vedere. În primul rînd, după cum subliniază conducerea laburistă, partidul trebuie să prezinte o imagine de unitate, lipsită de disensiunile interne ce i-au dăunat la începutul deceniului. În al doilea rînd, apare firesc că nu vor fi recîștigați sprijinitori, dacă membrii partidului nu vor susține și nu vor crede în noile principii politice. Între cîștigurile obținute de laburiști la alegerile locale și pierderile la alegerile generale există un mare decalaj, ce nu poate fi depășit decît prin acțiunea concomitentă a celor două aspecte.

Dar, în ciuda acestor frămîntări, Partidul Laburist pare să constituie, în acest moment, singura opoziție serioasă, deoarece „a treia forță" — despre care s-a vorbit atît de mult la începutul deceniului — apare, astăzi, ca lipsită de credibilitate. După îndelungate convulsii și reveniri, liberalii și o parte din social-democrați au reușit să formeze, la începutul lunii martie, un nou Partid Social și Liberal Democrat, deocamdată cu o conducere bicefală : David Steel și Robert Maclennon. O serie din punctele statutului îi nemulțumesc și pe unii, și pe alții. Vor urma alegeri pentru o conducere unică. (David Steel a anunțat, în urmă cu două săptămîni, că se retrage de la conducere, după 12 ani, ceea ce înseamnă că noi personalități vor apărea în prim plan). Se vor defini aspecte ale politicii. Dar la primul test (al alegerilor locale), partidul a pierdut masiv — un rezultat despre care chiar David Steel afirma că este „dezastruos".

Pe de altă parte, David Owen, fostul lider social-democrat, potrivnic, de la început, acestei fuziuni, a reușit să mențină în jurul său, după propriile-i spuse, aproximativ 25 000 de sprijinitori și a cerut să-și mențină vechea siglă. Deci există în continuare un Partid Social-Democrat, cu deputați în Camera Comunelor, dar și acesta a avut rezultate la fel de deplorabile la alegerile locale. Cum, cît și cînd se vor redresa sau vor reuși să-și sporească audiența aceste partide este greu de spus. Mai degrabă, în acest moment, analiștii înclină spre concluzia că se va asista la o întărire a polarizării conservatori-laburiști, cu urmări imprevizibile în fluxul electoral.

Stelian Țurlea

Două întîlniri greco-turce

Cu puțin timp înaintea vizitei premierului Turgut Ozal la Atena, programată pentru 13—15 iunie a.c., comitetele create de Grecia și Turcia în vederea examinării multilaterale și îmbunătățirii relațiilor bilaterale s-au reunit, pentru prima dată, cu începere de marți. Importanța evenimentului, se subliniază, este accentuată și de nivelul înalt de reprezentare. Comitetul politic (însărcinat cu discutarea aprofundată a diferendelor dintre cele două țări, în scopul aplanării divergențelor și căutării de soluții reciproc acceptabile) s-a întrunit, astfel, la Atena, cu participarea și sub conducerea miniștrilor de externe ai Greciei și Turciei — Karolos Papoulias și, respectiv, Mesut Yîlmaz. Călătoria acestuia din urmă la Atena reprezintă, potrivit agențiilor de presă, prima vizită a unui ministru turc de externe în capitala elenă din 1952 încoace. La rîndul său, comitetul însărcinat cu examinarea posibilităților de dezvoltare a colaborării în diferite domenii (economic, comerț, turism, cultură, comunicații etc.) s-a reunit la Ankara, sub îndrumarea miniștrilor economiei.

Atît comitetul politic, cît și cel economic au fost create, după cum se știe, în urma întîlnirii pe care primii miniștri ai Greciei și Turciei au avut-o la Davos, în Elveția, la sfîrșitul lunii ianuarie, ca un prim pas important pe calea eliminării tensiunii din relațiile greco-turce și abordării exclusiv politice, pașnice, a problemelor existente. Ulterior, hotărîrile de atunci au fost confirmate și redimensionate la a doua întîlnire Andreas Papandreu — Turgut Ozal, desfășurată, la Bruxelles, în zilele de 3—4 martie a.c. În atare condiții, debutul lucrărilor celor două organisme constituie, fără îndoială, o expresie a voinței celor două părți de a continua spiritul convorbirilor la nivel înalt, de a acționa pentru aplicarea hotărîrilor adoptate, pentru ameliorarea progresivă a raporturilor dintre ele.

Desigur, pe agenda reuniunilor de la Atena și Ankara (care urmează să se încheie astăzi) s-au aflat aspecte dintre cele mai importante ale relațiilor greco-turce, atît pe plan politic, cît și economic. Dintre cele dintîi, la loc central se situează litigiul dintre cele două țări asupra Mării Egee și dificultățile permanente generate de absența unor progrese reale spre soluționarea politică a situației din Cipru. Disputa cu privire la Marea Egee a avut și are, ca principală componentă, punctele de de vedere diferite asupra delimitării platoului continental, mai ales după descoperirea în zonă a unor bogate zăcăminte de petrol. Există, însă, și alte probleme în suspensie, cum ar fi neînțelegerile privind dreptul de control și comandă în Marea Egee în cadrul N.A.T.O. (alianță din care fac parte ambele țări) și militarizarea unor insule grecești din apropierea coastelor turce. Referitor la situația din Cipru, a fost deseori afirmat, în ultimele luni, principiul potrivit căruia rezolvarea ei nu constituie, în esență, o problemă a relațiilor greco-turce, ci una care privește un stat independent și suveran — Republica Cipru. În același timp, însă, atît la Nicosia, cît și la Atena a fost exprimată speranța că evoluția pozitivă a raporturilor greco-turce va avea efecte favorabile și asupra rezolvării politice a problemei cipriote, în care Atena vede o condiție importantă a continuării și aprofundării actualelor tendințe. Tocmai o asemenea abordare, adusă și în fața C.E.E. (organizație care numără Grecia printre membrii ei și cu care Turcia urma să poarte, recent, negocieri asupra reactivării acordului de asociere), a determinat, la un moment dat, apariția unor noi tensiuni, repede aplanate. Alte dificultăți în relațiile greco-turce au mai apărut, după Davos, și în legătură cu manevrele „Dragon Hammer" din Marea Egee, organizate de N.A.T.O., Atena acuzînd, cu acea ocazie, mai multe violări ale spațiului aerian grec de către avioane turce și americane. Acestea, însă, deși au prilejuit noi controverse, nu au pus în cauză procesul de normalizare inițiat de întîlnirile la nivel înalt.

Cît privește dezvoltarea colaborării economice și în alte domenii, există opinia, reciproc împărtășită, potrivit căreia valorificarea largilor posibilități existente se află într-o strînsă relație cu ameliorarea raporturilor pe plan politic, progresele dintr-o sferă sau alta putînd avea, se înțelege, efecte pozitive și asupra evoluției de ansamblu a legăturilor reciproce.

Lucrările de la Atena și Ankara ale celor două comitete reprezintă, prin această prismă, o etapă semnificativă a procesului de destindere și de abordări înnoitoare în relațiile greco-turce, evoluție în care se înscrie și programata vizită a premierului Turgut Ozal în capitala Greciei. De altfel, după cum relevă comentatorii, unul dintre principalele obiective ale reuniunilor, pe lîngă inițierea discutării aprofundate a unor probleme în suspensie, l-a constituit și pregătirea corespunzătoare a viitoarei întîlniri greco-turce la nivel înalt. S-a precizat că Mesut Yilmaz urma să fie primit, cu ocazia prezenței la Atena, de către șeful statului elen, Christos Sartzetakis, și de către premierul Andreas Papandreu.

I. M.

OTTAWA

Spre alegeri anticipate

Într-un recent interviu radiodifuzat, premierul Brian Mulroney a afirmat că sînt posibile alegeri anticipate la jumătatea lunii septembrie. Partidul Progresist Conservator pe care îl conduce a cîştigat, la precedentele alegeri (septembrie 1984), 211 mandate din 282. Ce anume ar putea determina noul scrutin ?

Un mandat de guvernare durează în Canada, ca şi în Marea Britanie, cinci ani. Dispunînd de o largă majoritate, Partidul Progresist Conservator s-ar putea menţine, prin urmare, la putere, fără dificultăţi, pînă în septembrie 1989. Dar o seamă de probleme economice şi de iniţiative vizînd domeniul extern au creat, treptat, chiar şi printre sprijinitorii partidului, ample nemulţumiri descoperite de sondajele de opinie şi aduse, cu numeroase prilejuri, în prim plan. La un moment dat, în cursul anului trecut, preferinţele pentru acest partid scăzuseră la cote socotite chiar alarmante de liderii acestuia, deoarece nemulţumirile persistente şi neîndepărtarea cauzelor lor ar putea trimite partidul pe băncile opoziţiei. Punerea la punct a acordului de liber schimb cu Statele Unite (care a fost semnat la 2 ianuarie a.c., dar nu a fost încă ratificat de nici o parte) a sporit şi mai mult starea de nemulţumire, încît, încă spre sfîrşitul anului trecut, a început să se vorbească insistent despre o chemare anticipată la urne, care să se constituie într-un test pentru acţiunile majore angajate de guvern. În primele luni ale anului, opiniile în favoarea unor asemenea alegeri s-au exprimat cu mai multă intensitate şi cei mai mulţi analişti descoperă, acum, o seamă de indicii vizînd organizarea unui astfel de scrutin la începutul toamnei.

În primul rînd, în urmă cu două luni, premierul a procedat la o remaniere, schimbînd cîteva posturi-cheie, cu o vizibilă dorinţă de a întări partidul pentru o luptă electorală (Un comentariu al revistei „Maclean's" era astfel intitulat: „Un nou cabinet de alegeri"). În al doilea rînd, sondajele de opinie relevă o anume redresare a partidului de guvernămînt (însă cifrele pot fi înşelătoare : „Gallup" constata, la începutul lunii martie, că liberalii ar dispune de 37 la sută din preferinţe, iar conservatorii doar de 28 la sută ; „Angus Reid", la jumătatea lunii martie, indica 30 la sută pentru liberali şi 34 la sută pentru conservatori ; iar „Environics", în aceeaşi perioadă, 40 la sută pentru liberali şi 29 la sută pentru conservatori ; de fiecare dată, între aceste procente extreme se aflau neo-democraţii, altă grupare politică ce ar putea dejuca planurile conservatorilor). În al treilea rînd, de la 13 iulie a.c. se impune o nouă redistribuire electorală (în funcţie de deplasările şi sporul populaţiei ş.a.), prin care se creează 13 noi mandate ; conservatorii înclină să creadă că ar putea obţine o majoritate din acestea. În al patrulea rînd, la începutul verii se va organiza la Toronto întîlnirea la nivel înalt a „celor şapte", care îl va aduce în prim plan, în mod firesc, pe premierul Brian Mulroney, cu efectele scontat pozitive asupra popularităţii partidului. În sfîrşit, opoziţia liberală pare să fie, în continuare, frămîntată de disensiuni.

Aşa cum arată situaţia în acest moment, sînt foarte dificile previziunile asupra rezultatului unui scrutin anticipat, deoarece nici unul dintre partide nu pare să întrunească asentimentul unei majorităţi. Se comentează că gruparea condusă de Brian Mulroney nu ar mai obţine, cu certitudine, majoritatea confortabilă din urmă cu patru ani, în primul rînd pentru că — se apreciază în unele cercuri politice — nu şi-a îndeplinit toate promisiunile. Chiar dacă situaţia economică pare ceva mai bună decît la precedentele alegeri, ea este departe de ce se spera, şi există dosare încă acute : proporţia şomajului, deficitul bugetar, repartizarea mai armonioasă a noilor locuri de muncă ş.a. Astfel, potrivit unor ultime cifre, procentul şomajului se menţine încă ridicat — 7,8 la sută din forţa de muncă. Datele O.E.C.D. prevăd un ritm de creştere cu 1 la sută mai scăzut decît se preconizase. Iar în anul bugetar început la 1 aprilie, se va înregistra încă un deficit de 29 miliarde dolari, practic aproape identic celui existent la preluarea puterii, cînd conservatorii promiseseră reducerea sa drastică. Chiar şi în provinciile de vest se manifestă, astăzi, o vizibilă nemulţumire faţă de guvernul de la Ottawa. Michel Vastel analiza acest fenomen, în revista „L'Actualité": „Vestu' a fost răsfăţat de cînd sînt conservatorii la putere: cei 10 miniştri pe care îi are în cabinet, unii în comitetele principale, au scăpat scandalurilor politice. Programul energetic, de care Vestul îşi aminteşte cu groază, a fost abolit. Clienţii celor două bănci falimentare din Edmonton şi Calgary au fost indemnizaţi. Un birou de diversificare a economiei în Vest lasă celor patru provincii (apusene) întreaga libertate să dispună de un fond de un miliard de dolari. Iar subvenţiile directe şi indirecte, acordate producătorilor de cereale, au atins 3,5 miliarde dolari în 1987". Cu toate acestea, conchide ziaristul, guvernul lui Brian Mulroney nu se mai bucură de popularitatea deţinută cîndva în provinciile din Vest.

Rezultatul acestei stări de spirit este nu numai sprijinul pentru alte partide, ci şi apariţia unei noi grupări politice, Reform Party of Canada (Partidul Reformei). Încă embrionară, această grupare creată de Preston Manning (fiul fostului premier — vreme de 25 de ani ! — din Alberta) poate tulbura substanţial apele, în cazul în

---

În această săptămînă...

Perspective ale cooperării economice în bazinul Pacificului

— cerinţa unor măsuri concrete împotriva protecţionismului —

Cea de-a 6-a reuniune generală a Conferinţei de Cooperare Economică a ţărilor din bazinul Pacificului (P.E.C.C.) s-a încheiat, recent, la Osaka, prin adoptarea a două declaraţii care se pronunţă pentru un sistem comercial mai solid şi pentru consolidarea structurii organizatorice a P.E.C.C.

Declaraţia privind schimburile comerciale trasează liniile directoare în vederea unei reuniuni ministeriale a Acordului General pentru Tarife şi Comerţ (G.A.T.T.), programată să se desfăşoare în luna decembrie la Montreal, pentru a examina aşa-numita rundă Uruguay de negocieri globale privind liberalizarea comerţului. Declaraţia se referă, între altele, la modalităţile de „reducere substanţială a protecţionismului". Se cere, de asemenea, participanţilor din cadrul P.E.C.C. la runda Uruguay să pună accentul pe „reducerea tarifelor protecţioniste şi a măsurilor netarifare care afectează produsele naturale prelucrate".

Saburo Okita, preşedintele conferinţei de la Osaka, a declarat, la încheierea reuniunii, că vor continua discuţiile, în cadrul Comitetului Permanent al P.E.C.C., în vederea consolidării bazei sale organizatorice, inclusiv prin crearea unui secretariat permanent. Cea de-a 7-a reuniune generală a P.E.C.C. va avea loc la Wellington, în Noua Zeelandă, în noiembrie 1989.

În cel de-al doilea document — Declaraţia de la Osaka — se trasează perspectivele economice ale ţărilor din bazinul Pacificului, menţionîndu-se că, şi în 1988, va continua ritmul moderat de creştere economică, în condiţiile în care multe ţări din regiune se află încă în faza iniţială a ciclurilor lor economice. La creşterea economică de pînă acum au contribuit şi ajustările structurale progresive care au avut drept rezultat o redresare economică mai pronunţată. Comerţul interregional va continua să se extindă. Ţinînd seama de importanţa economiilor ţărilor din bazinul Pacificului, în context global, şi de dificultăţile cu care se confruntă ele, se impune o mai strînsă cooperare economică în această regiune — este una din concluziile documentului. În acest context, capătă o importanţă mai mare schimburile mai frecvente şi regulate de informaţii şi opinii asupra situaţiei economice şi politice.

În domeniul politicii comerciale, declaraţia reafirmă necesitatea continuării măsurilor de liberalizare a comerţului şi de intensificare a cooperării comerciale internaţionale, vitală pentru dezvoltarea, în continuare, a economiilor ţărilor din bazinul Pacificului.

Participanţii au consemnat contribuţia hotărîtoare pe care o pot aduce ţările din bazinul Pacificului la negocieri comerciale multilaterale fructuoase, subliniind necesitatea încheierii cu succes a rundei Uruguay. Participanţii au apreciat că preconizata analiză pe termen mediu, în cadrul rundei Uru-

care își definitivează opțiunile. Sloganul ei — „Mulroney, Turner, Broadbent : big business, big gouvernement, big unions“ (marele business, marele guvern, marile sindicate) — pare deja popular în provinciile apusene. Manning solicită o reformă a Senatului, obligația guvernului federal de a organiza referendumuri asupra marilor probleme, precum bilingvismul, pedeapsa cu moartea, sistemul metric ș.a. „Construiești un zmeu, dar ai nevoie de vînt pentru a-l face să zboare“, afirmă Preston Manning. Dar, de pe acum, se pare că, îndeosebi prin comunitățile rurale, acest „zmeu“ este sprijinit de cei nemulțumiți de acțiunile guvernului federal, tinzînd să-i înlocuiască pe conservatori.

Partidul Nou Democrat a cîștigat, anul trecut, cîteva alegeri parțiale, politica sa centristă pare să fi dobîndit popularitate, chiar în dauna conservatorilor, liderul Ed Broadbent este socotit (potrivit unui sondaj Gallup) un posibil premier. Cu toate acestea, prea puțini cred că acest partid va obține o asemenea audiență în toate provinciile, încît să devină gruparea politică majoritară ; de aceea, atenția se îndreaptă, în mod prioritar, asupra liberalilor, întrebarea fiind dacă vor reuși ei să recapete puterea pierdută.

„La 5 septembrie 1984 — declară John Turner, liderul liberal — ne aflam după cea mai gravă înfrîngere electorală din istoria noastră, în fapt un masacru, și mulți chiar din partid și mijloacele de informare spuneau că partidul e pierdut. Nu dețineam nici un guvern provincial, nici un mandat provincial la vest de Ontario, nici un mandat în teritorii. Iar astăzi, liberalii au revenit în Quebec, Ontario, Prince Edward Island și New Brunswick, vor reveni curînd în Newfoundland și se comportă remarcabil în Manitoba. Ceva pozitiv s-a întîmplat“.

Într-adevăr, o asemenea redresare nu poate fi pusă numai pe seama neîmplinirilor guvernului federal, ci în mod prioritar este rezultatul a trei ani și jumătate de eforturi de reconstrucție. Deși liderul continuă să fie contestat de mai multe grupări din partid, se recunoaște că a reușit să refacă partidul după lupta pentru putere din iunie 1984 și înfrîngerea electorală din septembrie același an. A fost stabilită o listă cuprinzătoare de poziții politice. Au fost identificate problemele principale care preocupă electoratul. Au fost puse bazele unei noi agenții de publicitate. S-au lămurit unele ambiguități privind marile probleme ale țării.

Dar Partidul Liberal mai are încă o seamă de dificultăți. De pildă, partidul are o datorie de peste 5 milioane dolari — iar hotărîrea lui Turner de a desființa negociatul acord de liber schimb încheiat de guvern cu S.U.A. descurajează donațiile din partea corporațiilor care favorizează acordul. Unele din opțiunile liderului nu sînt agreate de întreaga conducere a partidului : respingerea acordului amintit creează diviziări ; hotărîrea lui Turner de a sprijini acordul constituțional de anul trecut, de la Meech Lake (prin care se recunoaște că provincia Quebec este distinctă și se acordă puteri sporite provinciilor), a dus la demisia lui Donald Johnston, un politician cunoscut. În sfîrșit, a reizbucnit și o luptă pentru conducere pe care Turner a reușit, deocamdată, să o stăpînească, deși cu riscul demiterii unor politicieni. „Intenționez să conduc partidul la viitoarele alegeri — declara Turner. Putem cîștiga acele alegeri și cer conducerii să mi se alăture“. Asemenea lupte interne pot fi dăunătoare într-o perspectivă electorală apropiată, cum au fost și în urmă cu patru ani. Dar, pe de altă parte, un sondaj realizat de „Angus Reid“, comentat de ziarul „Le Devoir“, la începutul lunii mai, confirmă că sprijinul pentru Partidul Liberal ar spori de la 31 la sută sub conducerea lui John Turner, la 47 la sută sub cea a lui Jean Chrétien. Acesta refuză să se pronunțe asupra intențiilor sale, ceea ce nu înseamnă că tensiunile printre liberali au dispărut.

Oricum, cu cîteva luni înaintea preconizatelor alegeri anticipate se întrevede o perioadă de frămîntări politice în toate partidele.

S. Ț.

guay, oferă un prilej excelent pentru ca P.E.C.C. să informeze G.A.T.T. despre principalele sale preocupări.

În domeniul energiei, s-a subliniat interesul considerabil al unor cercuri de afaceri și guverne față de aranjamente privind producția și comerțul în domeniile minereurilor și energiei. În ultimii ani, s-a înregistrat un progres remarcabil în electrificarea țărilor din bazinul Pacificului, dar există un potențial considerabil pentru o expansiune în continuare în acest domeniu.

S-a consemnat, de asemenea, faptul că evoluția procesului de industrializare în China va avea un impact major asupra producției și consumului de energie și minereuri. Din acest motiv, trebuie să fie încurajată o viitoare cooperare cu Banca Asiatică de Dezvoltare, Agenția Internațională pentru Energie și cu alte organisme internaționale.

Ședința în problemele șeptelului și cerealelor a dezbătut, între altele, consecințele protecționismului în agricultură și distorsiunile de pe piață. Au fost recunoscute necesitatea și dificultatea unei ajustări structurale în acest domeniu și a fost subliniată importanța abordărilor multilaterale în găsirea de soluții, ținînd cont de nivelurile diferite ale dezvoltării țărilor.

Reuniune a B.A.D.

La Manila s-a încheiat cea de-a 21-a sesiune anuală a Băncii Asiatice de Dezvoltare (B.A.D.). În cele trei zile de dezbateri, delegați din state în curs de dezvoltare au atras atenția asupra unor factori care se repercutează negativ asupra creșterii economice din aceste țări, între care perturbările de la bursele internaționale de valori, protecționismul comercial și povara datoriei. S-a hotărît ca viitoarea sesiune anuală a B.A.D. să aibă loc la Beijing, în perioada 4—6 mai 1989.

S.U.A.
Proiect de lege

Un proiect de lege care cere interzicerea fabricării, experimentării și desfășurării oricăror armamente cosmice, precum și a experimentării armelor antisatelit, în cazul în care Uniunea Sovietică va proceda identic, a fost supus dezbaterii Senatului S.U.A. — a anunțat, în cadrul unei conferințe de presă, senatorul democrat Tom Harkin. El a subliniat că proiectul vizează asigurarea folosirii spațiului cosmic în scopuri pașnice. Un proiect similar a fost înaintat Camerei Reprezentanților.

În această săptămînă...

Budapesta.
Conferința Națională
a P.M.S.U.

La Budapesta s-au desfășurat lucrările Conferinței Naționale a P.M.S.U. În raportul prezentat de János Kádár, se arată că convocarea Conferinței a fost motivată de situația creată după Congresul al XIII-lea al partidului. Pe lîngă cifrele care indică dezvoltarea, trebuie să constatăm — se arată în raport — și faptul că în economia noastră nu s-au produs schimbări calitative, procesul de transformare a structurii producției se desfășoară lent, echilibrul financiar extern și intern s-a înrăutățit, iar rezultatul acestei situații îl constituie absența premiselor nu numai pentru creșterea simțitoare a nivelului de trai, dar chiar și pentru menținerea lui. Toate acestea atestă că aprecierea Congresului al XIII-lea al P.M.S.U., cu privire la situația creată și la obiectivele preconizate de el, referitoare la dezvoltarea economiei și creșterea nivelului de trai, nu au fost suficient fundamentate, iar transpunerea lor în viață a rămas în urma cerințelor.

Conferința — se subliniază în raport — trebuie să creeze o situație clară și limpede în privința orientării principale a dezvoltării viitoare. Partidul nostru militează pentru înfăptuirea obiectivelor istorice ale clasei muncitoare, edificarea societății socialiste.

Arătînd că scopul reformei atotcuprinzătoare a instituțiilor politice îl constituie întărirea puterii populare și a orînduirii socialiste, vorbitorul a propus ca această conferință a partidului să acorde un sprijin maxim tuturor reformelor care slujesc acest obiectiv și să respingă orice tendință de cotitură în direcția democrației burgheze sau orice concepții utopice care nu țin seama de realitatea ungară actuală. De asemenea, a subliniat János Kádár, lunga etapă istorică de construcție socialistă are nevoie absolută de rolul conducător al partidului marxist-leninist. Condiția realizării țelurilor noastre — se arată în raport — o constituie întărirea rîndurilor partidului, a unității sale, îmbunătățirea funcționării sale.

În ședința de încheiere, a fost adoptată Rezoluția Conferinței Naționale și au fost alese organele de conducere ale partidului — Comitetul Central și Comisia Centrală de Control ale P.M.S.U.

Plenara noului Comitet Central l-a ales pe János Kádár în funcția de președinte al P.M.S.U., iar pe Károly Grosz, secretar general al P.M.S.U.

Capitalul financiar — aspecte noi ale goanei după profit

„Războiul corporațiilor", bursa și frauda financiară

De la începutul deceniului trecut — în condițiile interpenetrării pieților monetare și de capitaluri și ale cvasigeneralizării cursurilor de schimb fluctuante — are loc o activizare, fără precedent în anii postbelici, a mișcării internaționale a capitalului, îndeosebi în forma sa bănească; marile monopoluri bancare, corporațiile transnaționale s-au angajat cu agresivitate în cucerirea „pieței globale", manifestîndu-se o tendință de a se institui structuri și mecanisme transnaționale de natură privată. În același timp, climatul specific de instabilitate și criză din viața economică capitalistă a dus la o nouă afirmare a spiritului speculativ, a înclinației spre risc și violență a capitalului în goana după maximalizarea profitului imediat, ceea ce determină ascuțirea concurenței pe piață, creșterea coliziunii de interese dintre marile monopoluri, dintre acestea și firmele mici și mijlocii, într-un proces ce degenerează tot mai frecvent în adevărate „războaie" ale corporațiilor.

Teatrul principal de desfășurare a acestor conflicte îl reprezintă bursa de valori — simbolul însuși al economiei de piață — iar aceasta, atrasă în jocul dezlănțuit al capitalului, alimentează inevitabil „excesele" acestuia, punîndu-și în pericol nu numai propria stabilitate, ci și procesul economic de ansamblu din lumea occidentală. Criza bursieră din octombrie 1987 n-a fost decît un dramatic avertisment dat escaladării cursei capitalului spre autovalorificare, spiritului speculativ, care tinde să debordeze orice mijloace de raționalizare și control.

„Febra" achizițiilor

O adevărată explozie a preluărilor de firme și de pachete de acțiuni s-a declanșat în economia occidentală în ultimii ani : se cumpără practic **orice** — de la firme de avangardă în domeniul semiconductorilor (implicînd, de exemplu, numeroase companii din celebra zonă Silicon Valley din S.U.A.) la ziare de mare tiraj. Ziarul Financial Times, care relatează cu scrupulozitate despre astfel de acțiuni și care intră în componența grupului Pearson, a făcut el însuși, recent, obiectul unei achiziții substanțiale de acțiuni din partea financiarului american Rupert Murdoch, care deține un grup rival. De la un capăt la altul al lumii capitalului o febră de proporții : de la masivele achiziții japoneze și vest-europene în S.U.A. la acelea de mai mici dimensiuni în Australia. Motivele sînt diverse : unele „promoționale" ca, de pildă, încercarea de cumpărare a veteranului electronicii americane Fairchild de către firma japoneză Fujitsu, stopată însă de autoritățile americane ; altele „de prestigiu", cum a fost calificată preluarea de către Ford, al doilea producător mondial de autovehicule, a firmei britanice Aston Martin Lagonda, una din cele mai mici, dar și mai renumite companii din industria automobilelor.

Față de alte „valuri" de tranzacții intercorporații, cel care s-a declanșat cu putere îndeosebi din anii '80 prezintă o serie de caracteristici. Mai întîi, acesta implică în special corporații gigant, ceea ce se traduce în valori deosebit de ridicate ale tranzacțiilor, achizițiile de sute de milioane de dolari fiind mai degrabă regula decît excepția : celebra U.S. Steel a achiziționat în 1982 compania Marathon Oil cu 6,26 miliarde de dolari ; Texaco a plătit, în 1984, 10 miliarde dolari pentru Getty Oil. De menționat că recordul de pînă acum în acest domeniu este deținut de U.S. Steel, care s-a format în 1901 în urma unei „combinări" implicînd 1,36 miliarde de dolari, adică 17 miliarde dolari în prețuri 1981. După unele date, în 1986 s-au realizat în S.U.A. circa 3 300 de astfel de tranzacții cu o valoare totală record de 267 miliarde de dolari, ceea ce dă o medie de 81 milioane de dolari pe tranzacție.

Specifică acestei perioade este și predominarea preluărilor de tipul „fuzionărilor" („înghițirilor") — cînd se cumpără în întregime o firmă de către alta, prima pierzîndu-și existența juridică — sau al „achizițiilor" — cînd se cumpără un număr important de acțiuni ale altei firme, instituindu-se controlul asupra acesteia — în raport cu „combinările" de firme (două companii care se unesc într-una nouă), foarte frecvente în perioada interbelică, atunci cînd s-a înregistrat un „boom" comparabil al tranzacțiilor interfirme. Totodată, dacă înainte se realizau de preferință combinări „pe orizontală", respectiv între firme care produceau aceleași produse și desfăceau pe aceleași piețe, în prezent forma cea mai frecventă o constituie preluările „verticale", care duc la crearea **conglomeratelor**, caracterizate printr-o diversificare în același timp de producție și de marketing a activității lor.

Dar poate că cea mai importantă trăsătură a actualului val de preluări o constituie dimensiunea sa internațională sau mai corect transnațională. Un analist de la Financial Times nota că în perioada 1982/1983—1985/1986 numărul de preluări internaționale ale primelor 1 000 de companii din Piața comună a crescut cu peste 40 la sută (36 la sută reprezentînd creșterea preluărilor intra-comunitare și 50 la sută cea a preluărilor implicînd parteneri din afara C.E.E.). Unul dintre exemplele cele mai comentate : în septembrie trecut, firma suedeză ASEA a încheiat o înțelegere de combinare cu firma elvețiană Brown Boveri, într-o tranzacție valorînd 30 miliarde de coroane suedeze (circa 5 miliarde dolari) și care a dus la formarea unei supracorporații vest-europene în domeniul electroenergetic.

În 1986 firma franceză de telecomunicații CGE a obținut controlul asupra activităților firmei americane ITT în Europa occidentală contra 1,5 miliarde dolari, iar firma Volkswagen din R.F.G. a plătit 1,3 miliarde de mărci pentru 75 la sută din acțiunile firmei spaniole Seat.

Este interesant faptul că această tendință n-a fost stăvilită de șocul bursier din anul trecut. În luna ianuarie 1988, firma multinațională BAT Industries a lansat una din cele mai mari oferte recente de achiziție internațională, propunînd să cumpere cu 4,2 miliarde de dolari firma americană de asigurări Farmer Group, cotată între primele 10 din S.U.A. în domeniul respectiv.

În acest context, o publicitate deosebită a căpătat procesul ce a fost numit „Vînzarea Americii", într-un amplu articol din revista americană Time : cumpărarea masivă de active americane de către firme străine. Numai investițiile directe în S.U.A. au crescut în perioada 1980—1986 de peste 2 ori pentru firmele vest-germane, de 3,6 ori pentru cele britanice și de 5 ori pentru cele japoneze. S-a ajuns astfel ca, în urmă cu doi ani, proprietatea străină în S.U.A. (1 330 miliarde de dolari) să depășească pentru prima dată în acest secol proprietatea deținută de americani în străinătate (1 070 miliarde de dolari), pe fondul unei îndatorări externe masive a principalei puteri occidentale. Cîteva cazuri mai deosebite : cumpărarea de către firma britanică British Petroleum cu 7,6 miliarde de dolari a unui stoc masiv de acțiuni ale firmei Standard Oil ; achiziționarea firmei Chesebrough-Pond's de către grupul anglo-olandez Unilever cu 3,1 miliarde dolari ; vînzarea către firma multinațională, cu sediul în Elveția, Nestlé, a firmei Carnation contra a 3 miliarde dolari ; și recenta preluare de către cunoscuta companie japoneză Sony a diviziei de imprimări aparținînd uneia din principalele rețele de televiziune americane — CBS, contra a 2 miliarde de dolari.

Desigur, goana după active americane a fost alimentată de evoluția dolarului din ultimii doi ani, orice scădere a cursului acestuia însemnînd ieftinirea corespunzătoare pentru străini a acțiunilor americane. Dar fenomenul este general, implicînd practic toate centrele de acțiuni. Iar aceasta exprimă o nouă fază în expansiunea capitalului monopolist pe piața mondială, caracterizată prin proeminența laturii sale financiar-bancare, a circuitului capitalului bănesc asupra celorlalte forme de mișcare internațională a capitalului privat.

„Invadatori" și „victime"

Noul „boom" al achizițiilor de firme din anii '80 a transformat piața occidentală de valori într-un adevărat cîmp de bătălie, pe care aproape zilnic au loc ciocniri încrîncenate între companii rivale, se dau lovituri și se plătesc polițe, se înregistrează victorii și înfrîngeri răsunătoare. Extraordinara proliferare a acestor practici n-a întîrziat să consacre strategii specifice de agresiune, apărare și intervenție, specialiști în probleme de război al corporațiilor — așa-numiții arbitrajori (arbitrageurs) — și un jargon corespunzător. O firmă care urmărește acapararea altei companii printr-o ofertă de preluare „ostilă" (adică nemotivată de starea financiară a companiei urmărite) se numește „invadator". Firma atacată poate să adopte mai multe formule de apărare : tactica „pămîntului pîrjolit",

respectiv vînzarea rapidă de către aceasta a celor mai valoroase din activele sale pentru a reduce atractivitatea sa pentru invadator; tactica „pilulei cu otravă", cînd victima potențială a unei preluări procedează la anularea dreptului de vot pentru o serie de acțiuni ale sale, acumulează noi datorii sau chiar stabilește autolichidarea sa în cazul unei oferte ostile; tactica contraatacului, cînd firma atacată cumpără la rîndul ei acțiuni ale invadatorului, pentru a le putea folosi ulterior ca instrument de negociere. În cazurile în care victima nu se poate apăra prin forțe proprii, ea își pune speranța într-un „cavaler alb", adică o firmă terță care oferă condiții de preluare mai acceptabile decît invadatorul, sau, prin „bunăvoința" invadatorului, poate scăpa de urmări cumpărînd de la acesta, la un preț mai ridicat, acțiunile achiziționate de firma rivală în procesul urmăririi (așa-numitul „șantaj" — „greenmail").

Iată un caz. Firma „invadatoare" Bendix încearcă să cumpere Martin Marietta Corp.; firma urmărită contraatacă, amenințînd să preia compania rivală, și începe să cumpere acțiuni ale lui Bendix. Atrasă de perspectiva unor cîștiguri la cursul acțiunilor, o firmă terță, United Technologies, intră în joc, achiziționînd la rîndul ei acțiuni ale lui Bendix. Sub presiunea lui Bendix, Martin Marietta are „șansa" unui „cavaler alb", Allied Corporation, a cărui intervenție duce la încetarea ostilităților: United Technologies se retrage, iar între celelalte firme se încheie un acord prin care Allied Corp. preia Martin Marietta, realizîndu-se un schimb de acțiuni, respectiv Bendix îi cedează acțiunile deținute din stocul lui Martin Marietta, contra acțiunilor din stocul lui Bendix, pe care aceasta din urmă le-a achiziționat în timpul contraofensivei sale. Toată afacerea a impus mobilizarea a circa 5,6 miliarde de dolari — capital sustras unei utilizări productive, de valorificare reală; în plus, - după război trei companii puternice au devenit trei companii mai slabe; în 1983, Martin Marietta a trebuit să vîndă una din diviziile sale profitabile contra 330 milioane de dolari pentru a putea rambursa creditele de 900 milioane de dolari contractate în vederea susținerii luptei de apărare împotriva agresorului său.

Un război intercorporații s-a desfășurat de curînd între firmele care exploatează zăcămintele de țiței din Marea Nordului. El a fost declanșat de „oferta ostilă" a firmei British Petroleum făcută împotriva companiei Britoil în decembrie anul trecut. În urma unei „razii în zori" la bursă, adică a unor cumpărări masive de acțiuni ale companiei urmărite, care a costat-o 225 milioane de lire sterline și i-a adus 14,9 la sută din stocul lui Britoil, British Petroleum a anunțat că intenționează să își majoreze cota la 29,2 la sută, ca prim pas spre o înghițire completă. Apare însă „cavalerul" salvator, respectiv firma americană Atlantic Richfield, care, într-o „razie" similară, cumpără 7,7 la sută din stocul lui Britoil cu 3,50 dolari acțiunea, adică cu 50 de cenți peste prețul oferit anterior de British Petroleum (prețul respectiv fiind și el cu 1,15 dolari peste cursul la bursă al acțiunilor lui Britoil cu o zi înaintea raidului lui British Petroleum). Această din urmă companie contraatacă și, oferind la rîndul ei un preț mai atractiv, își majorează ponderea la aproape 30 la sută. În sfîrșit, Atlantic Richfield anunță că s-a hotărît să vîndă cota sa, ajunsă între timp la 24 la sută, lui British Petroleum, care cu 54 la sută deține acum majoritatea capitalului în acțiuni al lui Britoil și poate viza controlul deplin al companiei. Aceasta nu duce, totuși, în mod automat la controlul lui British Petroleum asupra lui Britoil deoarece trezoreria britanică dispune de așa-numite „acțiuni de aur" în compania respectivă, care îi asigură dreptul de veto în cadrul deciziilor acesteia.

Care sînt motivele ce împing corporațiile în aceste confruntări prădalnice? Înainte de toate, tendința imanentă a capitalului de a-și spori necontenit proporțiile prin concentrare și centralizare, de a-și lărgi „teritoriul economic", acaparînd firmele rivale, companiile mai slabe, spațiul economic în care își desfășoară mișcarea. Pentru British Petroleum, de exemplu, „înghițirea" firmei Britoil înseamnă dobîndirea poziției de cel mai mare operator în Marea Nordului și, după cum apreciază un comentator, confirmarea reputației de cea mai agresivă companie petrolieră. Tendința hegemonică a capitalului este alimentată de situația dificilă în care se găsesc periodic unele firme, ca urmare a mișcării imprevizibile a pieței sau a proastei gestiuni; acestea sînt victimele sigure ale invadatorilor. De curînd, firma British Airways, după o luptă acerbă cu grupul Scandinavian Airlines System — SAS — (el însuși constituit în urmă cu ani prin combinarea într-o companie multinațională a trei mari societăți din Danemarca, Norvegia și Suedia) a preluat, contra sumei de 250 milioane de lire sterline, compania British Caledonian, constituindu-se astfel una din cele mai mari firme de transporturi aeriene. Două aspecte sînt notabile în legătură cu acest caz: oferta care a dus la cîștigul de cauză al lui British Airways în decembrie anul trecut reprezenta mai mult decît dublul celei făcute de aceeași firmă cu o lună înainte; iar acordul firmei British Caledonian a fost smuls printr-un ultimatum al firmei invadatoare, care a amenințat că, în caz că oferta sa nu va fi acceptată în 24 de ore, ea va fi retrasă; dificultățile financiare ale firmei urmărite nu i-au lăsat acesteia nici o altă alternativă.

Subordonarea concurenților

Care sînt resorturile acestor tendințe? Numeroși factori au și fost aduși în discuție pentru explicare: urmărirea „economiilor de serie mare", prin concentrarea mijloacelor în corporații-gigant, capabile să reducă costurile unitare de producție și comercializare prin lărgirea scării producției și extinderea rețelei de comercializare (de exemplu, în industria electronică); adaptarea companiilor la noile exigențe ale cererii în condițiile progresului tehnic accelerat, prin implicarea acestora în domenii de avangardă, fără costurile și riscurile implicate de o investiție productivă nouă (preferînd, cu alte cuvinte, preluarea unei firme cu experiență unei intrări „proprii" în domeniul respectiv); existența de capacități excedentare în unele domenii (siderurgie, automobile, semiconductori, echipament de telecomunicații), care determină multe firme să se afle în alternativa de a accepta preluarea de către o firmă mai puternică decît să funcționeze cu pierderi și cu spectrul falimentului.

Toți acești factori au rolul lor în promovarea tranzacțiilor inter-firme; în același timp însă ei exprimă o cauză de fond — tendința capitalului, în goana după valorificare maximă, de a-și lărgi proporțiile, de a-și subordona concurenții, de a invada nu numai piața internă, ci și piața internațională. Specifică perioadei actuale este însă transformarea achizițiilor într-un scop în sine, mai puțin motivat după criterii economice și mai mult pe considerente hegemonice, de putere „pură". Este semnificativ faptul că, după unele aprecieri, dacă în anii '70 circa 25 la sută din ofertele de preluare aveau un caracter „ostil", în primii ani ai deceniului actual ponderea crescuse la 40 la sută, iar în prezent este probabil semnificativ mai ridicată.

Or, subordonarea tranzacțiilor intercorporații față de interesele luptei pentru putere nu a făcut decît să exacerbeze febra achizițiilor, cu consecințe tot mai greu de prevăzut și controlat de către chiar actorii aflați în joc. O dovedește celebrul caz al companiei petroliere Texaco, care a surprins anul trecut lumea de afaceri, fiind cea mai mare companie americană (54 000 angajați în 140 de țări) ce a cerut vreodată protecția legală în conformitate cu capitolul 11 al codului privind falimentul. Această situație este consecința unui război purtat în 1984 de firma respectivă cu o companie rivală mai mică, Pennzoil, pentru achiziționarea unei alte firme petroliere, Getty Oil. În ianuarie 1984, Pennzoil făcuse o ofertă de preluare contra 3,4 miliarde de dolari a drepturilor asupra a 1 miliard de barili de petrol aparținînd lui Getty. Această acțiune a fost „torpilată" de Texaco, care, cu o ofertă de 10,1 miliarde dolari, a cumpărat întreaga companie Getty. Acțiunea s-a dovedit însă a fi pentru Texaco o victorie „à la Pirrus", căci Pennzoil a început o urmărire în justiție pentru prejudiciile ce i-au fost cauzate prin achiziția respectivă. După o decizie a curții din Texas (decembrie 1985) care estima paguba datorată la 10,53 miliarde de dolari, Texaco a recurs la o măsură neobișnuită pentru o companie profitabilă și solvabilă: protecția legală pentru starea de faliment. În cele din urmă, în decembrie 1987, s-a ajuns la un armistițiu între cele două rivale, aprobat de instanță, care înseamnă pentru Texaco plata a 3 miliarde de dolari în favoarea lui Pennzoil (peste o cincime din activele sale), plus circa 2,5 miliarde dolari restante către creditorii comerciali, bănci și deținătorii de obligațiuni ai firmei. Ca urmare, Texaco a anunțat de curînd că a reținut 4,9 miliarde de dolari din activele sale pentru a reglementa datoriile și a proceda la restructurarea operațiunilor, ceea ce a făcut ca firma să încheie anul trecut cu o pierdere de 4,41 miliarde de dolari, față de un profit de 725 milioane dolari în anul anterior. Mai mult, fostul invadator a devenit acum el însuși o potențială victimă a unei preluări, viitorul său depinzînd de cei care, în perioada de tulburări, au achiziționat cote suplimentare din capitalul firmei. Este cazul magnatului Carl Icahn, președintele firmei TWA, caracterizat de predecesorul său la conducerea companiei drept unul dintre cei mai lacomi oameni din lume. În perioada 1977—1985, utilizînd „tactica șantajului" (cumpărarea unui număr important de acțiuni ale unei companii, amenințarea acesteia cu preluarea și apoi revînzarea acțiunilor cu o primă substanțială companiei respective sau unei alte companii interesate), el a realizat profituri de circa 200 milioane de dolari. Este definitorie pentru modul său de lucru maniera în care și-a sporit participarea la Texaco: aflînd de dificultățile financiare pe care le întîmpina financiarul australian Robert Holmes á Court în urma crizei bursiere din 1987, Icahn a obținut, într-un interval de zece zile, cumpărarea a jumătate din stocul de acțiuni ale australianului la Texaco, opțiunea pentru cealaltă jumătate și controlul asupra a 12,3 la sută din capitalul firmei respective, majorat ulterior la 14,8 la sută. Un analist al acestor aspecte ale înfruntării neiertătoare și lipsite de scrupule între exponenții capitalului financiar — H. Wachtel — ajungea, într-o carte apărută în 1986, al cărei titlu este, prin sine, semnificativ, „Noii mandarini ai banului", să numească procesul „canibalizarea corporațiilor".

Ioan Popa

(Va urma)

Oameni, insecte, spice...

Trecerea de la vînătoare la agricultură a însemnat, cum bine știe toată lumea, nu numai o adaptare a mediului înconjurător la exigența unei specii, dar și adaptarea omului la un salt calitativ imens. De cîteva milenii, ogoarele mobilează planeta ca o expresie a celei mai generoase și inteligente complicități între om și pămînt. Omul cultivă, recoltează și consumă, se naște, trăiește și moare, și totul se reia de la capăt spre lauda pămîntului și, desigur, spre lauda omului. Cine strică o asemenea solemnă și magnifică legătură, cine distruge cu bună știință sau cu țanțoșă prostie acest pact vital încalcă în mod grotesc regula vieții. Ogoarele pot fi arse de războaie ori de secetă sau toropite de inundații. Indiferent dacă zdruncinarea atlasului cerealier sau legumicol are loc din cauza omului sau din cauza unei anarhii pe care nu o controlează, umanitatea se vede imediat și logic periclitată .Apare spectrul foamei și spectrele sale aferente care buimăcesc, pe termen scurt sau îndelungat, populații întregi.

Foametea nu este o descoperire a veacului nostru, deși epoca modernă și-ar fi putut permite, fără eforturi exagerate, să eradicheze această rușine. Malthusianismul și doctrinele afiliate, fie în redingotă sau în pantaloni scurți, nu au făcut altceva decît să dramatizeze o relație reparabilă într-un scop ireparabil. Nu intenționez să camuflez o problemă pentru a goli de conținut o pledoarie. Este adevărat că îngroșarea rîndurilor populației, adică apariția precipitată a unor guri în plus, naște întrebări în legătură cu starea porției individuale. Dar, cum spunea Marx, o problemă apare cînd germenii soluționării ei au apărut. Saltul demografic nu implică, în mod automat și ireversibil, o implozie a ogoarelor lumii. S-ar putea spune că dimpotrivă. O natalitate dinamică nu conduce numai la apariția de guri noi, ci și a unor brațe noi, minți noi, a unei imense forțe vitale în stare să investigheze, să producă, să ofere rezolvări. Cu cîteva veacuri în urmă, planeta era, practic, subpopulată, iar geografia era aceeași. Rezultatul ? Foametea măcina lumea în forme mai agresive decît ne place să ne închipuim. Imaginea noastră bucolică și optimistă despre trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat este un lux la care putem renunța în numele unui adevăr cît se poate de binevenit. Este un fapt dovedit cu brio că, în pas cu un consum în mod obiectiv în creștere, se creează și condițiile unei producții în creștere.

Deșertul – această pelagră a peisajului investit cu șanse utilitare –, simbol al morții pămîntului și stidare a omului, este un dezastru moderabil. În rău sau în bine. În funcție de fatalismul defensiv sau de optimismul ofensiv al umanității în cultivarea propriei grădini. Savanții, cercetătorii, computerele, sateliții și-au făcut datoria, au analizat, fotografiat și sintetizat tendințele majore : pădurile se contractă, deșerturile se dilată, eroziunea solului se află în plin avînt, mii de specii de animale și plante dispar... anual (!) – unele înainte de a fi catalogate –, stratul de ozon se subțiază, efectul de seră devine agresiv, atmosfera se poluează, fluviile mor, mările intră în comă. O catastrofă multilateral asamblată începe să stringă omenirea în menghină. O catastrofă perfect logică și perfect coerentă, acționată premeditat și pînă în ultimele detalii de om... Dar reprezintă această agresiune fără precedent un pericol fatal, ireparabil ? Nicidecum. Și aerul, și apa, și pămîntul pot fi extrase din groapa de gunoi și repuse în circuitul firesc al nevoilor omului. O atestă fluviile înviate, smogul eliminat din cupola tradițională a unor orașe, pămîntul purificat și invitat să rodească mai glorios ca niciodată. Acolo unde funcția reparatorie a omului este lăsată să se manifeste cu entuziasmul și inteligența necesare, încrederea în ziua de azi capătă valențe strict palpabile.

Mă persecută în modul cel mai reconfortant un exemplu referitor la transformarea deșertului în fabrică de produs pîine. Mutația este uluitoare, are implicații profunde într-o largă perspectivă și, oricît s-ar părea că exagerez, nu mi se pare mai prejos decît saltul în Cosmos. Nu contest splendida învingere a forței gravitaționale și actul colosal al dezlipirii omului de planetă, al dezlipirii umanității de un complex care a redus-o milenii întregi la o docilitate orizontală atît de fertilă verticalității zeilor. Dar ce poate fi mai răsunător, mai chibzuit și mai necesar decît să-ți redescoperi propria planetă mai dispusă ca oricînd să lucreze pentru tine ? A transforma deșerturile în ogoare nu ca alternativă teoretică, ci ca realizare împlinită înseamnă mai puțin decît a lua, în tălpile bocancilor, colbul lunar ? „Forum du développement" notează, referindu-se la scara împlinirilor în acest domeniu banal și fundamental al vieții pe Terra : „În urmă cu 20 de ani, aproape 35 la sută din valoarea importurilor țărilor din Orientul Mijlociu era reprezentată de produsele alimentare. În 1982 aceste importuri nu mai constituiau decît 13 la sută, și această cifră scade mereu... În 1975, Arabia Saudită, spre exemplu, producea 3 000 tone de grîu. În 1979, ea a atins o producție de 150 000 tone. În 1984, creșterea a atins nivelul remarcabil de 1 300 000 tone"...

A înregistra, în aproape zece ani, un salt al producției de grîu de 433 de ori (ați citit corect : de patru sute treizeci și trei de ori) mi se pare un fapt care trebuie înscris în cronica marilor invenții ale secolului nostru. Randamentul cerealier pe hectarul de deșert irigat este de 10 tone. Deocamdată. La fel de instructiv este și un alt exemplu : tot în plin deșert, în cadrul unui experiment care să sperăm că va face carieră orientală, africană și, de ce nu, mondială, 14 000 de vaci sînt nutrite, ventilate și întreținute ideal, situație care determină un randament cu 75 la sută mai mare decît cel înregistrat în Marea Britanie.

Laptele poate erupe din deșert și spicele pot copleși deșertul, omenirea poate scăpa de angoase istorice și poate risca, chiar, să nu și le înlocuiască imediat cu altele și mai grave. Avem la îndemînă pîrghii formidabile și, în față, altele și mai formidabile. Singura condiție este să le utilizăm fără amînări și în deplinătatea forței lor. Desigur că un asemenea travaliu elementar impune respectarea unei condiții : a conferi inițiativei inteligente dreptul de a-și face datoria. Batjocorirea naturii, ca și batjocorirea omului duc la rezultate identice. Lumea a treia, a patra sau a cincea au apărut nu ca un efect al împărțirii umanității în etaje de calitate sau de potențialități diferite, ci ca un efect al batjocoririi, de către o minoritate trufașă, obtuză și lacomă, a unei majorități care nu va întîrzia să-și demonstreze enormele capacități. Împărțirea lumii este însă o moștenire comodă, și, în același timp, o capcană perfectă. Interdependențele despre care vorbim, determinările reciproce despre care vorbim nu reprezintă altceva decît amurgul care pregătește zorile unei noi situații. Lumea a încetat să mai fie compusă din factori primi etanși și opaci. A devenit unică, are o coerență organică, este puternic comunicantă. Un dezastru economic regional afectează ansamblul, o idee emisă într-un punct scurt-circuitează globul, un accident nuclear se propagă sfidînd frontierele și devenind un pericol mondial.

Spre deosebire de insecte, care însumează un milion de specii, noi, oamenii, care sîntem, deocamdată, una singură, avem datoria să ne apărăm planeta, ca și cum ar fi singura. Informația că trăim într-o galaxie este tulburătoare și promițătoare, dar absolut insuficientă pentru a ne menaja, singură, mediul nostru înconjurător, mediul nostru social, economic, cultural sau spiritual. Spre deosebire de insecte, care nu au folosit oamenii pentru a-și face viața mai ușoară, oamenii pot folosi insectele pentru a-și îmbunătăți nivelul de trai. Asta e culmea ! veți spune. În afara insectelor care devorează pe cont propriu alte insecte cu mult înainte de era noastră, mai există insecte tentate să devoreze ogoare, legume, fructe, dar nicidecum insecte-motrice pentru progresul omului. Există. Sînt insectele profilate de om și înhămate la o colosală operație de sprijinit civilizația modernă. Nu este deloc stupefiant că a apărut, în felul acesta, și reversul administrativ al unei atari invenții : „Băncile de insecte", care aidoma băncilor de idei furnizează „modele ideale" de insecte pentru diverse utilizări. În statul indian Kerala – dau un singur exemplu dintr-un pachet voluminos —, grație folosirii unui coleopter din Brazilia, „Neochetina bruci", s-a putut curăța o orezărie de 150 de kilometri pătrați infestată de „Salvinia molesta". În afara insectelor obligate să muncească pentru om, nu se putea să nu existe și insectele înventate de om pentru a lupta împotriva lui însuși. Referindu-se la minuirea irațională a pesticidelor ca factor de stimulare a unor noi agresori, „Forum du développement" scrie în legătură cu plantațiile de bumbac din America Centrală : La începutul anilor '40, mîndri de această agricultură intensivă bazată pe produse chimice, cultivatorii s-au «aruncat» asupra pesticidelor ca mijloc sigur de a mări randamentul recoltelor lor. În timp ce, pe la mijlocul anilor '40, insecticidele au fost răspîndite de 8 ori pe an, utilizarea lor a crescut pînă la 28 de ori pe anotimp la jumătatea anilor '50, în urma proliferării subite a trei varietăți de insecte rezistente la chimicale. La jumătatea anilor '60, situația a luat o întorsătură alarmantă ca urmare a apariției a patru noi specii, ce au necesitat o folosire a pesticidelor reprezentînd 50% din producția de bumbac. La începutul anilor '70, cultivatorii fiind puși la zid de invazia speciilor genetice și mai rezistente, numărul de pulverizări s-a ridicat la 70 pe anotimp".

Bulgărele de zăpadă era declanșat : noi substanțe împotriva unor insecte și mai agresive, noi adaptări ale insectelor la atacul omului, alte substanțe și iar alte generații de insecte tot mai agresive. Caruselul nu s-a încheiat, fapt care ridică ambiția distructivă a insectei la nivelul ambiției omului de a nu-și utiliza adecvat propria lui forță.

Radu Budeanu

Economie

Datoria internațională, în continuă creștere, reprezintă cea mai gravă problemă economică cu care se confruntă omenirea. Ea afectează serios interesele țărilor în curs de dezvoltare și progresul economic al statelor avansate — a arătat Gu Ming, vicepreședintele Comitetului juridic al Adunării Naționale a Poporului Chinez, la o conferință consacrată economiei și finanțelor internaționale. El a apreciat că o mai mare atenție în abordarea problemei datoriei externe și combaterea protecționismului comercial sînt esențiale pentru dezvoltarea economiei mondiale. Protecționismul comercial din S.U.A. și Japonia afectează economiile țărilor în curs de dezvoltare și trebuie lichidat, deoarece, în caz contrar, economia mondială s-ar putea prăbuși, ceea ce ar fi în detrimentul tuturor. Gu Ming a relevat că este necesară instaurarea unei noi ordini economice internaționale, pentru ca toate țările să poată progresa.

Control

Controlul asupra experiențelor nucleare constituie o măsură în direcția întăririi încrederii între state — s-a subliniat în cadrul lucrărilor Conferinței internaționale cu tema „Controlul asupra respectării interdicțiilor privind experiențele nucleare", care a avut loc în orașul suedez Linköping. Participanții la conferință au examinat diferite posibilități științifice și tehnice de asigurare a controlului asupra respectării unui eventual acord internațional cu privire la interzicerea globală a experiențelor nucleare. S-a apreciat că actualele posibilități tehnice — atît naționale, cît și internaționale — permit exercitarea controlului în acest domeniu.

Moțiune

Un grup de nouă senatori comuniști, în frunte cu Ugo Pecchioli, membru al Direcțiunii P.C.I., au prezentat o moțiune în care cer guvernului să nu își asume, în perioada imediat următoare, nici un angajament în ce privește un eventual transfer al escadrilei de avioane americane „F-16" de la baza Torrejon (Spania) la o bază aeriană italiană. Moțiunea cere, de asemenea, să nu se stabilească contacte pentru a negocia și a încheia acorduri referitoare la această escadrilă. Este vorba de 72 de aparate care, în urma acordului încheiat între Spania și S.U.A., urmează să părăsească teritoriul spaniol. Între opțiunile americane se află aceea a instalării avioanelor la o bază italiană, în ultima vreme avînd loc o serie de contacte cu guvernul de la Roma în acest sens.

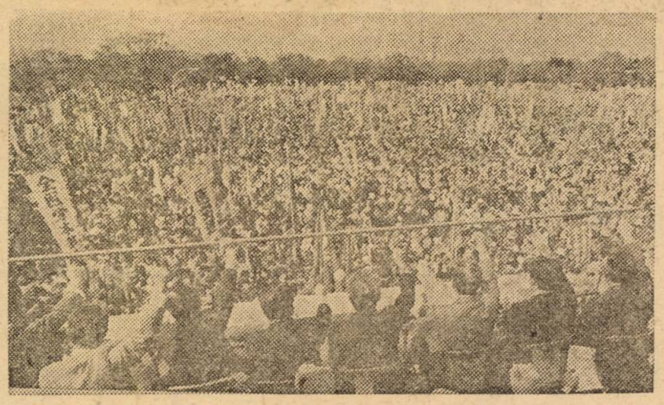

MITING. Circa 80 000 de persoane au participat la un amplu miting organizat în parcul Yoyogi din Tokio, în cadrul „ofensivei de primăvară '88" — acțiune organizată anual în Japonia în vederea îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii

1000+1

Declarații

Suedia nu dorește să devină membră a Comunității Economice (vest)-Europene, a declarat primul ministru suedez, Ingvar Carlsson, cu prilejul unei vizite oficiale la sediul C.E.E. din Bruxelles. El a precizat că, avînd în vedere statutul său de neutralitate, deși dorește să dezvolte relațiile cu Piața comună în toate domeniile, cu excepția apărării și a politicii externe, Suedia nu va prezenta o cerere oficială de aderare. La rîndul său, ministrul afacerilor externe al Finlandei, Kalevi Sorsa, a declarat, într-un interviu acordat ziarului austriac „Die Presse", că țara sa nu va adera la Piața comună. „Politica de neutralitate are pentru noi o semnificație vitală și nu dorim s-o abandonăm" — a subliniat Sorsa.

F.A.O.

La Roma s-a desfășurat o reuniune a comitetelor pentru programe și finanțe ale Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), în cadrul căreia s-a ajuns la o soluție de compromis menită să depășească dificultățile cu care se confruntă F.A.O. — relevă agenția „EFE". Tema principală a reuniunii a fost criza financiară gravă în care se află F.A.O., în special ca urmare a faptului că S.U.A. nu au achitat o contribuție de circa 70 milioane de dolari la bugetul Organizației.

Precizări

Luînd cuvîntul la Societatea regală a Commonwealthului, ministrul de externe al Marii Britanii, Geoffrey Howe, a cerut guvernului de la Pretoria să ridice starea de urgență, să revoce măsurile represive impuse la începutul anului, să-l elibereze pe liderul de culoare Nelson Mandela și să suspende interdicțiile privind partidele politice. Autoritățile sud-africane — a subliniat Howe — ar trebui să modifice legislația în vigoare, pe care se bazează apartheidul, și să pună capăt încercărilor de destabilizare a țărilor vecine. În același timp, el a precizat că Londra va menține, în continuare, relațiile cu R.S.A. și va lăsa, de asemenea, deschise canalele de comunicare cu organizațiile reprezentative ale populației de culoare, cum ar fi Consiliul Național African (A.N.C.).

Comitet

Liderii principalelor formațiuni politice de opoziție din Coreea de Sud — Kim Dae Jung (Partidul Păcii și Democrației), Kim Yong Pil (Noul Partid Democrat Republican) și Kim Yong Sam (Partidul Democrat al Reunificării) — au hotărît crearea unui comitet comun special care să coordoneze acțiunile menite să ducă la democratizarea vieții politice, transmit agențiile de presă. În documentul dat publicității după întîlnirea lor, cei trei lideri se pronunță pentru eliberarea tuturor deținuților politici care „au luptat pentru instalarea unui guvern democratic", precum și pentru deschiderea unor anchete cu privire la fraudele comise de guvernanții de la Seul cu prilejul alegerilor prezidențiale din decembrie anul trecut și la cele legislative din aprilie, acest an. În parlamentul sud-coreean, cele trei partide dețin, împreună, după aceste alegeri, mai multe mandate decît Partidul Justiției Democratice, de guvernămînt, ceea ce — apreciază observatorii politici — permite opoziției sud-coreene să respingă acele inițiative ale guvernanților care nu necesită întrunirea unei majorități de două treimi din numărul total de 299 de locuri.

Demografie

Demografii francezi au calculat că, de la apariția lui homo sapiens și pînă acum, planeta a fost populată de 80 miliarde de oameni. Potrivit unor estimări publicate în buletinul lunar al Institutului național francez pentru studii demografice, jumătate din populația Terrei din toate timpurile s-a născut în ultimele șase sute de ani, iar un sfert — după anul 1650. Populația mondială ar putea ajunge, la sfîrșitul secolului XXI, între 10 și 12 miliarde de oameni.

MARȘ. Peste 20 000 de oameni ai muncii au participat la marșul național organizat în orașul Assisi de marile centrale sindicale din Italia, dedicat păcii, muncii, dezvoltării și protecției mediului înconjurător

S.U.A.: „Visurile se spulberă de zidurile inegalității"

Le Monde diplomatique
PARIS

Americii îi este greu să admită că ea nu mai este decît unul din polii triadei constituite de Americi, Europa și țările Pacificului. Concurența japoneză — și ceva mai puțin cea vest-germană — a devenit o obsesie. Atîta timp cît capitalurile japoneze au servit la consolidarea deficitelor, America a închis ochii. Dar importurile continuă să crească. Japonezii cumpără uzinele americane nerentabile, zgîrie-nori, chiar cartiere întregi. S-ar părea că nimic nu mai merge. Independența economică, financiară, teritorială este amenințată. Protecționismul și intervenționismul de stat nu mai reușesc să frîneze declinul. Pentru a produce mai bine și mai ieftin și pentru a regăsi „calitatea mondială" (World class), trebuie revăzute regulile „jocului economic și social". Atunci cînd apar contradicțiile, se multiplică paradoxurile și, în „visul american", se conturează fisuri.

Aparențe și realități

Primul paradox (aparent) este că, după recesiunea din 1982, rata șomajului se îmbunătățește și nivelul mediu al salariilor scade. Mai mult, America creează locuri de muncă. Dar, în ce sectoare? Masa noilor locuri de muncă apare în sectorul terțiar care ocupă 75 la sută din mîna de lucru (în comparație cu 62 la sută, în 1960, și 67 la sută, în 1970). Între 1982 și al doilea trimestru al anului 1987, tendința se accelerează: astfel, din cei 13,1 milioane de noi posturi create, 11,2 milioane se găsesc în ramura serviciilor — adică șase locuri de muncă din șapte. Cel mai rapid progres în cifre absolute se înregistrează în cadrul serviciilor către particulari (comerț cu amănuntul și reparații) și cel mai rapid, în cifre relative, în serviciile așa-zis „nobile" — serviciile pentru întreprinderi. În schimb, ritmul de creștere în serviciile de sănătate se situează la jumătatea distanței între cele două extreme. Perspectivele la orizontul anului 2000 arată accentuarea unei duble tendințe: reducerea în sectorul industrial și creșterea în cadrul serviciilor. Previziunile confirmă două alte tendințe categorice: feminizarea locurilor de muncă (de la 40,5 la sută în 1982, proporția femeilor salariate a ajuns la 42 la sută, în 1987, și va depăși limita de 50 la sută înainte de sfîrșitul secolului); creșterea numărului de salariați cu program redus de lucru, care depășește 18 la sută în 1982 și se dezvoltă foarte rapid în cadrul noilor locuri de muncă (+10 la sută).

Această relativă folosire a capacității forței de muncă este însoțită de îngrijorătoare zone de umbră: 1. O parte importantă a locurilor de muncă din sectorul servicii sînt nesigure, fără speranță de promovare, asigurate de tineri și femei, și prost remunerate. 2. Deși în situații de stagnare și de recesiune, salariile industriale rămîn, în medie și în condiții de competență egală, mai ridicate decît cele din sectorul serviciilor. 3. Sectoarele în care se creează mai multe locuri de muncă (comerț, reparații) încep să cunoască o transformare tehnologică ce va îmbunătăți productivitatea, dar va reduce, în schimb, numărul angajaților și va necesita un grad mai înalt de calificare. Această evoluție, constantă în mare măsură în activitățile bancare și financiare, prevestește o criză a slujbelor, inclusiv în sectorul terțiar, comparabilă cu actuala criză a locurilor de muncă din industrie. 4. În sfîrșit, decalajul riscă să se accentueze, la orizontul anului 2000, între competența solicitanților de slujbe și calificările cerute pentru a răspunde ofertei întreprinderilor.

Contradicția nu este decît aparentă între relativa îmbunătățire a situației locurilor de muncă și scăderea salariilor: tocmai scăderea remunerării este cea care determină o creștere a numărului locurilor de muncă. Și aceasta permite acceptarea reducerii salariilor...

Relația dintre crearea de locuri de muncă, salarii scăzute și slaba productivitate îi îngrijorează pe americanii cei mai lucizi. Productivitatea stagnează în sectorul industrial iar, în cel al serviciilor, ea crește mai lent decît în Europa occidentală. Din motive geografice, unele servicii sînt structural „protejate" de concurența internațională: vor fi necesare permanent hoteluri la New York, restaurante la San Francisco și garaje pe ansamblul teritoriului. Dar altele — cele legate de activitatea bancară, de exemplu — vor deveni încă și mai automatizate sau mai limitate —, la fel ca și sectoarele industriale clasice. Sau serviciile vor dispărea sau ele vor deveni concurente, cu tot ce implică această situație: locurile de muncă vor fi mai puține și nivelul de calificare mai înalt. Statele Unite au creat milioane de slujbe în sectorul serviciilor — adesea în detrimentul productivității. Această abordare neproductivă a șomajului nu poate subzista multă vreme într-o economie din ce în ce mai mondializată. Trezirea riscă să fie dureroasă.

Potrivit studiilor Băncii federale din Boston, America numără astăzi 32 milioane de săraci: bărbați și femei ale căror salarii se află sub nivelul oficial de sărăcie. Categoria săracilor include pe cei 6 milioane de americani care au fost nevoiți să renunțe la căutarea unei slujbe (un milion mai puțin decît cei 7 milioane șomeri declarați), repartizați astfel: 67% femei și 23% bărbați; 72% albi și 25% negri; 26% au între 16 și 19 ani, 50% între 25 și 59 ani și 8% — 60 de ani sau mai mult. Această categorie cuprinde, de asemenea, 18 milioane de bărbați și femei care, potrivit datelor oficiale ale Biroului de statistică a muncii (BLS, Bureau of Labour Statistics) „flotează" între o meserie și alta. Ei lucrează cu program întreg sau redus cu 50%, timp de mai puțin de jumătate de an, pentru un salariu anual sub nivelul de sărăcie. Ei constituie 17% din populația activă (de trei ori mai mult decît șomerii oficiali), iar numărul lor este menit să crească, în urma abordării neproductive a șomajului.

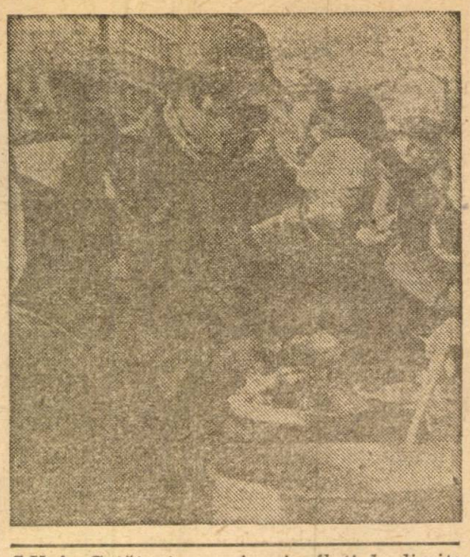

S.U.A. Cetățeni americani aflați la limita inferioară a sărăciei, așteptînd o supă în parcul Lafayette, aflat în fața Casei Albe din Washington

Fenomene de acută polarizare socială

Dacă dăm crezare sondajelor de opinie, cele două principale preocupări ale americanilor sînt, în prezent, resorbția deficitelor și problema sărăciei. Marea presă menționează cifrele: numai în orașul New York, 40 000 de copii trăiesc în sărăcie. În ultima sa lucrare, „Family and the Nation", senatorul Patrick Moyniham, autor al celebrului raport asupra „familiei negre", lansează un nou strigăt de alarmă asupra stării familiilor — negre și albe — din Statele Unite și citează cifra de 12 milioane de copii care trăiesc în sărăcie și sînt lipsiți de o pregătire minimă inițială, adaptată muncii. Numărul celor fără locuință crește cu regularitate: cifrele variază, potrivit criteriilor, între o jumătate de milion și trei milioane și jumătate. În ceea ce îi privește pe negri, contradicția aparentă este că soarta săracilor se agravează pe măsură ce crește numărul negrilor mai înstăriți. Intrînd în clasa de mijloc, negrii părăsesc ghetoul și sporesc izolarea fraților lor de culoare.

Fenomenul este accentuat de o polarizare mai generală între albi și negri. Negrii progresează: între anii 1964 și 1984, procentajul negrilor în universități a crescut cu 12%, în timp ce acela al albilor n-a sporit decît cu 5 procente. Dacă luăm în considerare accesul în sectorul terțiar drept un semn de promovare socială, procentul salariaților crește de la 19,5% la 40,9% în rîndul negrilor — adică de aproape două ori mai mult decît la albi. În sfîrșit, numărul celor care dispun de o locuință proprie crește de la 38% la 45% la negri și de la 45% la 69% la albi.

Alt paradox aparent: în momentul cînd un anumit număr de negri s-a raliat burgheziei albe, s-a creat un mare decalaj între negri și albi în ce privește sărăcia (în perioada 1965—1985); procentul „monofamiliilor" conduse de femei (cele mai defavorizate) a crescut de la 24% la 44% la negri și numai de la 9% la 13% la albi; proporția negrilor care beneficiază de bunăstare („welfare") se ridică de la 11% la 24% și cea a albilor de la 1,5% la 2,7%; în ce privește sărăcia, ea afecta, în 1984, 33,8% din negri și 11,5% din albi, în comparație cu 30,3% și 8% în 1973 și, respectiv, 56,2% și 18,1% în 1959. Negrii din clasa inferioară pierd sub toate aspectele: dezindustrializarea îi privează de rarele slujbe regulate pe care reușiseră să le smulgă prin luptă îndîrjită, iar explozia serviciilor le oferă cele mai precare locuri de muncă și cele mai prost plătite.

Acest fenomen îi afectează, în principal, pe negri, dar nu-i cruță nici pe albi, care constată că nivelul lor de trai scade permanent. Acest context explică în parte succesul, de o amploare neașteptată, al lui Jesse Jackson în campania pentru învestitura Partidului Democrat.

Profesor la Massachusetts Institute of Technology, autor a două lucrări importante asupra economiei post-tayloriste, Lester Thurow consideră că asistăm la un nou val de inegalitate de la sfîrșitul anilor '70. „Partea veniturilor globale afectate diferitelor fracțiuni ale populației — precizează economistul american — s-a schimbat în așa fel încît bogații devin mai bogați, numărul săracilor crește, iar clasa mijlocie cu greu își mai menține poziția. Această tendință poate fi definită ca un nou val al inegalității".

Datele Biroului de statistică a muncii subliniază distorsiunea din ce în ce mai mare în repartiția veniturilor. Partea veniturilor care revine la 20% dintre cei mai bogați —, care varia între 40,5% și 41,5% de la crearea acestui sistem de evaluare, în 1947 — a atins cifra record de 43,5% în 1985. Dimpotrivă, partea care revine la 60% dintre cei mai puțin avuți a scăzut de la 36% în 1947, la 32,4% în 1985 — atingînd, astfel, nivelul cel mai scăzut. Mai grav, inegalitatea nu se datorează numai unei inegale scări a vîrstelor populației, ci unei inegalități crescînde a veniturilor în fiecare categorie de vîrstă. Dacă veniturile copiilor din perioada „baby-boom" (un mare procent de nașteri) sînt astăzi mici din cauza presiunii demografice, nu există nici un motiv să se spere că această presiune va dispărea cînd aceștia vor avea 40 de ani. Salariile lor cresc mai lent decît cele ale generației precedente. Este ceea ce Frank Levy numește, în „Dollars and Dreams" („Dolari și fantasme"), „creșterea inegalității prospective": familiile americane au, din punct de vedere statistic, mai puține șanse astăzi decît ieri să intre în clasa mijlocie.

Tendința este, deci, de creștere a inegalităților: inegalități ale salariilor; inegalitate a drepturilor de pregătire profesională; inegalitate în ce privește consumul. Accentuarea inegalităților, slăbirea clasei mijlocii („shrimking of the middle class"), dezvoltarea unei clase de excluși, toate acestea pun sub semnul întrebării „visul" promovării sociale și, prin aceasta, al democrației, care îl însoțește.

În lipsa unei noi viziuni, a unui nou țel, a unui nou New Deal la scara regiunilor, a națiunilor și a planetei, „marele vis american" — și cel al altor țări occidentale — este amenințat. Discursurile despre inovație și pregătire, resursele materiale și nemateriale, reducerea antagonismelor și consensul, nimic din toate acestea nu poate fi eficace dacă nu există voința de a împărți sacrificiile. Mai mult ca oricînd, solidaritatea este la ordinea zilei. Visurile se spulberă de zidurile inegalității.

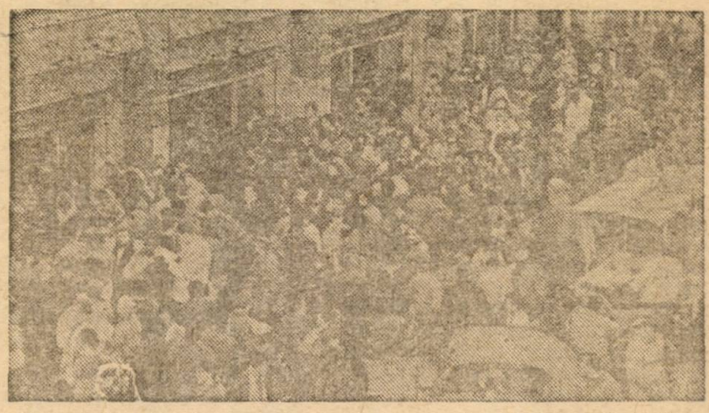

În fața porților unui birou de plasare a brațelor de muncă din Palermo

Italia. „Alarma Sudului"*)

„L'Espresso"
ROMA

Mezzogiorno, Italia, anul 1996: la fiecare trei persoane ce au reușit să ocupe un loc de muncă, există o alta ce și-a pierdut speranța de a găsi o slujbă. Și, la fel ca în perioada de după război, cei care trăiesc în sudul țării trebuie să se descurce cu un venit mediu, ce reprezintă doar jumătate din cel aflat la dispoziția celeilalte părți a Italiei.

De o asemenea perspectivă va fi greu de scăpat, deoarece anii ce mai rămîn pînă în 1996 promit o rapidă creștere a populației în Mezzogiorno, și, concomitent, o bruscă încetinire a ritmului de apariție a noi întreprinderi.

Această previziune sumbră aparține unui organism cu înaltă calificare — „Svimez", creat de Pasquale Saraceno, unul din „părinții" meridionalismului italian — și, curînd, se va afla pe birourile noului guvern, care, ca de altfel toate cele precedente, a inclus, în programul său, drept prioritară, problema Mezzogiornoului.

Studiul cercetătorilor de la „Svimez" (22 de pagini pline cu cifre) se bazează pe cele mai recente previziuni demografice. Potrivit Istat (Institutul italian de statistică), pînă în 1996, natalitatea va fi mult mai ridicată decît mortalitatea, iar în sud vor fi un milion de locuitori în plus (în timp ce, în centrul și nordul țării, vor fi cu un milion mai puțini). Aceasta înseamnă că, dacă sistemul economic meridional nu va reuși să producă mult mai mult decît acum, decalajul dintre veniturile nordului și cele ale sudului se va agrava. Un alt motiv de preocupare îl reprezintă compoziția populației din Mezzogiorno, care este mult mai tînără decît cea din restul țării: „plutonul" tinerilor sub 24 de ani, care azi se află încă pe băncile școlilor și universităților sau sînt întreținuți de familiile proprii, va îngroșa „armata" ce așteaptă la porțile pieței muncii. Dar nu numai tineri. Lor li se vor adăuga femeile: pînă acum, în sud, procentul acelora care caută o ocupație este relativ scăzut (29,1 la sută, față de 37,5 la sută în nord), dar, potrivit tuturor previziunilor, va crește destul de rapid.

În concluzie, în 1996, se va ajunge la o creștere previzibilă a cererii de locuri de muncă de circa un milion patru sute de mii de unități. Pornind de la această cifră, cercetătorii de la „Svimez", coordonați de Riccardo Padovani, au elaborat trei scenarii, pe baza a trei ipoteze de creștere a produsului intern brut în două zone ale țării. Să vedem în ce constau ele.

Primul scenariu presupune ca sistemul economic să evolueze, în continuare, în ritmul redus al anilor 1984—1986, realizînd o creștere de 1,6 la sută, anual, în sud, și 2,8 la sută în centru-nord. Pentru Mezzogiorno, aceasta ar reprezenta o veritabilă sinucidere: venitul pe locuitor, care azi reprezintă 60 la sută din cel al nordului și centrului, scade la 48 la sută, cu șapte puncte procentuale sub nivelul ce se înregistra în primii ani de după război. Iar șomajul va atinge 26,6 la sută, cu o creștere de zece puncte procentuale în zece ani. Nu poate constitui o consolare faptul că, în restul țării, cu o rată a șomajului redusă la minimum (3,4 la sută), se creează 260 000 de locuri de muncă în plus, față de necesar: chiar admițînd că emigranții meridionali reușesc să le ocupe înaintea „colegilor" din alte țări din bazinul mediteranean, șomajul în sud nu ar beneficia decît în mică măsură, scăzînd puțin sub 25 la sută.

Al doilea scenariu, considerat mai plauzibil de cercetători, pornește de la ipoteza că sistemul economic, chiar cu aceeași creștere de 2,5 la sută anual, s-ar dezvolta în perfectă sincronizare de la centru-nord la sud. Punctul de plecare ar fi, deci, mai puțin defavorabil pentru Mezzogiorno, decît cel precedent, dar rezultatul final nu va fi, totuși, schimbat. Venitul pe locuitor va face un salt înapoi, revenind, față de cel al restului țării, la nivelul anilor '50, șomajul ajungînd la 25 la sută. În plus, se micșorează spațiul pen-

S.U.A. Șomeri așteptînd la un centru de plasare a forțelor de muncă din Aliquippa, statul Pennsylvania, important centru al industriei siderurgice americane

*) „L'Espresso", 8 mai 1988.

tru o teoretică migrație spre nord, unde se vor crea doar 150 000 de locuri de muncă în plus față de ofertă.

Nici cel de al reilea scenariu — care pornește, totuși, de la ipoteza optimistă că sistemul economic va reuși să înregistreze o creștere de 3,5 la sută anual pe întreaga țară — nu oferă prea multe speranțe față de cele precedente : raportul dintre venitul mediu pe locuitor al sudului și cel al centru-nordului scade cu cinci puncte procentuale, iar șomajul atinge 23,3 la sută, altfel spus, cu 7 puncte în plus, față de 1986. În schimb, în acest caz, numărul locurilor de muncă ce se creează în restul țării, în plus față de mîna de lucru disponibilă, e destul de consistent : va fi loc pentru 500 000 de emigranți. Dacă mîna de lucru de origine meridională va ocupa „în bloc" aceste locuri de muncă, atunci rata șomajului în regiunile sudice va ajunge pînă la 19 la sută.

Cifrele, așadar, vorbesc clar : dacă Mezzogiornoul nu vrea să se împotmolească, trebuie să înceapă nu să meargă, ci să alerge cu o viteză egală, sau chiar mai mare, decît restul țării. „Experiența acumulată în anii de după război și pînă azi — explică Pasquale Saraceno — ne-a arătat că numai prezența industriei în Mezzogiorno îi poate crea o situație de paritate cu nordul și centrul". Dar mecanismul care, începînd cu anii '60, a dus la rapida formare a unui univers de întreprinderi mici și mijlocii în regiunile meridionale s-a „gripat" la începutul acestui deceniu și nu pare în măsură să reînceapă să funcționeze cu regularitatea necesară. Numărul noilor întreprinderi apărute pe piață s-a redus în mod drastic. Pentru a avea o idee despre situație, ar fi suficient să analizăm datele elaborate de „Svimez" : în medie, în anii '70, s-a născut, zilnic, o nouă întreprindere manufacturieră, care a dat de lucru la cincizeci de persoane. Apoi, la începutul actualului deceniu — falimentul : numărul de întreprinderi, care apăreau într-un singur an, se realizează acum în cinci ani. În Campania, unde apăreau circa o sută de noi întreprinzători anual, media este astăzi de douăzeci. În Puglia a trecut de la 75 la 15, și în Calabria de la 21 la 3. „Adevărul este — explică Salvatore Cafiero, directorul «Svimez», că cererea de bunuri de consum și de investiții se menține la nivelul la care poate fi satisfăcută cu creșterea productivității ce decurge din progresul tehnic. Și, deci, nu creează spații care să facă convenabile, din punct de vedere economic, noi inițiative industriale capabile să stimuleze și o creștere consistentă a sectorului terțiar modern". Dar nu e numai o problemă de consum. „În anii trecuți, marilor grupuri industriale le convenea să descentralizeze activitatea productivă pentru a obține flexibilitatea necesară în vederea navigării printre meandrele unei piețe instabile și pentru a evita rigiditatea legislației muncii. Azi, a fi competitiv înseamnă a căpăta o dimensiune suficientă pentru a putea înfrunta riscul marilor investiții în cercetare și marketing. Din această cauză — susține Cafiero — se poate spune că a dispărut vremea cînd «ceea ce era mic era și frumos»".

Populația crește, industria și sectorul terțiar bat pasul pe loc : potrivit lui Saraceno, a vorbi, în perspectivă, de o revenire a antagonismului nord-sud la nivelul anilor '50 nu înseamnă deloc alarmism nejustificat. Dimpotrivă. „Situația actuală — explică el — e chiar mai preocupantă decît cea din 1950. Atunci, cel puțin, se putea spera în participarea economiei naționale la refacerea postbelică mondială. Azi, într-un cadru de mare și generală incertitudine, este grav că nu există idei clare privind politica față de Mezzogiorno".

REPORTAJ PE GLOB

Secvențe vest-germane (III)

De la Bonn la Frankfurt pe Main

Crăciun Ionescu

In Republica Federală Germania, conform statisticilor oficiale, 80 la sută din persoanele care se deplasează de la o localitate la alta folosesc de regulă automobilul, urmînd, la rînd, în scară descrescîndă, autobuzul și metroul, subteran și de suprafață. Pe ultimul loc se situează trenul, rețeaua de căi ferate fiind, de altfel, de 17 ori mai puțin întinsă decît aceea a șoselelor și recoltînd, cotidian, doar 6 la sută din totalul călătorilor.

Cu acest mijloc de locomoție, considerat mai arhaic, deși continuu modernizat, destul de comod, extrem de dens ca orar de circulație și cu viteze sporite pentru a putea face față concurenței automobilului, am călătorit, într-o zi însorită din această primăvară, de la Bonn la Frankfurt. Linia ferată dintre cele două capitale vest-germane, una politico-administrativă, cealaltă comercial-bancară, străbate, pe aproape întregul său traseu, încîntătoarea vale a Rhinului, cu podgoriile sale atîrnate pe pantele verticale ale colinelor ce mărginesc malurile marelui fluviu vest-european, cu mulțimea castelelor medievale, cocoțate pe vîrfuri ca niște uriași străjeri, generînd legende inspiratoare pentru întregi pleiade de poeți și romancieri. Din loc în loc, verdele proaspăt al peisajului este punctat de clădirile masive ale unor întreprinderi industriale sau de căsuțele albe, cu acoperișuri de țiglă roșie, ale satelor viticole, risipite la malul apei. Trecem prin imediata apropiere a unei centrale atomice, monument al erei moderne, apariție stranie în peisajul patriarhal înconjurător. Pe mijlocul fluviului, plutesc convoaie de șlepuri încărcate cu containere argintii, arborînd la proră culorile pavilioanelor elvețian, vest-german, olandez și amintind astfel că Rhinul, cu afluenții săi navigabili – Main, Moselle și Ruhr –, constituie o importantă cale de comunicație între mai multe țări europene. Izvorît din munții Elveției, Rhinul este navigabil de la frontiera acestei țări și pînă la vărsarea sa în Marea Nordului, pe coasta olandeză. De-a lungul întregului său parcurs prin Republica federală, fluviul trece printr-o serie de importante centre economice – Mannheim, Ludwigsnafen, Mainz, Koblenz, Bonn, Köln, Düsseldorf – însumînd circa 20 la sută din transportul de mărfuri al țării.

Castelele medievale, cu ziduri înnegrite de scurgerea vremii, ce se văd pe culmile împădurite de pe malul drept al Rhinului, simple ruine părăsite, după cum îmi închipuiam, spre care se aventurează doar turiști temerari dornici să admire, de la înălțime, linia șerpuitoare a fluviului. Dar, așa cum aveam să aflu curînd, în realitate lucrurile stăteau cu totul altfel. Drumuri asfaltate urcă în spirală pînă sus, permițînd ca automobilele să-i lase pe vizitatori chiar la ușa castelelor. Spiritul comercial din zilele noastre, împletind frumosul istoriei și legendei cu utilul cîștigului bănesc, a transformat castelele baronilor medievali, cu ziduri roase de stihiile naturii și războaielor de pe timpuri, în căutate hoteluri și locuri de sofisticată desfătare pentru cei cu punga groasă. După cum mi s-a povestit, aceste hoteluri, multe dintre ele cu firme uriașe atîrnate pe zidurile lor de cetate și vizibile de la mare distanță, oferă nu doar o simplă găzduire odihnitoare în locuri izolate de zgomotul și poluarea civilizației moderne, ci și o ambianță savant organizată pentru a-l plasa pe client în atmosfera romantică a Evului mediu. Slujitorii castelelor-hoteluri poartă veșminte de epocă ; camerele sînt mobilate cu reproduceri identice ale pieselor originale ; din vechi tablouri, împodobind pereții, privesc chipurile dure ale stăpînilor de odinioară ; în sala de ospățuri, o buturugă zdravănă arde în șemineul uriaș, în care s-ar putea frige un bou întreg. Cina se servește cu tot dichisul banchetelor medievale, ospătarii defilînd prin fața mesenilor cu tăvi încărcate de bucate pregătite conform artei culinare de acum cinci-șase secole ; în pocale de argint se toarnă vinuri din soiuri faimoase de Rhin ; menestreli în costume viu colorate își cîntă poemele acompaniindu-se cu lăutele de rigoare. Întreb dacă în program sînt prevăzute și „fantomele de la miezul nopții". Mi se răspunde : „De ce nu ? Cu bani mulți, orice poate fi procurat aici, chiar și apariții de pe cealaltă lume"...

Desigur că astfel de hoteluri sînt cu totul inabordabile nu numai pentru cele 9 milioane de familii vest-germane cu un venit lunar sub 1 800 de mărci, dar chiar și pentru familiile cu cîștiguri medii. În castelele de pe Rhin transformate în hoteluri, prețul unei singure zile întrece această sumă ! Clienții sînt, în general, americani bogați, în a căror țară, pe văile apelor, nu alergau cu secole în urmă cavaleri în armuri strălucitoare, disputîndu-și întîietatea în aprige turniruri, ci doar turme de bizoni urmărite de pieile roșii plecate la vînătoare pentru a asigura hrana tribului.

La un cot pronunțat al fluviului, stînca Lorelai, nume desprins din mitologia germanică și preluat drept muză de numeroși scriitori, domină din înălțime întregul peisaj, unul dintre cele mai frumoase de pe valea Rhinului. Trenul trece în continuare prin cîteva tunele, pentru ca, ceva mai tîrziu, în apropierea țintei călătoriei noastre, să coboare în subteran la gara marelui aeroport Frankfurt-Main, de unde pleacă nu numai trenurile galbene ale „Lufthansei", în direcția Bonn-Köln-Düsseldorf, rezervate în exclusivitate pasagerilor zborurilor internaționale ale companiei aeriene ce doresc să-și continue călătoria spre cele trei orașe amintite pe calea ferată, dar aici opresc de regulă și numeroase alte garnituri rapide, care fac legătura între diverse regiuni ale Republicii federale. Zece minute mai tîrziu, trenul nostru ajunge la Hauptbahnhof (gara mare din Frankfurt), unde vom cobori.

Gara centrală din Frankfurt, ca și alte gări pe care le-am văzut în R.F.G. prezintă, ca înfățișare generală, o arhitectură datînd din timpul războiului nostru pentru independență, anacronică la prima vedere. Dar vechea clădire de peste un secol este amenajată funcțional, cu treceri subterane utilate cu scări rulante și cu tot felul de instalații electronice, fiind, în același timp, un imens centru comercial, dispunînd de cele mai diverse

Vedere panoramică din Frankfurt pe Main

magazine, inclusiv numeroase bufete și restaurante. Așezată la un punct de încrucișare continentală, aici se opresc și pleacă trenuri spre toate marile metropole europene. Traficul cotidian numără sute și sute de garnituri și un sfert de milion de pasageri, incluzînd, se înțelege, și trenurile naționale și unele din cele locale, în jurul Frankfurtului fiind concentrate, pe o rază de 30—40 km., importante alte centre urbane.

Oraș al tîrgurilor internaționale, conservînd și amplificînd vocația sa comercială, ce i-a adus faimă în decursul timpurilor, Frankfurt pe Main a devenit, în ultimele decenii, principalul centru bancar și de bursă nu numai din Republica federală, dar și de pe întregul continent. Nu este, deci, de mirare că viața orașului, de la afaceri la distracții, poartă o accentuată pecete cosmopolită, vizibilă la tot pasul, păstrînd, însă, și multe trăsături distincte ale vechii tradiții istorice. Distrus, în mare parte, în cursul ultimului război mondial, de repetate bombardamente aeriene anglo-americane, Frankfurtul s-a refăcut destul de repede. Pe lîngă noile clădiri amintind ca arhitectură buildingurile de peste Ocean, au fost reconstruite cu grijă, cît mai exact posibil, prețioasele vestigii, moștenire a trecutului medieval.

Roemerberg, centrul istoric al Frankfurtului, este împodobit cu o serie de clădiri monumentale și, în primul rînd, cu splendida clădire a primăriei, construită cu peste cinci secole în urmă. Aici se află celebra „Sală imperială", unde, începînd din 1564, se desfășurau banchetele încoronării împăraților germani. Nu prea departe, într-un cartier vecin, vizităm casa natală, astăzi muzeu, a celui mai ilustru fiu al orașului, marele Goethe. În aceeași zonă, Eschenheimer Turm, turnul rotund datînd din 1428, cea mai caracteristică dintre porțile cetății municipale de odinioară, își înalță silueta sa curioasă, atît de contrastantă cu înfățișarea ultramodernă a clădirilor înconjurătoare.

Piața Hauptwache — a cărei denumire provine de la vechea sală a gărzii municipale, construită la începutul secolului al XVIII-lea, în stil baroc, și transformată astăzi într-o agreabilă cafenea — este considerată a fi „inima orașului". Sub planșeul său de beton, se întinde un uriaș centru comercial cu o multitudine de magazine de tot felul, agenții de voiaj, filiale ale băncilor, restaurante și berării, chioșcuri cu fructe și legume, cu dulciuri și gustări calde și reci, florării și librării, un adevărat oraș subteran în care cobori, pe scări rulante, din mai multe puncte ale pieței. Din acest veșnic animat pasaj subteran se poate intra direct fie în stațiile liniilor U-Bahn și S-Bahn (metroul și trenul electric local care iese la suprafață), fie în nivelele inferioare ale marilor magazine universale aparținînd aglomerării comerciale de afară.

De la Hauptwache, pornește spre est o largă arteră, unde se circulă numai pe jos — Zeil —, mărginită pe ambele părți de un nesfîrșit și înghesuit șir de mari magazine, expunînd tot ceea ce produce industria vest-germană a bunurilor de consum, în concurență acerbă cu puzderia de mărfuri de import provenite din mai toate țările europene. Produse ieftine de mare serie, dar și unicate la prețuri incredibile umplu magazinele, conferind Zeil-ului titlul de „cea mai lungă cifră de afaceri din Germania federală" și, foarte probabil, și din Europa.

Întregul comerț este susținut aici de o omniprezentă reclamă, extrem de diversificată și inventivă, care consumă sume imense ; conform statisticilor, cheltuielile făcute în acest scop se ridică pe întreaga Republică federală la peste zece miliarde de mărci, exorbitant chiar și pentru posibilitățile economiei vest-germane.

În mijlocul opulenței sfidătoare din Hauptwache și de pe Zeil, mi s-a întîmplat, să disting, însă, și unele aspecte inimaginabile pentru nivelul atins de societatea vest-germană de azi. Aspecte poate marginale, dar nu chiar rar întîlnite. Cerșetori, îndeosebi cu mască de cîntăreți ambulanți, fără absolut nici un fel de calități muzicale, scoțînd niște sunete neinteligibile de afoni totali, însoțiți de obicei de un ciine așezat ascultător la picioarele nefericitului stăpîn, am mai văzut și în alte orașe : la Aachen, Trier și chiar la Bonn. Dar aici la Frankfurt, în plin centru al prosperului comerț ultramodern, prezența cerșetorilor, aliniați pe jos la ușile marilor magazine, mi s-a părut un fenomen cu totul ieșit din comun. Oameni între două vîrste, la prima vedere, nici schilozi și nici bolnavi, cu nelipsitele patrupede mîrîitoare lîngă ei, solicitau tăcuți obolul milei publice, prin pancarte sugestive așezate în fața lor, „Ajutați să supraviețuiască două suflete nefericite ce duc o viață de ciine", scria pe una din aceste pancarte, avînd ca „reclamă", lîngă animalul însoțitor, un os bine lustruit. Alți cerșetori foloseau metode mai agresive. Așezați pe o bancă să ne odihnim, un tip de vreo 40 de ani, îmbrăcat oarecum corect, ne-a atacat frontal : „Dați-mi o marcă". La întrebarea logică a însoțitorului meu : „de ce ?", individul, profund jignit, a ripostat printr-o cascadă verbală iritată : „Auzi întrebare ! Dar ce am cerut ? Luna de pe cer? Doar o marcă ? Ce-i o marcă ? Un nimic !", și s-a ținut de noi, neslăbindu-ne deloc, minute în șir, pînă cînd, ca să scăpăm de el, a trebuit să cedăm dîndu-i moneda solicitată. Desigur, o marcă nu-i mare lucru. Cu ea poți să cumperi un covrig, dar și o cutie de bere. Și după cum se mișca individul în cauză, nu pentru covrigi cerșea el... În Hauptwache și pe Zeil întîlnești și alte aspecte ale degradării umane: drogați, invertiți sexuali, grupuri de vagabonzi, cu „locuința" împachetată într-o pătură, balot așezat sub banca pe care stau, discută și se cinstesc de dimineața pînă seara, cînd pleacă să-și găsească un loc de culcuș prin ganguri sau prin pasajele magazinelor.

Întrebînd dacă cerșetorii și vagabonzii întîlniți nu erau cumva „Ausländeri" (străini), mi s-a răspuns negativ, precizîndu-mi-se că cei surprinși în această postură și care nu au cetățenia R.F.G. sînt expulzați imediat din țară, fără prea multe menajamente.

La Frankfurt, imigranții, adunați aici de prin toate țările și continentele, formează un sfert din populația de 620 000 de locuitori ai orașului. Boom-ul economic cunoscut în deceniile trecute de Republica federală, care resimțea pe atunci și o penurie a brațelor de muncă, îndeosebi necalificate, a atras, la timpul respectiv, un număr mare de persoane din țările în curs de dezvotare.

Milioanele de imigranți adunați în R.F.G. pe parcursul anilor constituie astăzi, cînd însăși forța de muncă autohtonă, superior calificată, își găsește mai greu de lucru, o problemă socială dificilă. Imigranții sînt primele victime ale reducerii și restructurării locurilor de muncă, ale cerinței recalificării și policalificării, în noile condiții de progres tehnic. Este adevărat că o bună parte din forța de muncă străină se rezumă la profesiuni de categorii inferioare, dar și aici mecanizarea suprimă tot mai multe posturi. Rămîne doar sectorul serviciilor, cu concurență dramatică pentru fiecare loc și cu cîștiguri mai mici, spre care se îndreaptă marea masă a imigranților. Ținînd seama de situația creată prin existența unei numeroase forțe de muncă, suplimentară față de nevoile reale ale economiei, autoritățile caută diverse rezolvări, printre altele acordînd „prime de reîntoarcere" pentru muncitorii străini ce acceptă să părăsească Republica federală. Dar cei mai mulți rămîn în speranța revenirii unor zile mai bune, determinînd autoritățile, pentru a împiedica mărirea numărului imigranților, să ia măsuri drastice de limitare strictă în timp a însuși tranzitului străinilor pe teritoriul vest-german, poliția vînîndu-i operativ pe cei rămași clandestin și expulzîndu-i fără întîrziere.

In Alt-Sachsenhausen, cartier romantic, cu cafenelele și restaurantele minuscule ale vieții boeme, unde își dau întîlnire literații, artiștii, pictorii, are loc, în fiecare săptămînă, un tîrg de vechituri, care se întinde de-a lungul malului rîului Main, al cărui luciu este brăzdat continuu de numeroase vaporașe de agrement. Tîrgurile de vechituri se înscriu ca o prezență obișnuită în peisajul multor orașe vest-germane. Se vînd aici cele mai neașteptate obiecte, lucruri destul de noi la prețuri convenabile, dar și relicve îmbătrînite — mașini de călcat cu cărbuni în modele din secolul trecut, rîșnițe manuale de cafea, cărți și stampe de anticariat, gramofoane și aparate de radio dinaintea ultimului război mondial, îmbrăcăminte cîrpită și încălțăminte deteriorată, cercei și coliere de producție artizanală. Intîlnești aici toate neamurile pămîntului, auzi vorbindu-se cele mai diverse limbi. Asiaticii țin restaurante în aer liber, cu bucătărie la vedere și specialități culinare din țările lor. Africanii vînd împletituri viu colorate și alte obiecte exotice. Domnește pretutindeni o animație de nedescris, multă lume se înghesuie aici mai mult pentru a privi decît pentru a cumpăra. Sînt destui, însă, care fac afaceri bune, funcționează o întreagă mafie a vechiturilor, bine organizată, ce colindă în prealabil străzile și orașele pentru a colecta marfă pentru tîrgurile de vechituri. După cum mi s-a povestit, militarii americani, la sfîrșitul stagiului în Germania federală, lichidîndu-și gospodăriile temporare, furnizează, la prețuri scăzute, mobilier și obiecte de uz casnic, achiziționate en-gros de misiți specializați în această direcție, care se aleg cu cîștiguri grase la tîrgurile de vechituri.

Desigur, în afara tradiționalei sale vocații comerciale exprimate în cea mai variată paletă posibilă, Frankfurtul este și un important centru industrial și, în același timp, cultural, numărînd 20 de teatre, 6 săli de concerte, 24 de muzee, biblioteci de interes național cu milioane de volume prețioase, instituții de învățămînt superior și, în primul rînd, cunoscuta sa Universitate cu 30 000 de studenți.

Imaginea trepidantă a acestui oraș, cu paradoxurile sale indescriptibile, rămîne însă obsedantă pentru orice vizitator străin, ca o ilustrare poate fugitivă, dar cuprinzătoare, a modului de viață actual din Republica federală.

1000+1

Foametea în lume

Principala și cea mai frecventă cauză a mortalității în lume nu o constituie nici epidemiile, nici războaiele, ci foametea. Potrivit datelor furnizate de Banca Mondială, incluse într-un raport pregătit pentru a fi prezentat la Conferința Mondială pentru Problemele Alimentației, ce va avea loc între 5—9 iunie la Des Moines, statul Iowa (S.U.A.), în fiecare zi, în lume mor de foame 40 000 de copii.

Președintele Conferinței, profesorul universitar Stan Johnson, a declarat că problema foametei în lume este mult mai serioasă acum decît era cu zece ani în urmă. Johnson a criticat, în mod deosebit, caracterul inadecvat al politicii unor țări în acest domeniu, în special a celor care, pe de o parte, înregistrează mari excedente agricole, iar pe de altă parte, au o contribuție mediocră în soluționarea problemei foametei. Potrivit raportului, o treime din populația globului nu consumă zilnic hrană cu o valoare calorică suficientă pentru a duce o viață normală activă. Jumătate din aceștia sînt copii dintre care 15 milioane mor anual de foame.

Procedură

Președintele François Mitterrand l-a însărcinat pe ministrul de externe, Roland Dumas, să inițieze procedura de reluare a relațiilor diplomatice cu Iranul, rupte în vara anului trecut — a anunțat primul ministru Michel Rocard, la încheierea unei ședințe a Consiliului de Miniștri. Rocard a precizat că noul guvern socialist a hotărît să respecte angajamentul asumat în acest sens de fostul cabinet.

Avertisment

Președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, a declarat la Lusaka că, în cinci ani, se va înregistra un dezastru în țările lumii a treia, dacă lumea, opinia publică mondială nu vor impune instituirea unei noi ordini economice mondiale, singura în măsură să reglementeze problema datoriei externe. El a subliniat că, în țările africane, situația este gravă, înregistrîndu-se fenomene cronice de malnutriție atît în rîndul adulților, cît și al copiilor. Președintele Kaunda a subliniat că se impune restructurarea prețurilor în comerțul internațional, net defavorabil Sudului față de Nordul industrializat.

Energie

Experți în probleme guvernamentale din 32 de țări din Europa și America de Nord se întîlnesc la Geneva pentru a discuta problema aprovizionării cu energie și perspectivele cererii de consum energetic pînă în anul 2000. Reuniunea este organizată sub auspiciile Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.). Într-un studiu preliminar elaborat de comisie, se atrage atenția asupra creșterii dependenței energetice a unui număr de țări în următorii 12 ani.

Copii

În statul New York trăiesc aproximativ 25 000 copii fără locuință, dintre care circa 4 000 rătăcesc la periferiile marii metropole. Ziarul „The New York Times", care a publicat aceste date, relevă, de asemenea, că în zona newyorkeză există probleme serioase și în legătură cu educația copiilor. Situația este foarte gravă, în acest domeniu, în rîndul copiilor care trăiesc cu familiile lor în locuințe improvizate la marginea orașelor.

Marte

Într-un interviu acordat ziarului „The New York Times", specialistul sovietic în domeniul medicinii cosmice, Anatoli Grigoriev, a apreciat că un viitor zbor spre Marte sau spre altă destinație, ce va presupune rămînerea îndelungată a cosmonauților în stare de imponderabilitate, va trebui efectuat, în mod obligatoriu, cu o navă în cadrul căreia se va putea realiza o gravitație artificială. Concluziile sale se bazează, în primul rînd, pe experiența șederii timp de 326 de zile la bordul stației orbitale sovietice „MIR" a cosmonautului Iuri Romanenko. Cercetările efectuate în timpul zborului lui Romanenko au demonstrat că actualele programe de exerciții fizice, pe care le execută în mod curent cosmonauții aflați pe orbită, nu vor fi suficiente în cazul unor zboruri de durată mai lungă. Totodată, a spus Anatoli Grigoriev, vor fi necesare măsuri eficiente pentru protejarea echipajului unui viitor zbor interplanetar împotriva radiațiilor de particule grele, în special împotriva radiațiilor protonice.

Întrevedere

Președintele R. P. Chineze, Yang Shangkun, a avut o întrevedere cu delegația militară guvernamentală din R.P.D. Coreeană, condusă de O Jin U, ministru al forțelor armate populare. În cursul convorbirii, precizează „China Nouă", părțile s-au angajat să continue eforturile comune în vederea întăririi și dezvoltării prieteniei tradiționale dintre popoarele și forțele armate ale celor două țări. O Jin U l-a informat pe Yang Shangkun despre situația din Peninsula Coreea. La rîndul său, președintele chinez a reafirmat sprijinul Chinei față de reunificarea independentă și pașnică a Coreei.

Falimente

În luna aprilie 1988, în Japonia au fost înregistrate 956 de falimente, companiile insolvabile totalizînd datorii în valoare de 165 miliarde yeni. Observatorii relevă că acest fenomen se datorează în mare parte creșterii cursului yenului în raport cu dolarul S.U.A., ceea ce face mărfurile nipone mai puțin competitive. Sporirea numărului falimentelor, constituind un indiciu al activității economice, determină agravarea șomajului.

Ariane

Lansarea, la 17 mai, a celei de a 22-a rachete vest-europene „Ariane-2", de la centrul spațial din Kourou (Guyana Franceză), a constituit un „succes total" — a declarat Charles Bigot, director general al „Arianespace", întreprinderea comercială a Agenției spațiale vest-europene. Motorul celei de a treia secțiuni a rachetei, care a provocat, în trei rînduri, eșecul lansării, s-a aprins normal. „Ariane-2" a plasat pe o orbită geostaționară, la 36 000 kilometri altitudine deasupra Braziliei, satelitul internațional de telecomunicații „Intelsat 5 F-13". Ultima lansare cu rachete „Ariane" a unui satelit a avut loc în mai 1986. Agenția spațială vest-europeană (ESA) urmează să testeze, la 8 iunie, modelul perfecționat „Ariane-4".

Bursă

Comisia prezidențială specială, însărcinată cu elucidarea cauzelor crahului înregistrat, la 19 octombrie anul trecut, la bursa din New York, a pregătit un nou raport privind situația bursei. A fost avansată propunerea de aplicare a unor reforme și de efectuare a unor schimbări în mecanismul de funcționare a bursei, pentru a se evita repetarea crizei din anul 1929, cînd indicele Dow-Jones — principalul indicator al activității în acest domeniu — a scăzut cu 508 puncte.

Intenție

Compania americană „General Electric" a anunțat că intenționează să închidă, în viitorul apropiat, întreprinderea sa din orașul Pittsfield, statul Massachusetts (S.U.A.). Cei 900 de angajați ai întreprinderii vor rămîne, astfel, fără locuri de muncă. Motivația prezentată de administrația companiei constă în „lipsa de comenzi și în dificultățile cu care se confruntă compania". În același timp, însă, compania a încheiat, recent, un contract, în valoare de 236 milioane dolari, cu Pentagonul, pentru producerea unor componente destinate programului S.D.I. („războiul stelelor").

Cutremure

Iuri Mihailov, doctor în științe tehnice din R.S.S. Belorusă, a emis o ipoteză potrivit căreia erupțiile vulcanice și cutremurele se datorează deplasării, în interiorul pămîntului, a nucleului solid al acestuia. Acest nucleu ar cuprinde în el o mare parte a masei planetei noastre și, astfel, asupra deplasărilor sale influențează și atracția Soarelui și a Lunii. Nucleul este separat de învelișul Pămîntului printr-o manta fluidă. În sprijinul ipotezei, susține cercetătorul, pledează modificările în dinamica cîmpului gravitațional în diferite puncte ale Terrei, fapt care ar putea fi explicat prin apropierea sau îndepărtarea nucleului de înveliș.

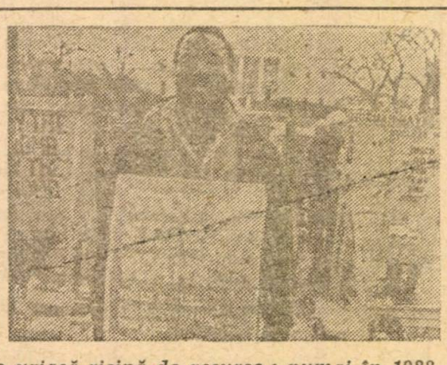

ÎMPOTRIVA „RĂZBOIULUI STELELOR". Realizarea programului Inițiativa de Apărare Strategică (S.D.I.) — program de militarizare a spațiului cosmic — constituie o piedică în calea procesului de dezarmare, o uriașă risipă de resurse : numai în 1988, pentru acest program, Statele Unite vor cheltui aproape 4 miliarde de dolari. În imagine : demonstrație în favoarea păcii, desfășurată în fața Casei Albe din Washington. „Opriți războiul stelelor !", „S.U.A. și U.R.S.S. pot realiza dezarmarea pînă în anul 2000 !" — stă scris pe pancartele purtate de participanți

Le Monde diplomatique

PARIS

„CUM ŞI DE UNDE A APĂRUT EXTREMA DREAPTĂ"*)

La Pen, candidatul Frontului Naţional, îşi continuă ascensiunea. Alegătorii au votat, în proporţie de 14,39 la sută, în favoarea lui la primul tur de scrutin, de la 24 aprilie, şi cei care l-au urmat, întăriţi, văzîndu-se atît de numeroşi, vor îndrăzni să spună, cu un glas ceva mai ridicat şi mai puternic, ce gîndeau odinioară cu voce scăzută şi ceea ce şeful lor repetă fără încetare de ani de zile. Din seara primului tur, unele voci s-au exersat în acest sens, ridicînd tonul.

Şocul provocat de acest atac extremist va avea efecte multă vreme după alegerile prezidenţiale, nu numai în cadrul dreptei destabilizate şi al societăţii franceze, dar şi în Europa, care descoperă, cu stupoare, dimensiunea efectului Le Pen. Pe drept cuvînt, ne putem imagina reacţiile franceze şi internaţionale, dacă un fenomen asemănător s-ar fi produs în Germania federală.

Plecat de la nivel zero în urmă cu de-abia şapte ani, Le Pen atinge piscuri unde evoluează marile formaţiuni care îşi împart reprezentarea populară şi puterea politică. În 1981, el nu a putut să se prezinte la alegerile prezidenţiale, din cauză că nu reuşise să obţină cele 500 de semnături necesare candidatului, iar listele extremei drepte totalizau mai puţin de o sută de mii de voturi în alegerile legislative. Doi ani mai tîrziu, Frontul Naţional îşi făcea apariţia la alegerile municipale din martie 1983, cîştiga mandatele unor primării, înainte de a obţine 2 200 000 de voturi la alegerile pentru parlamentul european, din iunie 1984, 2 700 000 de voturi la alegerile legislative şi regionale, din martie 1986, şi 4 365 000 de voturi, la 24 aprilie 1988, pe numele candidatului său la preşedinţie. Deşi învins, Le Pen a fost prezentat drept un cîştigător al primului tur. Frontul Naţional şi-a dezvoltat cu grijă reţeaua de relaţii în diverse ţări străine. Liderul său s-a dus în Belgia, în Spania, în Grecia, în Elveţia, ca şi în Côte-d'Ivoire, în Statele Unite, la Hong Kong, în Filipine, în Japonia, în Coreea de Sud. „Aceste călătorii constituie ocazia de a aduce sprijin prietenilor aflaţi în dificultate — coloniei greci întemniţaţi, puciştii spanioli — şi de a impulsiona, cîteodată, crearea unor noi Fronturi Naţionale". Forţele extremei drepte au cunoscut în Europa evoluţii diverse, dar nici una nu poate rivaliza cu succesul electoral al Frontului Naţional. Aceste forţe întreţin relaţii strînse, despre care relatează publicaţiile lor. Şi, bineînţeles, acţiunea Frontului Naţional şi a prietenilor lui nu se limitează la Franţa. Ei au stabilit în întreaga lume, împreună cu elementele cele mai extremiste — de la secta Moon la regimul rasist de la Pretoria — relaţii politice, ideologice şi, neîndoielnic, financiare.

A trezi, a întreţine şi a atîţa frica, a degaja enormul potenţial de violenţă şi de ură pe care-l conţin, a le canaliza într-o direcţie stabilită, a se sluji de acestea pentru a-şi instala şi întări puterea, aceasta este vechea reţetă folosită dintotdeauna de cei care şi-au bazat dominaţia pe exploatarea iraţionalului. Tocana lepenistă, în care se găsesc bucăţi de istorie falsificată şi fantasme sexuale, aparţine acestei tradiţii care a culminat în nazism.

Cele patru milioane de alegători, care au votat pentru Le Pen, la 24 aprilie, — zic unii — n-ar avea nimic de-a face cu această dramaturgie excesivă; aceşti francezi, ca şi ceilalţi nu sînt fascişti — s-au grăbit să calmeze spiritele unii comentatori. Oarecum xenofobi, mai ales exasperaţi de situaţia politică şi socială, ei ar fi vrut să exprime un vot de protest... Neîndoielnic, dar asemenea sentimente animau milioane de alegători germani între cele două războaie, care se întrebau, mult prea tîrziu, cînd totul se sfîrşise, cum s-au putut întîmpla toate acestea !...

Acest electorat a fost studiat cît se poate de atent de analişti în sociologie politică, repertoriat pe clase de vîrstă, sex, origine socio-profesională şi localizare geografică, aşa cum au fost cei din alegerile precedente. Se verifică faptul că votul în favoarea lui Le Pen se referă mai mult la bărbaţi decît la femei, creşte mai mult în rîndul tinerilor decît al persoanelor în vîrstă, are cifre maxime în zonele de frontieră ale litoralului mediteneran, ale Alpilor, Alsaciei, regiunilor din nord, în concentrările urbane ale culoarului Rhônului şi regiunii pariziene ; şi, mai ales, că se întinde peste tot şi afectează toate categoriile sociale. Regăsim păturile succesive unite în jurul fondurilor de rulment ale diferitelor „familii" de extremă dreaptă pe care „omul salvării" a reuşit să le grupeze. Naţionalişti, moştenitori ai petainismului, ai poujadismului şi ai „Algeriei franceze", la care s-au alăturat Frontul Naţional şi liderul său ; catolici tradiţionalişti şi integrişti veniţi din Occidentul creştin ; monarhişti ieşiţi din Acţiunea franceză ; fascişti şi colaboraţionişti, neo-nazişti şi europeniştii. Un electorat din care au ieşit un mare număr de cadre ale mişcării, animatori ai nebuloasei stafete care gravitează în jurul Frontului Naţional şi al publicaţiilor care-i difuzează temele. Pentru toate acestea, nu există nici o ambiguitate asupra motivaţiilor angajamentului lor. Apoi, masa, „tovarăşilor de drum", raliată, de cele mai multe ori, în pofida dorinţei ei, timp de ani de zile, la partidele gaulliste şi conservatoare, prin logica instituţiilor şi modului de votare şi care cedează, cînd este cazul, potrivit tendinţelor lor firesti, în favoarea „ordinii naţionale". Elemente dintre cele mai reacţionare ale burgheziei mici şi mijlocii, din cadrul profesiunilor independente, comerciale, artizanale, liberale, agricole ; dar şi salariaţi : tehnicieni, funcţionari şi cadre, inclusiv salariaţii publici, din justiţie şi învăţămîntul superior. Pături sociale care consideră că le sînt ameninţate interesele, poziţia lor ierarhică şi sistemul de valori care le legitimează. În sfîrşit, noii veniţi, permanent tot mai numeroşi, victime ale crizei şi politicii succesive care a însoţit-o : unii provin din zonele industriale distruse şi restructurate ; tineri fără slujbă sau cu o situaţie nesigură, şomeri excluşi din activitatea profesională, persoane izolate sau marginalizate, fără relaţii şi tradiţii. Şi dincolo de toate acestea, toţi cei care se simt în contratimp cu situaţia prezentă, neintegraţi în activitate, lipsiţi de cultură, dacă nu şi de mijloace materiale. Victime ale unei societăţi sfărîmate şi ale politicii culturale bolnave, care nu le-au oferit nici o şansă de pregătire, de promovare şi de integrare.

Fapt este că aceleaşi pături sociale se găsesc în celelalte ţări europene, unde criza produce efecte similare. Or, nimeni nu cunoaşte un fenomen comparabil. Putem considera, desigur, că Germania federală, Italia, Spania, chiar Grecia şi Portugalia sînt, cu titluri diferite, datorită experienţelor lor din trecut, „vaccinate" împotriva tentaţiilor extremiste. Cu toate că Mişcarea Socială Italiană, partid neofascist, obţine cu regularitate 6—7 la sută din sufragii şi este reprezentată în parlament, ca şi în Adunarea (vest)-europeană (unde cei trei deputaţi ai ei stau împreună cu cei zece deputaţi ai Frontului Naţional) ; cu toate că asistăm în Germania federală la o nouă presiune a extremei drepte, care reuşeşte să obţină 3 la sută din voturi în Bavaria şi 5 la sută în Bade-Württemberg. În ce priveşte Marea Britanie, unde dezagregarea relaţiilor sociale este mai avansată decît în alte părţi, grupusculele naziste şi National Front n-au putut niciodată să se implanteze din punct de vedere electoral, iar Margaret Thatcher a reuşit să integreze, în politica şi partidul ei, elemente scoase din elesteul dreptei dure. Şi dacă Olanda şi Belgia au formaţii de extremă dreapta, în special în Flandra, foarte apropiate de Frontul Naţional, impactul electoral este infim. Belgia ar fi, mai curînd, ameninţată de încercările de destabilizare internă, aşa cum s-a întîmplat în Italia la începutul anilor '80, fiind acuzate anumite elemente de extremă dreaptă.

Astfel, nuclee extremiste se găsesc în multe ţări din Europa, dar nici unul n-a reuşit pînă în prezent să strîngă în jurul său, aşa cum a făcut-o Frontul Naţional, atît o fracţiune a burgheziei „ultraextremiste", cît şi anumite pături populare. În lipsa, poate, a unui „organizator", aşa cum a fost Le Pen în Franţa pentru cetăţeni veniţi din orizonturi atît de diferite.

Ultimii veniţi sînt produsul ideologiei şi al practicilor liberalismului, ale căror efecte le-au simţit din plin. Funcţia mesajului lui Le Pen este de a capitaliza revolta şi spaimele lor şi de a le abate asupra unor victime nevinovate, în timp ce, mai discret, în parlament, grupul Frontului Naţional votează toate măsurile antisociale ale politicii liberale.

Dacă Le Pen n-are dreptul să se plîngă de încercarea de „diabolizare" a cărei victimă se consideră că este, ar fi cam prea simplu să afirmăm că el şi ai lui poartă toată responsabilitatea. El s-a străduit serios să trezească vechii demoni, cei ai iraţionalului, şi spaime ancestrale şi înrădăcinate adînc într-o istorie umană plină de masacre şi violenţă, dar alţii n-au reuşit să-şi îndeplinească misiunea: întreţinerea flăcării, încă fragile, a cunoaşterii şi a raţiunii reînsufleţite în Europa în „secolul luminilor", de către o burghezie cuceritoare, ai cărei moştenitori sînt. Tocmai această flacără inspiră virtutea republicană şi aspiraţiile democratice la libertate, egalitate, toleranţă, justiţie şi la dreptul la fericire pe care se bazează „pactul social", înjosit astăzi de cei care au sarcina să-l realizeze.

De foarte mult timp, unele din marile forţe politice încearcă să folosească Frontul Naţional pentru a obţine avantaje

*) „Le Monde Diplomatique", nr. 410/mai 1988 ; extrase din articolul intitulat „Seva din care-şi trage forţa extrema dreaptă".

de pe urma influenței lui. Multiple sînt compromisurile electorale, locale, regionale și, poate, în curînd, naționale ale R.P.R. și ale U.D.F. cu Frontul Național.

Dar conducătorii politici plasați în prima linie nu trebuie să mascheze cohorta elitelor industriale, financiare, tehnocratice. Cu brutalitate și aroganță, ele au pus în aplicare politici succesive de strictețe și restructurare, care, toate, au eșuat, în încercarea de a ieși dintr-o criză pe care n-au știut s-o prevină. Nesuferind de pe urma nici uneia din constrîngerile pe care ele le-au impus nemilos celor mai slabi, ele au pierdut de la o alternanță la alta, scăpînd de orice responsabilitate personală și de orice sancțiune democratică, abandonînd, pe seama solidarității altora, victimele pe care le lasă pe drumuri. Ele sînt mai mulțumite ca aceste victime să fie recuperate de Le Pen, cu care vor găsi întotdeauna un cadru de înțelegere, decît de către un partid revoluționar.

Totuși, idealurile și instituțiile democratice sînt solid înrădăcinate în Europa și în Franța, care au plătit scump, pentru instaurarea lor. Imensa majoritate a cetățenilor, solidari asupra lucrurilor esențiale, poate impune opțiunile politice și sociale în conformitate cu principiile sale și să lipsească extrema dreaptă de gunoiul din care ea prosperă.

За рубежом

MOSCOVA

„APARTHEIDUL NU ARE VIITOR" *)

Interviu cu Alex Borein

director executiv al Institutului alternativei democratice pentru Africa de Sud

Alex Borein, doctor în filosofie, fost membru al parlamentului sud-african, timp de 12 ani, face parte din rîndul celor care se opun politicii de apartheid, promovată de guvernul de la Pretoria. Împreună cu alți deputați, a renunțat la mandatul de deputat.

— În ce scop a fost creat Institutul alternativei democratice pentru Africa de Sud ?

— Scopul activității institutului nostru (înființat în 1987) constă în a-i determina pe albii din Africa de Sud să intre în contact cu negrii, în a-i convinge că, izolat, nici unul dintre noi nu are viitor, că acesta există doar pentru noi toți laolaltă. Iar un asemenea viitor nu poate fi întemeiat pe baze rasiste. Institutul este administrat de un consiliu de conducere, care reprezintă păturile largi ale societății din țara noastră. În componența acestuia intră și negri, și albi, și metiși. În rîndurile lor există și o serie de oameni politici de prestigiu.

Institutul planifică și organizează conferințe, seminarii, adunări. Totdeauna avem în vedere că activăm în numele edificării unei Africi de Sud nerasiste, democratice și fără apartheid. După părerea mea, între succesele noastre trebuie înregistrată și organizarea întîlnirii celor 50 de membri africani de frunte ai Comitetului Executiv al Congresului Național African (ANC), în luna iulie a anului trecut, la Dakar.

— Intenționați oare să mențineți contactele cu ANC ?

— Fără îndoială că da. Aceasta este extrem de important, așa că nu pot fi dezbătute toate problemele în cadrul unei singure întîlniri. Sîntem interesați să analizăm viitorul Africii de Sud, să dezbatem idei diverse — în domeniile politic, ideologic, economic, sociologic. Astăzi nu mai ajunge să fim pur și simplu împotriva apartheidului, trebuie să-i căutăm alternativa. Trebuie să ne străduim să înțelegem cum am vrea să vedem Africa de Sud — sistemul ei economic, sistemul învățămîntului, ce fel de experimente sociale am dori să realizăm, ce fel de stat, în ultimă instanță, — cu un singur partid sau mai multe. A exclude din dezbateri conducerea ANC este pur și simplu imposibil.

— Ce atitudine adoptă față de activitatea dv. reprezentanții comunității albe ?

— Este de domeniul public atitudinea dușmănoasă manifestată de aripa de dreapta a societății față de activitatea noastră. Cînd am revenit de la Dakar, reprezentanții de dreapta ne-au amenințat la aeroport cu răfuiala, chiar cu asasinarea. (Borein se referă la convorbirile dintre o delegație a ANC și reprezentanți ai albilor desfășurate la Dakar în iulie 1987).

În același timp, vreau să remarc faptul că la seminariile și conferințele organizate de institutul nostru iau parte sute de sud-africani albi care intenționează să se implice într-o asemenea activitate și în viitor. Desfășurăm o intensă și importantă activitate în rîndul populației albe, care realizează faptul că apartheidul nu are viitor, că este inutil, inacceptabil și nedrept, că apartheidul nu va asigura un viitor liniștit, pașnic. De aceea, oamenii caută o soluție. Dar, în același timp, se tem să renunțe la apartheid, deoarece acesta este unicul sistem pe care l-au cunoscut pînă în momentul de față. Sarcina noastră este să-i ajutăm pe acești oameni, să le explicăm adevărata stare de lucruri. Căutăm modalități de a-i convinge pe aceștia de necesitatea renunțării la acele privilegii uriașe de care dispun pe seama majorității populației.

— Care este, în concepția dv., atitudinea comunității albe față de politica guvernului țării ?

— Majoritatea albilor sprijină guvernul alb și tendința lui de a menține dominația albilor. Aripa de dreapta, mai de dreapta decît guvernul însuși, este reprezentată de fanaticii apartheidului, care disprețuiesc pe sud-africanii negri. Este vorba de așa-numiții „gulere-albastre", care-i împiedică pe muncitorii africani să se afirme, temîndu-se să nu-și piardă locul de muncă. Poziția lor este destul de incomodă. Aceștia nu înțeleg că potențialul Africii de Sud — gigant industrial — este de-a dreptul uriaș. Și bogățiile acesteia vor ajunge tuturor, dacă vom lucra laolaltă, cot la cot.

— Sînteți de acord cu acei care consideră că în ultimii ani a crescut substanțial tendința de polarizare a societății sud-africane ?

— Da, țara noastră, toată societatea sud-africană este astăzi extrem de polarizată. La baza acestui lucru se află conflictul dintre populația neagră și albă. Dar, în afară de aceasta, se observă o delimitare strictă între albi și albi, între negri și negri. Problema capătă deja o altă nuanță. Nu este numai o opoziție de rasă, dar și un conflict de idei, de păreri în legătură cu înfățișarea, în viitor, a Africii de Sud. Unii vor să fie capitalistă. Alții împărtășesc idealurile socialiste și văd viitorul țării în socialism. Mulți tineri sud-africani se pronunță pentru socialism. În ansamblu, divizarea societății sud-africane în problemele legate de viitorul țării este foarte adîncă. Avem nevoie de multă înțelepciune pentru a găsi o ieșire. Sper că o vom găsi.

— Sînt posibile oare schimbări substanțiale în viața țării în timpul actualului guvern ?

— Nu, în nici un caz. Majoritatea membrilor Partidului Naționalist resping negocierile. Le este groază numai la gîndul că la putere pot veni reprezentanții majorității negre. Pentru ei aceasta echivalează cu a pierde totul.

— Înseamnă că nu vor mai fi reforme ?

— Nu, eu cred că reforme vor fi. Dar ele vor fi orientate spre menținerea puterii albilor, pentru a tergiversa lucrurile. Eu cred, de exemplu, că autoritățile se străduiesc să îmbunătățească condițiile de viață „în zonele negre", să creeze condiții mai bune de locuit, să construiască drumuri și școli mai bune. Aceasta va fi pentru ei un mijloc de a convinge pe africani că toate nenorocirile vin de la clica radicalilor, că este nevoie să se sprijine guvernul, să se colaboreze cu el, și atunci totul va fi bine. Guvernului, într-o oarecare măsură, poate să-i reușească acest lucru. Se vor găsi oameni care se vor lăsa prinși în acest vicleșug, care vor mușca din momeală. Asemenea oameni deja există acum, și autoritățile se străduiesc să-și facă din ei un sprijin. Iar cei care nu vor accepta aceste condiții vor fi supuși unor represiuni în masă — închisori, interdicții, stare de arest în camere de tortură, fără a fi judecați și anchetați. Cu alte cuvinte, guvernul poate introduce reforme, dar nu pentru a respinge apartheidul, ci pentru a menține controlul asupra țării.

— Cum vedeți evoluția evenimentelor în Africa de Sud în viitorul apropiat ?

— Cred că nu e de așteptat o reglementare rapidă și ușoară a problemelor sud-africane. Guvernul nu intenționează deocamdată, să cedeze pozițiile și să transfere puterea sud-africanilor negri. În perioada de timp apropiată, consider că autoritățile vor putea să țină sub control situația în țară. Dar alta e situația, dacă ne referim la o perspectivă mai îndepărtată... Acum se conturează încercarea de a pune capac unui cazan sub presiune. Dar fiecare înțelege că o asemenea situație nu poate să dureze veșnic — va avea loc o explozie.

Guvernul poate utiliza la întreaga capacitate armata pentru a înăbuși manifestările populare. Avînd o rețea de drumuri bine dezvoltată, autoritățile au posibilitatea să controleze situația în așezările sud-africane. Dar ceea ce se petrece cu adevărat acolo nu se aduce la cunoștința populației albe. Acționează o cenzură draconică. Acest lucru amplifică neinformarea sud-africanilor albi despre starea de lucruri reală în țară. De aceea, autoritățile promovează față o politică de represiune.

Eu nu văd vreo rezolvare rapidă a conflictului în Africa de Sud. Consider că încordarea poate crește din cauza pozițiilor intransigente ale guvernului sud-african. Dar niciodată el nu va reuși să convingă marea majoritate a africanilor că ei trebuie să înceteze lupta. Această luptă va continua.

*) Din „Za Rubejom" nr. 18 a.c.

PENTRU DEZARMARE. Aspect din timpul campaniei de strîngere de semnături pe „Apelul de la Hiroshima și Nagasaki" pentru pace și dezarmare

Conlucrare

La Bonn a avut loc a patra ședință a grupului comun de lucru al C.C. al P.S.U.G. și fracțiunii Partidului Social-Democrat în Bundestag cu privire la problemele securității — organism creat în 1987. Discuțiile dintre cele două delegații — conduse de Hermann Axen, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.S.U.G., și Egon Bahr, membru al Prezidiului P.S.D., președintele subcomitetului parlamentar vest-german pentru dezarmare și controlul armamentelor — s-au concentrat asupra măsurilor de încredere în vederea realizării unui nivel cît mai redus al armamentelor. S-a convenit ca următoarea ședință a grupului să aibă loc la 14 iunie, la Berlin.

Document

În Camera Deputaților a parlamentului italian s-au încheiat dezbaterile privind situația din Orientul Mijlociu. Deputații au aprobat prin vot secret documentul prezentat de majoritatea guvernamentală. A fost, de asemenea, aprobat, cu 191 voturi pentru, 116 împotrivă și 133 abțineri, ultimul punct al unei moțiuni comuniste care solicită guvernului „să sprijine caracterul reprezentativ incontestabil al Organizației pentru Eliberarea Palestinei ca interlocutor în negocieri menite să pună capăt conflictului arabo-israelian, în cadrul unei conferințe internaționale. Aceasta trebuie să statueze dreptul poporului palestinian la autodeterminare și necesitatea respectării, de către toate părțile, a dreptului statului Israel la existență și la securitate".

Vaccin

Dr. Luc Montagnier, de la Institutul Pasteur din Paris, descoperitorul HIV, virusul SIDA, a declarat, recent, la Madrid că, în momentul de față, au loc experiențe „in vitro" pentru realizarea unui vaccin contra acestei boli mortale. Deocamdată, a arătat el, mai trebuie așteptat, pentru a-i lăsa pe cercetători să lucreze, „deoarece realizarea unui vaccin cere timp". Medicul francez a adăugat că se acționează în diverse direcții, între acestea asupra virusurilor „atenuate", precum vaccinurile anti-poliomielită și împotriva rubeolei, sau prin inginerie genetică. Perioada de incubare a bolii, din momentul de contractare a virusului și pînă la manifestarea ei, depinde — potrivit dr. Montagnier — de factori diverși, și ea poate dura între cîteva luni și pînă la zece și chiar cincisprezece ani. Descoperitorul HIV a recunoscut că, „în viitorii ani, boala va continua să progreseze", afirmînd că „SIDA este nu numai o problemă medicală, ci a întregii societăți".

Anulare

Președintele Senegalului, Abdou Diouf, a anunțat, într-o cuvîntare radiotelevizată, anularea stării excepționale instituite la Dakar în legătură cu alegerile prezidențiale și parlamentare desfășurate la 28 februarie. Diouf a mai informat că un proiect de lege privind amnistia va fi supus spre examinare Adunării Naționale. Totodată, el a reafirmat hotărîrea guvernului de a continua eforturile pentru „menținerea păcii sociale și întărirea unității poporului senegalez".

Incendiu

Un puternic incendiu a izbucnit în noaptea de 18 mai, la bordul motonavei sovietice „Priamurie", în timp ce staționa în portul japonez Osaka — a anunțat din Tokio agenția „TASS". La bordul navei se aflau 295 turiști sovietici, care efectuau o croazieră în jurul Japoniei, și 129 de membri ai echipajului. Cauzele incendiului sînt încă necunoscute. Potrivit datelor preliminare, 11 persoane și-au pierdut viața, iar 23 au fost internate în spitale din apropiere. Pasagerii și membrii echipajului au fost evacuați de la bordul motonavei. După zece ore, incendiul a fost înăbușit.

Fotbal

Pe stadioanele din Marea Britanie continuă să se înregistreze manifestări de violență. Recent, la un meci de fotbal dintre Anglia și Scoția, desfășurat la Londra, poliția a fost nevoită să intervină între grupurile rivale de „suporteri", operînd 76 de arestări. Poliția britanică a anunțat, totodată, că 26 persoane au fost rănite în urma altor incidente care au avut loc pe stadion și în jurul arenei sportive.

Climă

Cercetările întreprinse de oamenii de știință britanici Philip Johnson și Thomas Wigley le-au permis să tragă concluzia că, pentru emisfera nordică, ultimii cinci ani au fost cei mai călduroși din 1851 și pînă în prezent. Încălzirea treptată a climei a început în 1920, s-a întrerupt în intervalul 1950—1970, după care a reînceput și continuă în momentul de față. Cercetătorii britanici presupun că actuala tendință se va menține cel puțin pînă la sfîrșitul secolului. Johnson și Wigley consideră că acumularea de bioxid de carbon în atmosferă se poate număra printre cauzele creșterii temperaturii la nivel global, dar, apreciază ei, nu este singura. O confirmare a faptului că bioxidul de carbon nu joacă un rol esențial în procesele climatice la nivel global poate fi găsită și în iernile deosebit de friguroase ce au afectat, în ultimii ani, Marea Britanie și estul Statelor Unite. După toate probabilitățile, factorii naturali față de cei antropogenici continuă să joace principalul rol în fluctuațiile climatice, apreciază oamenii de știință britanici.

Întîlnire

Secretarul general al C.C. al P.C. Chinez, Zhao Ziyang, s-a întîlnit cu președintele Mozambicului, Joaquim Chissano, cu care a examinat, în principal, aspecte ale situației economice din cele două țări și probleme ale statelor în curs de dezvoltare. S-a apreciat că procesul de dezvoltare a fiecărei țări trebuie să corespundă propriilor sale realități. Zhao a subliniat, între altele, că problema productivității constituie sarcina principală aflată în fața țărilor lumii a treia.

Rășini

Specialiștii niponi și egipteni au elaborat un proiect de oprire a procesului deșertificării prin amplasarea în pustiul african a unor bureți din rășini acrilice — informează ziarul spaniol „El Pais". Experimentul se va desfășura pe o perioadă de cinci ani, în apropierea orașului Cairo. Rășinile, afirmă specialiștii, mențin, pe unitatea de greutate, între 500 și 1 000 unități de umiditate. Ele resping razele ultraviolete și preîntîmpină acumularea sării în sol. Proiectul ar putea avea o reală importanță economică, întrucît, anual, se transformă în pustiu un teritoriu egal cu a cincea parte a suprafeței Japoniei, relevă ziarul.

Rubrică realizată de Rodica Dumitrescu

TOOL

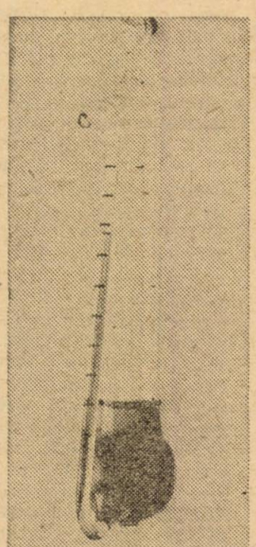

BAROMETRU. Bert Bolle, directorul Muzeului barometrului din Maartensdijk (Olanda), a realizat un instrument pentru măsurarea presiunii atmosferice, inspirat de un vechi tip de barometru olandez folosit înaintea inventării, în 1644, de către Torricelli, a celebrului său tub. „Tubul furtunii", cum a fost el denumit de către Bert Bolle, folosește apă distilată (nu mercur ca tubul lui Torricelli), în care este pusă o picătură de cerneală pentru a face ușoară citirea pe coloana gradată. Cînd presiunea atmosferică scade, apa din tub se ridică iar, în cazul unei furtuni iscate brusc, datorită presiunii din el, tubul se poate sparge

PANORAMIC

Procesul mercenarilor (15)

Contexte și pretexte vechi și foarte noi

Spuneam, în episodul trecut, că singura dată, pînă în 1976, cînd guvernul britanic avusese dificultăți din pricina violării legii din 1870 privind angajarea într-o armată străină a fost revolta uitlanderilor la care s-a asociat, apoi conducînd-o, și cel ce avea să devină Sir Leander Starr Jameson. „Uitlanderii" era, în realitate, numele vechi al imigranților atrași de zăcămintele de aur și diamante din Transvaal și statul liber Orange, spre deosebire de al imigranților proveniți din Olanda — botezați buri. Or, liderii uitlanderilor din orașul Johannesburg au fost atrași în plasa țesută abil de amintitul explorator-cuceritor Cecil Rhodes, care, așa cum primise instrucțiuni din metropolă, făcea tot ce-i stătea în putință pentru a extinde dominația colonială britanică. Întrucît, la ora respectivă, actualul teritoriu sud-african era fărîmițat în mai multe regiuni cu statut politic independent una de cealaltă, proiectul avansat de Rhodes consta în supunerea întregului Sud african.

Medicul Leander Starr Jameson, născut în 1853, la Edimburg, sosise pe aceste meleaguri încă din 1878 și devenise un agent de seamă al „British South African Company", condusă de Cecil Rhodes. Șase ani mai tîrziu, doctorul Jameson și liderii „uitlanderi" din Johannesburg recurg la arme pentru a invada Transvaalul, spre a-l înlătura pe premierul Krüger, care era unul dintre marii adversari ai proiectului lui Rhodes. Acțiunea lui Jameson s-a soldat cu eșec, i-a ruinat creditul politic al lui Rhodes și l-a întărit pe Krüger. Poate tocmai de aceea el a fost judecat și condamnat pentru a fi violat amintita lege din 1870. Ulterior, el a reușit, totuși, să ocupe înalte funcții politice : premier al Coloniei Capului (1904—1912), lider al partidului majoritar al unioniștilor sud-africani (1909—1912). Iar, ca lucrurile să nu se oprească aici, în anul 1912, a devenit Sir. În ce au constat, așadar, dificultățile adevărate ale guvernului său ? Și cît de adevărat le-a resimțit acesta ? Nu mai e, credem, nevoie să ne întoarcem la finele veacului trecut, cînd avem un exemplu mai proaspăt i așa-numita dezbatere parlamentară soldată cu soluția formării unui comitet al cărui

---

Jurnal chinez (XXVII)

Valea ambițiilor de nisip

E 5 dimineața, mă trezesc brusc, sînt într-o formă suspectă pe care mi-o invidiez, nu am palpitații, nu mă doare capul, ficatul își face conștiincios datoria și, în plus, am o coloană vertebrală elastică și nedureroasă. Nu manifest nici una din intențiile tradiționale la această oră. În loc să-mi ascund fața în pernă și să-mi mai cerșesc slugarnic un minut de somn, sar din pat vertiginos și precis de parcă aș avea arcuri și o lungă rutină a salturilor mortale, ceea ce este un neadevăr pe care îl cunosc de mult. Toată noaptea m-am visat victima unor accidente grave și repetate. De fiecare dată, am fost reparat exclusiv prin mijloacele medicinii tradiționale chineze. N-am fost pus în ghips, ci mi s-au aplicat cataplasme parfumate, nu am fost operat tiranic, ci acupunctat pedant, amabil și în zone surprinzătoare (sub lobul urechii și între degetele de la picioare), în sfîrșit, respirînd după metoda qigong, mi s-au închis rănile și s-au refăcut voios membrele pierdute într-o ciocnire cu un tren. Cred că principala vinovată pentru neastîmpărul meu vesel este bucătăria chineză care, în pofida aspectului de capcană perfid decorată, îți menajează stomacul, ficatul și tubul digestiv și te hrănește multiplu, fără să te buimăcească sau să te lase lat. Bine. Mă arunc spre fereastră, remarc un senin împrumutat din pliante, privesc strada spălată asiduu și silențios de mașinile municipalității, în strînsă colaborare cu plutoanele de serviciu ale hotelului, și mă decid să ies rapid pentru un tur matinal. Este un fel de „tur al proprietarului" într-un oraș în care am început să-mi administrez împresiile pe termen lung.

Sînt un îndrăgostit iremediabil de diminețile timpurii. Poate pentru că le pierd relativ des. Cred, totuși, că nimic nu se compară cu minutele acelea fatidice în care ziua începe numai pentru tine, dimineața e goală și restul lumii e nevăzut și la orizontală, cînd soarele, de abia mușcînd din cer, îți oferă o umbră lungă, cînd aerul e tare, încă îmbibat de umezeala nopții, florile se destind și păsările nu au răgușit. Nu există nici un motiv ca, la Beijing, lucrurile să stea nemulțumitor în raport cu acest punct de vedere. Înaintez pe trotuarul imaculat strălucind de apă, partea carosabilă e liberă, bicicletele nu au apărut încă, pe lîngă ziduri zăresc primele grupuri de gimnaști muți, entuziaști, marțiali. Ajung în dreptul unui lung șir de tarabe acoperite. Este o piață ad-hoc, ordonată și în perfectă stare de funcționare la această oră. În afara marilor piețe, colosale concentrări comerciale în aer liber prin care poți să umbli, liniștit, cu mașina pînă te plictisești, Beijingul este frecvent punctat de mici așezări, precum e aceasta, formate din tarabe puse cap la cap și acoperite de apărători de soare întinse paralel cu fațadele neutre ale caselor sau magazinelor. Pe tarabe ana-

nași, portocale, mandarine, banane, struguri, mere, pepeni, munți de arahide, semințe de tot felul și, apoi, verdețuri, legume îmbrobonite de curățenie, o gamă interminabilă și strict ordonată a roadelor pămîntului — din cele 32 000 de specii aflate la îndemînă —, care și în China nu sfidează omul, dacă omul este lăsat să nu sfideze pămîntul. Sînt îmbiat reverențios, dar tenace, să cumpăr tot. Mi se oferă, simultan și din toate direcțiile, să gust, să apreciez și să-mi umplu cămara. Unele produse nu le-am mai văzut niciodată, aerul meu mirat și ochii mei rotunzi produc o serioasă efervescență în rîndurile vînzătorilor, cu atît mai mult cu cît sînt singurul client la ora aceasta și, în plus, european. Unii îmi arată cum se desface un fruct strict inedit pentru mine, alții cum se sparg niște alune dolofane cît nucile, toți gustă în jurul meu, minunîndu-se și sugîndu-și buzele, ca și cum ar fi eu. Eu înghit în sec, tentat să cred tot, deși asta nu mă ajută la absolut nimic. Au cîntare ciudate, inventate, desigur, în timpuri străvechi, cam tot atunci cînd Zu Chongzi ajungea la concluzia că raportul dintre circumferința unui cerc și diametrul său trebuie să fie undeva între 3,1415926 și 3,1415927.

Ca să te descurci într-un asemenea mediu trebuie să știi perfect botanica și ceva chineză, fiind categoric exclus să faci ceva cu restul limbilor. Situația rămîne, deci, perfect ermetică și nedreaptă, întrucît ceea ce ar fi trebuit să știu, acum, din botanică nu am fost tentat să memorez, iar din chineză nu am reținut decît scrisul, care este total ilizibil deși extrem de interesant. În plus, pentru a comunica oarecum corect, trebuie să ai noțiuni elementare privind sistemul chinez de măsurare, în cazul de față al greutății. În China, kilogramul nostru devine 2 jin, așa cum unui jin îi revine, în sistem britanic, 1,102 pound. Unui litru îi corespunde shengul, care în galoni este exact 0,220. În agricultură, echivalențele sînt mai complexe : un hectar înseamnă 15 mu. Un mu este egal cu 6,667 ari. În sfîrșit, în domeniul lungimilor, întrucît nu avem de-a face cu kilometri, ci cu li, putem reține, pentru a avea o viziune internaționalizantă, că un metru este egal cu 3 chi, iar 0,621 mile reprezintă 2 li, ceea ce ne liniștește, pentru că tot 2 li măsoară un kilometru. Sînt detalii care oferă un anume contur stării de imponderabilitate strict legitimă, ce domină străinul neaclimatizat cu regulile elementare ale acestei părți de lume. Singura alternativă onorabilă este să fii punctual. În consecință, mă uit la ceas și mă îngrozesc. Mai am 17 minute pînă la declanșarea primului punct al ordinii de zi. Întîlnirea cu echipa de însoțitori este programată în curtea hotelului, de unde vom pleca să vizităm niște morminte. Morminte celebre, fără extensia obsesivă a piramidelor, ci invers : ascunse adînc sub pămînt. Mormintele împăraților Ming. Ajung la hotel în clipa cînd mașina trage în fața scării. Însoțitorii mei coboară, și eu sînt gata să urc. Ne salutăm bărbătește, sacadat și îndelungat, ne zîmbim de parcă nu ne-am cunoaște, schimbăm întrebări pe răspunsuri, și eu lansez întrebarea capitală și fără echivoc :

— Ați reușit să obțineți un aparat de fotografiat ?

— Sigur, sigur că am reușit, îmi răspunde unul dintre însoțitori, rubicond și neostenit, mereu fericit de tot ce i s-a întîmplat pe parcursul întregii mele vizite la Beijing și mult mai departe.

— Și merge ?

raport nu numai că n-a recomandat stăvilirea recrutării de mercenari, dar, mai mult, a emis opinia că oricine se opune angajării unei persoane ca „soldat al norocului" atentează la libertatea individuală, și așa ceva nu trebuie tolerat. S-a mai pretins, tot atunci, că, din punctul de vedere al dreptului internațional, „a fi mercenar nu este o crimă" (cf. revista „Historia")

Opinii de azi sau de ieri ?

Și, totuși, măcar pentru comparație, vom vedea în alt loc cum, tot în timpul unei dezbateri parlamentare pe tema mercenarilor, dar din februarie 1776, în Camera Lorzilor sau în cea a Comunelor, s-au rostit opinii dintre cele mai tranșante împotriva acestora și, evident, a folosirii lor. Astfel, lordul Camden a rostit atunci aceste fraze profund actuale : „Se găsește aici (în Camera Lorzilor — n.n.) cineva care nu înțelege foarte clar că este vorba, foarte simplu, de o tranzacție de mercenari, unde, pe de o parte, se închiriază soldați, iar, pe de alta, se vinde sînge uman ? Și că nenorociții astfel cumpărați pentru a ucide și a fi uciși sînt mercenarii în adevăratul sens al cuvîntului ? Istoria tuturor epocilor și tuturor popoarelor demonstrează efectele fatale ale unei recurgeri la auxiliari străini și îndeosebi la vulgarii mercenari, pentru a face război... Nu aș putea să-mi exprim mai bine dezaprobarea privind folosirea străinilor, îndeosebi într-o luptă internă, decît citînd opinia unui mare om, care a fost Sir Walter Raleigh. În a sa **Istorie a lumii**, el spune că (mercenarii — n.n.) sînt devoratori sediționși, infideli, neascultători, distrugători ai tuturor orașelor și ai tuturor țărilor unde au pătruns, căci ei nu sînt legați prin altceva decît prin propria comoditate. Dar, ceea ce-i mai redutabil la mercenari este nu numai faptul că, așa cum au făcut-o adesea și în momente de mare necesitate, pot să refuze să se lupte pentru a-i apăra pe cei care i-au plătit, dar, și mai mult, se revoltă în favoarea taberei adverse, pentru a provoca ruina prinților și statelor care i-au plătit !"

Cum spuneam, cele de mai sus s-au rostit în urmă cu peste două secole și, reluîndu-le, un istoric al mercenariatului, englezul Anthony Mockler, subliniază cu deplină justificare — dar în anul 1969 și nu după episodul angolez : „Aceste dezbateri parlamentare au un accent atît de modern că numai elocința superioară, o mai frumoasă turnură a frazelor, o mai mare cultură a oratorilor îi deosebesc de discuțiile care s-ar putea desfășura, dacă, în perioada actuală, un parlament ar fi chemat să dezbată o propunere ținînd de utilizarea mercenarilor pentru a pune la punct o colonie rebelă".

Implicațiile unui conflict

Schimbînd, așadar, ce-i de schimbat și comparînd pledoariile respective cu acelea de acum doisprezece ani, se ajunge la atît de expresiva „furtună într-un pahar cu apă", care n-a pus capăt activității de recrutare a lui John Banks, așa cum n-a stînjenit nici eventualii noi candidați la mercenariat. Întrucît „filiera engleză" n-a fost, dacă nu neutralizată, nici măcar deranjată, să trecem Oceanul, pentru a încerca să schițăm liniile generale ale acțiunii sorei gemene a filierei John Banks — cea a lui David Bufkin. Într-un număr special, pe care revista pariziană „Histo-

---

— Normal ! Normal... recunoaște el vag eclipsat.
— Atunci, hai să încercăm una aici.
— Aici ? !...
— Aici.

Se îndepărtează săltăreț ca un puști, cîștigă vesel distanța optimă, apoi face o piruetă, se lasă pe vine încîntat și tac ! Noi ne răsfirăm satisfăcuți, dar el rămîne concentrat pe aparat. Îl analizează, îl întoarce pe toate fețele și, apoi, tipă triumfător : defecțiune ! Încercăm încă o dată ! Defecțiune ! Revenim la starea solemnă de grup și zîmbim pentru eternitate privind inteligent spre cameră. Tac ! Răsuflu ușurat. El nu. Iar privește camera, se lovește puternic autocritic în frunte și ne avertizează la fel de vesel : defecțiune ! Un moment... Ceva nu e în regulă... De cîtva timp sînt de acord cu el, situația devine confuză și încerc să torn apă în vin, invitîndu-l să renunțe. Exclus. Are vocația investigației tehnice. Manipulează aparatul precipitat, scapă niște piese, reține la timp altele și, în sfîrșit, decretează vizibil mulțumit : nici o problemă. Uitasem să pun filmul ! Îl pune. Din nou scenă de grup. Eu nu mai cred în nimic. Nu zîmbesc, privesc apatic în neant, stau cocoșat și cu burta necontrolată. Tac ! Victorie. Sînt imortalizat în plin dezavantaj.

E cazul să renunțăm la eternitatea noastră anonimă pentru a ne îndrepta spre ce a mai rămas din eternitatea împăraților Ming. 13 dintre ei sînt înmormîntați într-o vale largă, dulce, împăcată, scutită de marile vînturi, din cauza dealurilor Dragonului și Tigrului, care o apără formînd un microclimat ideal pentru un asemenea exigent amplasament. În nord, muntele Tianshou, care înseamnă, firește, „Longevitatea celestă", blochează ultima supapă a eventualelor furtuni, care ar fi avut proasta inspirație să se declanșeze în această zonă concepută să existe la modul strict imperturbabil. Deși Beijingul a fost capitala strălucită a unui imperiu strălucit sub cinci dinastii, nici Liao, nici Jin, nici Yuan și nici Qing nu au avut șansa dinastiei Ming de a-și răsfira, coerent și somptuos, mausoleele în vecinătatea imediată a capitalei. Ceea ce vă descriu, acum, nu este un complex. Este o vale. În geografia ei încăpătoare s-au insinuat, la suprafață și dedesubt, formele impozante ale credinței împăraților că viața e veșnică și continuă, schimbîndu-și doar contextul. În mod adecvat, recuzita opulentă a vieții de pe pămînt s-a transferat, meticulos și exhaustiv, sub pămînt. Împărații, după ce își dădeau un inevitabil, dar pasabil sfîrșit, își luau cu ei, spre noile orizonturi, garderoba, podoabele, concubinele și celelalte obiecte sau ființe considerate indispensabile pentru un trai respectabil. În felul acesta, valea care găzduiește destinele încheiate a 13 din cei 16 împărați Ming este un muzeu imens, intermitent și confundat cu un peisaj bucolic, seren, de o blajină orizontalitate. Iată, pe direcția sud-nord, primul portic : lei, dragoni și lotuși se coagulează incert, într-un vag dans ritual, pe o lărgime de 29 de metri și pe o înălțime de 14 metri. Dincolo de portic, dar nu imediat dincolo, ci la mai bine de un kilometru — Marea Poartă Roșie.

Ea marchează începutul Căii Sacre, în lungime de 7 kilometri, care duce la intrarea în Changling, mormîntul împăratului Yongle. Ajungi, într-un tîrziu, la un pavilion înalt, pătrat, de tip stelă, avînd cîte o coloană ornamentală înaltă din piatră albă la cele patru colțuri, și ridicată cu un orologiu opresiv în centrul Căii Sacre. În pavilion somnolează de veacuri o uriașă broască țestoasă de piatră purtînd pe spate o stelă înaltă. Urmează apoi faimoasa Cale a Animalelor, unde perechi de lei, elefanți, cămile, cai și celelalte onorabile animale mitologice se înșiruie cuminți și paralele, într-un vis-à-vis taciturn, de-a lungul drumului. În total sînt 24 de animale din piatră. Acestea sînt urmate de un grup de 12 figuri omenești care reprezintă cortegiul funerar al împăraților decedați. Sculptat în 1540, acest grup cuprinde oficialitățile militare și civile care au binemeritat plasarea în eternitatea vecină a împăraților. Dincolo de aceste figuri se află Poarta Dragonului și Fenixului. Deșirîndu-se spre nord către Changling, Calea Sacră traversează un rîu prin două poduri cu cîte 5 și, respectiv, 7 arcade. De aici se pot vedea toate cele 13 morminte ; colinele și dumbrăvile pătate de frunze galbene se întind pe 19 kilometri de-a lungul acestei văi sacre. Comparat cu celelalte 12 morminte, Changling, locul funerar al împăratului Yongle (care a domnit între 1403—24), este cel mai amplu și mai bine conservat. Construit pe o pantă ce privește spre sud, Changling are trei curți complet încercuite de ziduri. Prima curte se întinde de la masiva poartă de intrare cu trei arcade pînă la Poarta Remarcabilei Bunăvoințe ; pe partea estică a curții se înalță un pavilion ce conține o tabletă de piatră, o cămilă de piatră și un dragon de piatră. În interiorul celei de-a doua curți se află Sala Remarcabilei Bunăvoințe. Porțiunea centrală a scărilor care duce sus la această sală este ornată cu sculpturi de animale marine și dragoni. Pe părțile estice și vestice ale sălii se află două sobe rituale unde erau arse cupoane de mătase și rulouri cu inscripții, în semn de respect neistovit pentru străbunii împăratului. Dimensiunile sălii Remarcabilei Bunăvoințe (67—29 metri) se potrivesc exact cu cele ale Sălii Armoniei Supreme (Taihedian) din Cetatea Interzisă, care este una din cele mai mari construcții din lemn din China. Patru coloane de lemn uriașe și 28 de stîlpi mai mici susțin această construcție. Cele patru mari coloane au 14,3 m înălțime și 1,17 metri în diametru, și sînt remarcabile datorită faptului că fiecare reprezintă trunchiul unui arbore Phoebe nanmu.

În a treia și ultima curte, o împrejmuire pătrată de piatră este surmontată de un turn cu stelă, în fața căruia se află vase de ars tămîie și alte obiecte rituale cunoscute sub numele de „Cele nouă instrumente de sărbătoare". O scară urcă sus, prin împrejmuirea înaltă de 15 metri, pînă la turnul ce conține o stelă cu inscripția „Mausoleul împăratului Chengzu" (numele din templu al împăratului Yongle). Un zid circular cu circumferința de 1 kilometru, cunoscut îndeobște drept „Orașul Pretios" (Baocheng), înconjoară amplasamentul mormintelor. Spre est și vest de marele mausoleu se află mormintele concubinelor imperiale. Șaisprezece dintre ele au fost „răsplătite" cu moartea și depuse aici pentru a-și sluji în vecii vecilor stăpînul.

Alte mausolee și alte căi, alte portaluri și alte seifuri pentru podoabe, alte simboluri și alte mesaje transparente se profilează temerar pe cerul blînd al văii sau se strecoară în obscuritatea subteranelor, unde toate intrigile au murit, toate patimile s-au stins, toate ambițiile au devenit nisip și toate neîmplinirile și-au găsit o împlinire secretă. Deasupra văii, în stoluri vesele, privighetorile își încrucișează trilurile cu forța inconștientă și mereu fermecătoare a vieții.

Radu Budeanu

ria" l-a dedicat „lupilor-albi", la capitolul „recrutări", este reprodusă și fotografia lui David Bufkin, căreia i se asociază următoarea explicație, scurtă, clară și cuprinzătoare : „american fotografiat în 1977 (...) este fișat ca recrutor de mercenari. El ar fi executat mai multe operațiuni în contul C.I.A.". Dar,să ne întoarcem, din nou, în timp. 11 noiembrie 1975. În după-amiaza acestei zile, amiralul Leonel Gomez Cardoso coboară drapelul lusitan de pe catargul din fața sediului guvernatorului Angolei de la Luanda și îl strînge. Apoi, împreună cu statul său major, se îndreaptă spre port, unde urcă la bordul unei fregate militare și se îndreaptă spre Lisabona ; se punea, astfel, capăt dominației coloniale portugheze, oficializate la 1482, cînd acest teritoriu era descoperit de navigatorul lusitan Diego Cão. La miezul nopții, dr. Agostinho Neto, președintele MPLA, proclamă independența țării și Republica Populară Angola, al cărei prim președinte va fi desemnat. În perioada imediat următoare, Forțele Armate Populare pentru Eliberarea Angolei (FAPLA ale MPLA) continuă să avanseze spre nord, în cadrul operațiunilor de „curățire" a teritoriului de elementele înarmate adversare, sprijinite și de mercenari. Același lucru trebuia făcut și în sud, unde situația se complicase și mai mult, grație masivei invazii sud-africane, începută la 20 octombrie și ale cărei planuri fuseseră elaborate încă din august. Surse oficiale de la Pretoria au precizat că era vorba de 3 500 de oameni, 80 blindate AML-90, 30 blindate AML-60, 25 tunuri de 140 mm, 25 tunuri de 88 mm și 105 mm, 30 mortiere de 106,7 mm, 50 mortiere, 81,15 tunuri de 106 mm, 50 tunuri fără recul de 90 mm, 9 instalații de artilerie antiaeriană, 6 batalioane de infanterie, 3 batalioane blindate, unități de sabotaj, unități de reparații, escadroane de recunoaștere, escadroane de ingineri, 3 avioane „Hercules-130", pentru aprovizionare, 3 „Cenbera", 6 Cessna-184, elicoptere „Alouette" și „Puma". La cele de mai sus se adăuga un batalion al FNLA, două ale UNITA și o companie de mercenari portughezi (acestea din urmă integrate „coloanei Luso", care avea ca obiectiv cucerirea orașului cu acest nume, situat în nord-est). În afara celor de mai sus, peste toate plutea o speranță ce părea a avea acoperire în realitate, privind un masiv sprijin financiar și logistic american, mai ales că se invoca, tot mai des, caduca teorie a sferelor de influență, care, în acest caz, ar fi fost violată. Spre sfîrșitul lunii ianuarie 1976, în urma atacurilor în forță ale FAPLA, coloanele Natal, Zoulou, Orange și Luso sînt constrînse să se retragă pe teritoriul namibian, de unde, de fapt, își lansaseră campania.

Sprijin curmat, ajutor mascat

Între timp, în presa americană, prin cîteva importante semnături, era semnalată implicarea C.I.A. în evenimentele de pe solul angolez. Astfel, despre faptul respectiv vorbise, la 25 septembrie, Leslie Gelb, fost funcționar al Departamentului de Stat, în ziarul „New York Times", și tot el, împreună cu Walter Pincus, la 8 noiembrie, în „Washington Post". O lună mai tîrziu, „Intelligence Report" era publicat de Centrul pentru Studii asupra Securității din Washington și confirma afirmațiile apărute în cele două cotidiane de largă influență, potrivit cărora „C.I.A. cheltuiește acum 50 milioane dolari pentru războiul angolez și a trimis cinci avioane pilotate de americani, în anumite zone angoleze de luptă, acestea fiind însărcinate să dirijeze artileria". În același timp, sensibilizarea forurilor legislative americane se manifestă prin adoptarea (la 19 decembrie), în Senat (54 voturi pentru, 22 împotrivă), a unui amendament la bugetul Pentagonului, prin care se interzice Administrației Gerald Ford (devenit președinte al țării în urma demisiei lui Richard Nixon, august 1974, după Afacerea Watergate) „să continue finanțarea destinată trupelor FNLA și UNITA, cît și aliaților acestora". Potrivit unor informații, care sînt avansate de surse oficiale nenominalizate, 33 milioane dolari ar fi fost cheltuiți spre a se finanța operațiunile C.I.A. pe teritoriul angolez. Mai înainte, Senatul votase, cu o și mai mare majoritate, interdicția de a se trimite soldați americani pe acest front sau de a se sprijini indiferent care grupare „fără autorizația totală a Congresului". Deciziile sînt radicale și, pînă la un punct, ar putea surprinde rapiditatea cu care s-au luat. Urma, însă, un an al alegerilor prezidențiale, așa încît nu erau dorite implicații de felul celor atît de proaspătului eșec de proporții suferit de Statele Unite în Vietnam, care, de altfel, aveau să domine dezbaterile electorale.

Dar, dacă, pe de o parte, sînt curmate orice ajutoare americane, mascate însă prin servicii secrete sau prin actiuni ale unor firme particulare ori cu alt statut, pe de altă parte, se oferă, implicit, cîmp liber recrutării mercenarilor. Ca de obicei, micile anunțuri sînt pista principală.

Dumitru Constantin

(Va urma)

Exotism și clasicism...

Există, în lexicul fiecărei epoci, cuvinte obsesive cu grad mare de înrobire a vocabularului înconjurător, cuvinte care fac umbră și cuvinte care pîrjolesc. Se revine la ele ca la niște ancore înfipte adînc în mîlul mișcător al realității.

Generația mea și nu numai a mea se bucură de privilegiul exasperant al rotirii vocabularului politic în jurul cuvîntului „armă" cu toate cuvintele-subterfugiu și cuvintele-antidot reclamate de o asemenea bornă stabilă în procesul nu o dată critic al descumpănirii păcii mondiale. Vorbim prea des și ne gîndim prea des la omenire ca la un cadru politic, moral și psihologic, care s-a lăsat dominat de „materia" războiului perfecționat tehnologic pînă dincolo de înțelegerea normală. Prima jumătate a veacului nostru a fost terorizată de armele clasice. Două războaie mondiale au demonstrat temeinicia acestei terori. A urmat perioada terorii nucleare. Nici un război nuclear nu și-a asumat încă recordul de a finaliza potențialul ruinător al bombelor nucleare.

În plin efort și în plină speranță de a arunca, pas cu pas, peste bordul istoriei contemporane acest spectru infernal, aflăm că se lucrează la înlocuirea sa cu un alt spectru mai mic. Oare ? Este vorba de „armele exotice". Iată, așadar, sosit în vocabularul nostru curent un nou termen menit să ne liniștească: nimic nu se pierde, totul se transformă, legitatea spaimei se conservă victorios. Agenția „EFE", plecînd de la contextul promițător al șanselor dezarmării nucleare, precizează, totuși, cu ce ar urma să se umple acest... gol pe care îl sperăm de atîta vreme : „Acordul I.N.F. reprezintă primul tratat care va elimina rachete nucleare, dar, în același timp, va declanșa o nouă cursă a înarmărilor pentru obținerea de arme cu o putere explozivă și distrugătoare nebănuită pînă în prezent, afirmă revista americană «U.S. News and World Report». Bombe cu microunde, rachete de croazieră ghidate prin sateliți și proiectile capabile să explodeze la zeci de metri adîncime sînt unele dintre armele «exotice» convenționale ce se vor afla în arsenalele militare ale anilor '90. Realizarea acestor arme, precizează publicația, constituie principala preocupare a Pentagonului. «Prin intermediul noilor tehnologii am putea obține, cu arme convenționale, același efect devastator ca și cu cele nucleare de care dispunem acum», a declarat J. Braddock, consilier la Ministerul american al apărării. Tratatul I.N.F. privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune a obligat Alianța nord-atlantică să-și reconsidere întreaga strategie de ripostă nucleară, a precizat el. Disputa asupra opțiunilor, încă nerezolvată, se referă la modernizarea forțelor nucleare strategice intercontinentale sau la alocarea de noi investiții pentru îmbunătățirea armelor convenționale."

Așadar, echilibrul terorii nucleare se înlocuiește, din mers, cu un alt echilibru în numele sabotării exemplare a echilibrului real, care este cel al păcii curate. Problema nu se pune în termeni generali sau aproximativi, ci onest, meticulos, la capătul unui travaliu tehnic care a început să dea primele rezultate. Evantaiul exotic este încărcat de pericole înverșunat perfecționate : „J. Pike, membru al Federației oamenilor de știință americani, a explicat că, între noile arme, există o bombă care, dacă ar exploda în aer, ar putea produce un mare număr de microunde ce ar scoate din serviciu sistemele electronice de dirijare și ajustare a tirului bateriilor de rachete intercontinentale mobile. Forțele navale americane lucrează, și ele, la un tip asemănător de armă care să le poată proteja navele împotriva rachetelor inamice. Este examinat, totodată, un sistem de îmbunătățire a rachetelor de croazieră care, instalate pe nave sau avioane, nu ar încălca Tratatul I.N.F. Îmbunătățirile s-ar concentra, în special, asupra extinderii razei de acțiune cu ajutorul unor sisteme mai bune de propulsie și asupra preciziei tirului cu ajutorul unor sisteme noi de direcționare.

Unul dintre sisteme prevede ghidarea rachetelor din sateliți, astfel încît acestea să detecteze țintele, comparîndu-le cu imagini introduse dinainte într-un computer aflat la bord. În acest mod, experții americani consideră că sînt capabili să construiască rachete de croazieră care să distrugă ținte cu înălțimea de 1 metru, situate la o distanță de 2 400 km.

Sînt experimentați explozivi care, introduși în apă, produc o serie de efecte ce pot distruge, prin topire, submarine sau tăia în jumătate nave de război mai mari. «Tehnologia în acest domeniu, a afirmat G. Kopesak, expert în muniții, are o putere distructivă de patru pînă la șapte ori mai mare decît trinitrotoluenul (TNT) și poate fi sporită de 10 ori»".

Puterea distructivă sporește în pas voios în numele „dreptului" absurd al omenirii de a se apăra de ea însăși într-o manieră optimă care să o scuteacă de șansa reală de a trăi, în sfîrșit, în liniște...

R. B.

POSTA REDACTIEI

Schimburi comerciale

Aurel Urucu, Bucureşti. Schimburile comerciale între America Latină şi ţările socialiste au sporit substanţial în ultimii ani, cifrîndu-se, în 1986, la 4,5 miliarde dolari, relevă un raport al Secretariatului permanent al Sistemului Economic Latino-American (SELA), citat de agenţia „AFE". În timp ce, în 1970, comerţul între aceste două grupuri de state a totalizat doar 491 milioane dolari, în 1986 volumul a crescut de 10 ori.

SELA apreciază, însă, potrivit sursei menţionate, că schimburile comerciale respective sînt încă reduse, dacă se ţine seama de faptul că America Latină plasează în ţările socialiste doar 1,3 la sută din ansamblul exporturilor ei, iar, la rîndul lor, ţările socialiste desfac pe piaţa latino-americană 0,9 la sută din totalul vînzărilor lor în străinătate.

În cadrul unui seminar de trei zile, desfăşurat recent la Caracas, experţi ai CAER şi ai Sistemului Economic Latino-American (SELA) au subliniat importanţa întăririi relaţiilor economice şi comerciale dintre cele două grupări de ţări.

Maşini „inteligente"?

Cornel Cotrău, Bucureşti. La nivelul actual al dezvoltării ştiinţei, a răspunde categoric, afirmativ sau negativ, la întrebarea dumneavoastră este temerar. Ca şi în alte domenii de cercetare, există oameni de ştiinţă care se pronunţă fie pro, fie contra ideii posibilităţii de a crea „maşini inteligente". Unii cercetători (în special filosofii) — se arată într-un articol publicat de revista „La Recherche" — consideră că activităţile şi gîndirea omenească nu pot fi reproduse, din cauze apriorice, de către maşinile „inteligente". Totuşi, afirmaţiile făcute asupra aşa-numitelor limite intrinseci ale maşinilor au fost, de multe ori, atît de categoric respinse de progresele ştiinţifice, încît se impune cea mai mare prudenţă. Chiar dacă ordinatoarele sînt astăzi încă departe de a confirma pronosticurile şi de a realiza speranţele de la început, este cert, totuşi, faptul că ele pot să facă — şi fac deja — lucruri pe care filosofia sceptică nu a fost niciodată în stare să le anticipeze. După cum se ştie, ordinatoarele sînt capabile de performanţe deosebite în diverse jocuri (la şah — jocul inteligenţei — se prezintă mai mult decît onorabil), pot realiza demonstraţii inedite şi surprinzătoare ale teoremelor matematice, pot să întreţină o conversaţie destul de sofisticată, într-o limbă relativ naturală, cu un interlocutor uman, pe un subiect deocamdată limitat, pot realiza traduceri dintr-o limbă în alta etc. etc. Să mai adăugăm faptul că, în domeniul medicinii, ordinatoarele sînt în măsură să aprecieze la fel de bine şi, uneori, chiar mai bine decît specialiştii, fiind în stare să corecteze un diagnostic. De aici, se poate conchide că, în general, aptitudinile practice, în care activităţi ca „intuiţia" sau „raţionamentul" joacă un rol hotărîtor, nu par a fi în afara sferei lor de acţiune, deşi nu se credea aşa pînă nu demult.

Teoremele limitării — se arată, în continuare, în articolul menţionat —, în special teorema lui Gödel, au fost folosite frecvent pentru a demonstra că o fiinţă umană poate face lucruri pe care nici o maşină nu poate şi nici nu va putea vreodată să le facă.

La ora actuală, nici partizanii şi nici adversarii „inteligenţei artificiale" nu par să dispună de argumente susceptibile să justifice a priori certitudinile celor dintîi sau scepticismul celorlalţi. Criticile filosofilor, ca Aubert Dreyfus, par a aduce atît obiecţii de principiu, bazate pe dificultăţi sau imposibilităţi de nedepăşit, cît şi simple avertizări care, deşi recunosc posibilitatea realizării, susţin că mijloacele acum utilizate nu pot conduce decît la un eşec răsunător. Dreyfus admite, totuşi, că ordinatorul inteligent ar putea să existe cu adevărat într-o zi ; dar, atunci cînd cercetătorii vor ataca problema simulării cunoaşterii uzuale, caracteristică pentru comportamentul uman sau al animalului în mediul său familiar, vor înţelege că perioada necesară nu este de 30 de ani, ci, probabil, de 3 000 de ani.

S-a crezut, multă vreme, că activităţile umane cele mai dificil de reprodus artificial trebuiau să fie cele intelectuale şi cele mai abstracte. Astăzi este bine ştiut că o cunoştinţă teoretică explicabilă sub forma unui ansamblu determinat de reguli formale este mult mai uşor de simulat decît o aptitudine eminamente practică (de exemplu, cunoaşterea limbajului). Este de remarcat şi faptul că succesele cele mai remarcabile ale inteligenţei artificiale au fost obţinute, în cea mai mare parte, în domeniul simulării comportamentului lui „homo sapiens". Greşelile şi eşecurile cele mai spectaculoase provin de la rezistenţa lui „homo sentiens" la orice experienţă de acest gen. Adversarii „inteligenţei artificiale" au tras concluzia că afectivitatea şi conştiinţa constituiau ultimul bastion şi că maşinile „gînditoare" nu le vor asimila niciodată : o maşină este, poate, capabilă să gîndească, dar, cu siguranţă, nu poate să simtă, să trăiască durerea sau emoţiile.

Stimaţi cititori,

În dorinţa de a veni în sprijinul celor ce doresc să-şi procure, la timp şi în mod sigur, săptămînalul nostru, redacţia revistei „Lumea", împreună cu Direcţia Expedierii Presei vă propun o nouă şi facilă modalitate de a vă abona.

Completaţi talonul de pe verso şi prezentaţi-l factorului poştal de la cel mai apropiat Oficiu P.T.T.R., care, în schimbul achitării costului abonamentului la revistă pe perioada solicitată de dumneavoastră, au obligaţia să vă elibereze, imediat şi pe loc, chitanţa respectivă.

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni şi începe din luna următoare achitării costului lui.

Revista „LUMEA"

Restaurare

V. Ionescu, Bucureşti. Credem că vă referiţi la minaretul Qutab (în **imagine**),

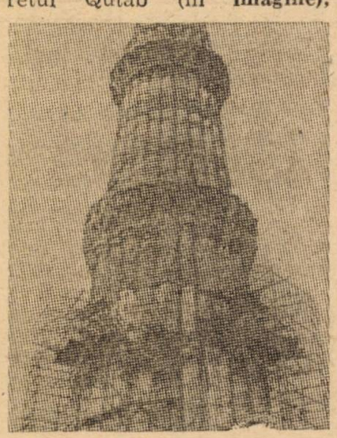

vechi de 750 de ani, unul din monumentele reprezentative nu numai pentru arta şi cultura indiană, ci şi pentru istoria acestei ţări. A fost supus unor operaţiuni de restaurare, în cadrul unui program arheologic mai vast. Circa 50 de artizani din statul indian Rajasthan au fost antrenaţi în opera de restaurare a monumentului istoric.

Invaziile de lăcuste

Cristina Şularu, Piteşti. Valuri uriaşe de lăcuste migratoare au fost semnalate, la 16 mai, în Africa de vest, respectiv în Republica Capul Verde, Mali, Guineea, Senegal, Mauritania, Burkina Faso şi Niger. Două noi specii de lăcuste au decimat recoltele din mai multe ţări ale Africii australe, în special Botswana.

În ultimul său buletin, Centrul F.A.O. pentru intervenţii de urgenţă împotriva lăcustelor (E.C.L.O.) relatează, potrivit agenţiei marocane „M.A.P.", că numeroase valuri de lăcuste migratoare — dintre care în Mali un val de 120 km lungime şi 25 km lăţime — se răspîndesc în Africa occidentală, iar alte valuri sînt semnalate în Libia, Egipt şi Arabia Saudită.

Avînd în vedere că ciclul de reproducţie a început deja în Africa de vest, se poate aştepta, potrivit F.A.O., la prezenţa a patru generaţii de lăcuste migratoare înainte de sfîrşitul sezonului de vară, ceea ce complică în mod considerabil operaţiunile de luptă.

În Africa de nord (în Maroc şi Algeria), unde aproape 3 milioane de hectare au fost tratate după 1 ianuarie, operaţiunile de control aeriene şi terestre continuă împotriva larvelor şi împotriva unei noi generaţii de adulţi. În primele zile ale lunii mai, regiunile din nordul Tunisiei au fost din nou invadate, şi 68 000 de hectare au fost tratate. În Libia au fost observate valuri de lăcuste şi semnalate aglomerări larvare în mai multe locuri.

În Africa de vest, în Republica Capul Verde, s-au înregistrat pagube importante la culturi. În Senegal, noi valuri de lăcuste venind din nord se răspîndesc asupra văii fluviului. În Mali, numeroase valuri au fost observate deasupra unor vaste întinderi de la frontiera cu Senegalul, care au provocat pagube considerabile plantelor. De asemenea, valuri importante de lăcuste au fost semnalate pe întregul teritoriu al Nigerului şi Burkinei Faso. Pînă în prezent, daunele în Burkina Faso au fost totuşi limitate.

Buletinul E.C.L.O., aminteşte, totodată, de infestaţii importante de lăcuste migratoare africane în Botswana, pe o suprafaţă cuprinsă între 500 000 şi 1 milion de hectare. În plus, lăcusta brună şi-a făcut apariţia în mai multe provincii ale acestei ţări, unde au loc operaţiuni de control aeriene şi terestre.

Hătărescu Dan Raul, Bucureşti, vinde colecţia revistei „Lumea" pe anii 1974—1988, precum şi Almanahurile „Lumea" pe anii 1982—1987.

TALON DE ABONAMENT

NUMELE _____

PRENUMELE _____

Str. _____ Nr. _____

LOCALITATEA _____ COD _____

Județul _____

POSTA REDACȚIEI

Sukothai

Mariana Dincă, București. Sukothai a fost capitala unui regat medieval, cu același nume, din Thailanda. După lucrări de restaurare, care au durat circa un deceniu, ansamblul arhitectonic Sukothai a fost deschis, anul trecut, pentru public, în mod oficial. Este vorba, de fapt, de un complex de temple, lacuri ornamentale, instalații, șanțuri de apărare și ziduri, toate înconjurate de un mare parc. Complexul are o vechime de 700 de ani. se întinde pe o suprafață de 70 kmp și este situat în cîmpia centrală thailandeză. Programul guvernamental de restaurare a fost sprijinit de UNESCO și a costat 4,25 milioane dolari.

Sukothai este considerat drept unul din monumentele remacabile ale Asiei, alături de complexul Pagan din Birmania, Angkor din Kampuchia și Borobudur din Indonezia. În centrul lucrărilor de restaurare s-a aflat o suprafață de 320 hectare, care odinioară forma inima capitalei, cu circa 80 000 locuitori. În perioada sa de maximă dezvoltare, capitala controla un imperiu ce cuprindea, de asemenea, Laosul, Birmania și Malayezia de astăzi. Perioada de înflorire a Sukothaiului a început în secolul al XIII-lea, în timpul domniei regelui Ramkamhaeng, care era apreciat ca un talentat administrator, un iscusit soldat și un om de cultură. Una din cele mai vestite inscripții istorice thailandeze consemna : „În timpul vieții regelui Ramkamhaeng, în Sukothai este bine. Apele sînt pline de pește, ogoarele — de orez. Regele nu percepe taxe de la cei ce călătoresc împreună. Oricine vrea să facă comerț cu argint sau cu aur poate să o facă". Dar Sukothai a fost slăbit de lupte interne, și, din a doua parte a secolului XIV, puterea s-a transferat spre regatul Ayuthaya. După o invazie, în secolul al XV-lea, populația s-a refugiat, lăsînd cetatea în paragină.

T. Amadeus, Rm. Sărat. În forma (detaliată și implicînd multiple aspecte) în care solicitați lămuriri în legătură cu ceea ce numiți „problema dolarului" este evident că o abordare, oricît de succintă, depășește spațiul rezervat unui răspuns la „Poșta redacției" sau chiar al unui singur articol din revistă. Ținînd cont că menționați existența unui interes mai larg, în elucidarea acestei probleme, din partea mai multor colegi și cunoscuți ai dv., avem în vedere să oferim un răspuns cît de cît cuprinzător în cadrul unui ciclu de articole, pe care sperăm să le puteți consulta curînd în paginile revistei.

Coordonatorul rubricii : Aurel Zamfirescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

22 (1283) 26 mai 1988

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
Concept novator, profund mobilizator asupra solidarității internaționale 1
Imperativul soluționării tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state numai pe cale pașnică, prin tratative. Octavian Munteanu 2

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
Dezarmarea — condiție primordială a păcii și progresului. Nicolae Chilie 4
Reuniunea Consiliului de Interacțiune. dr. Ștefan Năstăsescu 6
Addis Abeba. Sesiunea jubiliară a O.U.A. Dumitru Constantin 7
Șapte zile 8
Restabilirea relațiilor diplomatice algeriano-marocane. Aurel Zamfirescu 9
Paris. Reuniunea O.E.C.D. Sub semnul conflictelor de interese. Doina Topor 10
Managua. Momente decisive în aplicarea „acordului de la Sapoa". Anca Voican 11
Londra. Partidele politice într-o fază de clarificări. Stelian Țurlea 12
Ottawa. Spre alegeri anticipate 14
Capitalul financiar — aspecte noi ale goanei după profit. „Războiul corporațiilor", bursa și frauda financiară. Ioan Popa 16
Jurnal chinez (XXVII). Valea ambițiilor de nisip. Radu Budeanu 28

OMENIREA LA PREZENTUL CONTINUU
Oameni, insecte, spice... Radu Budeanu 18

1 000 + 1 19–24–27

DIN LUMEA CAPITALULUI
S.U.A. „Visurile se spulberă de zidurile inegalității" 20
Italia. „Alarma sudului" 21

REPORTAJ PE GLOB
Secvențe vest-germane (III). De la Bonn la Frankfurt pe Main. Crăciun Ionescu 22

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ
Le Monde Diplomatique, Za Rubejom 25

PANORAMIC
Procesul mercenarilor (15). Dumitru Constantin 28

ACCENTE
Exotism și clasicism... Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Adrian Ionescu — redactor șef, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 16

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII

BUCURIA PĂRINȚILOR SÎNT COPIII...,
BUCURIA ORICĂRUI COPIL,
O ÎMBRĂCĂMINTE FRUMOASĂ, COMODĂ, PRACTICĂ !

Să nu uităm că și copiii au moda lor, iar magazinele specializate tip „Materna" vă stau la dispoziție — și în LUNA CADOURILOR PENTRU COPII 1—30 IUNIE — cu toate noutățile create de industria noastră.

Lei 5

Nr. 26 23 iunie 1988

CEAUŞESCU

ROMÂNIA

Mari idei în acţiune

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Profundă analiză a epocii contemporane, amplă viziune asupra procesului revoluţionar mondial

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C.79

Din actualitatea internaţională

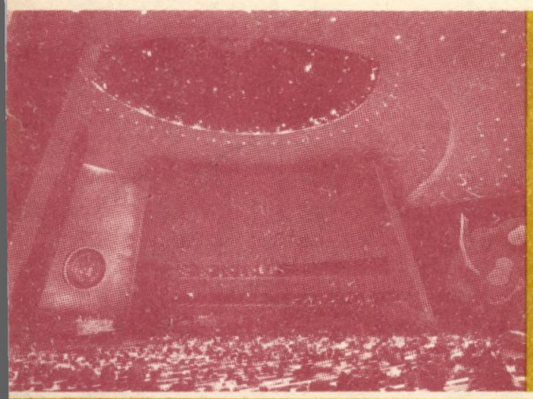

NAŢIUNILE UNITE

Sesiunea specială a Adunării Generale. Cerinţa adoptării unui cuprinzător program de dezarmare

ELAŢIILE GRECO-TURCE

e calea dialogului, restabilirii încrederii şi conlucrării

DIN LUMEA CAPITALULUI

PANORAMIC

POŞTA REDACŢIEI

1000+1

Puternică expresie a justeței politicii generale a partidului, elocventă mărturie a superiorității orînduirii socialiste

Socialismul, ca ideologie și practică revoluționară, reprezintă, neîndoielnic, tot ceea ce a cunoscut istoria umanității mai nobil și mai progresist, speranța de mai bine, de demnitate și bunăstare a maselor populare, năzuința firească a eliberării omului de povara ancestrală a înjosirii, nedreptății, inechității. Este o mîndrie pentru poporul român că, sfărîmînd lanțurile împilării și exploatării și alegînd în mod liber și ferm ca opțiune fundamentală socialismul, se află azi în avangarda vremurilor, aducînd, prin munca, priceperea și gîndirea proprii, o contribuție importantă la progresul omenirii, îmbogățind, prin exemplul celor înfăptuite, tezaurul mondial al teoriei și practicii revoluționare.

O privire retrospectivă a drumului parcurs, a stadiului de unde am pornit și unde am ajuns ne oferă imaginea elocventă, convingătoare, a ce a însemnat și înseamnă socialismul pentru națiunea noastră. Tineretului de astăzi, care n-a cunoscut niciodată exploatarea, lipsa de carte, umilințele, îi vine poate greu să-și imagineze România de acum patru-cinci decenii. Generația mai bătrînă își amintește, însă, prea bine, tarele vechii societăți, în care un pumn de înavuțiți risipeau munca poporului în cazinourile și locurile de distracții ale străinătății, în timp ce masele trăiau în condițiile inumane ale subdezvoltării sociale, jefuite de plus-valoarea muncii lor, terorizate de abuzurile fără număr săvîrșite de aparatul represiv al regimului claselor exploatatoare.

La fel ca și libertatea dobîndită prin revoluția socială și națională, marile transformări din România de azi, nivelul de dezvoltare atins n-au venit de la sine, nu ni le-a făcut nimeni cadou. Ele constituie roadele luptei poporului român, ale muncii sale avîntate, ale eroismului și sacrificiilor pe care învingerea înapoierii i le-a impus.

Într-o istorie de milenii, deceniile construcției socialismului reprezintă o perioadă scurtă de timp. Dar cît de mult au însemnat aceste decenii de profunde împliniri pentru soarta poporului român dacă ne uităm, comparativ, înapoi ! Niciînd în istoria sa poporul român nu s-a simțit mai sigur pe sine, unit și deplin stăpîn pe pămîntul pe care trăiește și muncește, ca în acești ani minunați ai construcției socialiste.

Ultimii 23 de ani au consemnat, cu litere de aur, în cartea patriei, o dezvoltare accelerată pe toate tărîmurile, realizări memorabile, ce ne umplu inimile de firească mîndrie. Sînt roadele politicii înțelepte a Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale efortului creator al întregului popor, pentru desăvîrșirea măreței opere a edificării noii societăți. Fiu devotat al poporului, revoluționar încercat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu pasiunea și puterea de muncă ce-l caracterizează, cu clarviziunea sa politică, profund științifică, se identifică, în conștiința poporului român, cu marile sale victorii din epoca de aur a deplinei înfloriri a patriei, a desăvîrșirii edificării socialismului, perioadă plină de lumină și împliniri, intrată, pe bună dreptate, în conștiința întregului popor ca „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU". Poporul nostru a cunoscut, în acești ani de transformări revoluționare fără precedent în viața țării, de dinamism fără egal în dezvoltarea întregii societăți românești — cei mai fertili din întreaga istorie a patriei —, uriașe realizări, în toate domeniile vieții țării, inaugurate de Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului se află marele revoluționar, patriotul înflăcărat, militantul devotat cauzei partidului, idealurilor socialismului, omul care își închină întreaga viață și muncă intereselor poporului, progresului și independenței patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Astăzi, România socialistă se înfățișează sieși și lumii întregi ca o țară cu o economie puternică, în plin avînt, ca o țară cu un popor stăpîn pe destinele sale, care și-a asigurat, conștient și definitiv, istorica misiune de a făuri pe pămîntul românesc societatea nouă, socialistă, de a înscrie România în rîndul țărilor cu o înaltă civilizație materială și spirituală prin înflorirea continuă a industriei și agriculturii, a științei și culturii, prin munca eroică a întregii națiuni, angajată plenar în făurirea, pe pămîntul scump al patriei, a visului de aur al umanității — comunismul.

Dimensiunile dezvoltării generale a țării noastre sînt ilustrate de cifre și fapte ce vorbesc de la sine despre saltul uriaș pe care l-a cunoscut țara noastră în anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., din 1965. Bogăția națională a ajuns, în această perioadă, la circa 5 000 miliarde lei, din care fondurile fixe productive reprezintă peste 2 500 miliarde lei, față de numai circa 80 miliarde lei în 1948. În 1987, produsul social era de circa 2 100 miliarde lei, iar venitul național de aproape 800 miliarde lei, realizări care situează țara noastră, încă în actualul cincinal, în rîndul statelor mediu dezvoltate economic, cu perspectiva ca, pînă în anul 2000, România să devină o țară socialistă multilateral dezvoltată.

Orientînd cu perseverență dezvoltarea României în direcția transformării ei într-o țară socialistă modernă, pe temelia celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, propășirea ei economică și socială într-un ritm înalt, Partidul Comunist Român a pus în centrul politicii sale industrializarea țării, ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, dezvoltării multilaterale a societății, asigurării independenței și suveranității naționale. Datorită alocării unei cote înalte din venitul național pentru dezvoltare, industria chimică și-a sporit producția de peste 1 200 ori, industria metalurgică de 113 ori, industria constructoare de mașini de circa 500 ori, industria ușoară de 82 ori, industria alimentară de 32 ori. Concomitent, s-au dezvoltat puternic transporturile, celelalte sectoare de activitate.

Ca urmare a politicii promovate cu consecvență de partidul nostru, de reorganizare, pe baza proprietății socialiste a agriculturii, această ramură a fost dotată cu noi și moderne mijloace de producție, parcul de tractoare crescînd, comparativ cu patru decenii în urmă, de peste 46 de ori. S-au efectuat ample lucrări de irigații pe o suprafață de peste 3,5 milioane hectare, precum și alte importante lucrări de îmbunătățiri funciare, de sporire a potențialului productiv al pămîntului. Pe baza acestor importante transformări, producția agricolă a crescut de peste 6 ori față de 1945, în ultimii doi ani realizîndu-se producții de 30 și, respectiv, 31 milioane tone cereale, cele mai ridicate din întreaga istorie a României.

Marile succese ale poporului nostru pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate constituie nu numai prețioase cuceriri ale țării și oamenilor ei ; aceste realizări întăresc forțele socialismului și progresului în întreaga lume ; prin puterea exemplului, ele dau strălucire ideilor și practicii socialismului ; sînt, în acest sens, o contribuție internaționalistă de prim rang.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu din 29 aprilie a.c. cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale — teze programatice de inestimabilă valoare teoretică și practică — subliniază, cu o deosebită claritate, necesitatea corelării dialectice dintre legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste și condițiile concrete ale aplicării lor, evidențiind spiritul profund creator al operei de făurire și perfecționare a noii orînduiri în țara noastră.

Procesul revoluționar de edificare a societății socialiste și comuniste este, prin însăși esența sa, un proces de amplă creație social-istorică, ce exclude, în mod firesc, orice închistare în tiparele prestabilite ale unui „model unic". Construirea societății

socialiste impune, în paralel cu aplicarea legităților obiective, a principiilor generale ale socialismului, cunoașterea profundă a realităților din fiecare țară, promovarea formelor, metodelor și ritmurilor adecvate acestor realități, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, a instituțiilor, a formelor democrației socialiste, potrivit cerințelor propriei dezvoltări, luînd, totodată, în considerare experiența făuririi socialismului și în alte țări, precum și cuceririle cunoașterii și practicii universale.

Partidul Comunist Român, sub conducerea clarvăzătoare a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmînd neabătut calea deschisă de istoricul Congres al IX-lea, a desfășurat și desfășoară o uriașă activitate teoretică și practică de dezvoltare și perfecționare continuă a societății socialiste românești. Viața, experiența practică au demonstrat justețea politicii partidului nostru, viabilitatea măsurilor adoptate în acești ani, vizînd perfecționarea activității de conducere, de planificare și organizare, inclusiv de dezvoltare a democrației socialiste. S-a acumulat, astfel, o experiență îndelungată și bogată și — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din 29 aprilie a.c. — pentru țara noastră, nu se pune astăzi problema de a aduce modificări structurale principiilor economice promovate, cadrului organizatoric existent, care corespund actualei etape de dezvoltare a societății românești, ci se impune cerința de a asigura realizarea lor mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continuu activitatea.

În perioada care a trecut de la cel de al IX-lea Congres, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au desfășurat o uriașă activitate teoretică și practică în vederea perfecționării structurilor societății românești contemporane, modelînd cele mai adecvate forme și metode, în consens cu cerințele edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, ale înaintării țării noastre spre comunism. A fost elaborat Programul partidului, au fost abordate probleme de o excepțională însemnătate teoretică și practică, au fost formulate și fundamentate teze și concluzii noi, de mare profunzime științifică, a fost promovat cu consecvență spiritul înnoitor în dezvoltarea ideologiei revoluționare a clasei muncitoare. Programul partidului, Programul ideologic, celelalte documente de partid, opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie o strălucită expresie a socialismului științific creator, în condițiile țării noastre, punînd în lumină contribuția activă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, la îmbogățirea tezaurului universal al gîndirii și practicii revoluționare.

O contribuție originală, de mare însemnătate, la îmbogățirea socialismului științific, a teoriei și practicii revoluționare o constituie tezele elaborate de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind etapele edificării socialismului în România, fundamentarea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, care definește principalele obiective și direcții de activitate în vederea transformării României dintr-o țară socialistă în curs de dezvoltare într-o țară socialistă multilateral dezvoltată, căile de înaintare spre manifestarea tot mai largă a principiilor comuniste de muncă, de viață, de repartiție.

O importanță cu totul deosebită pentru edificarea socialismului o prezintă strălucita gîndire revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu în abordarea și clarificarea unor probleme de însemnătate decisivă în făurirea noii orînduiri : construirea socialismului cu poporul și pentru popor ; locul și rolul națiunii în condițiile socialismului ; partidul ca centru vital al națiunii ; căile și mijloacele de creștere a rolului conducător al partidului ; rolul forțelor de producție în dezvoltarea societății socialiste ; îmbinarea armonioasă a rolului planului național unic cu creșterea răspunderii și atribuțiilor organismelor democratice ; importanța acumulării, a repartizării juste, raționale a venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare ; însemnătatea întăririi proprietății socialiste — baza dezvoltării multilaterale a noii societăți ; rolul hotărîtor al științei și învățămîntului în făurirea societății socialiste și comuniste ; organizarea și conducerea societății socialiste ; dezvoltarea și perfecționarea democrației muncitorești, revoluționare ; etapele evoluției statului socialist și a funcțiilor sale ; importanța formării și dezvoltării conștiinței socialiste ; locul istoriei în educația patriotică, revoluționară, a oamenilor muncii. Un rol hotărîtor în dezvoltarea societății noastre îl are concepția secretarului general al partidului despre revoluția socialistă, ca proces amplu, continuu, despre necesitatea afirmării tot mai puternice a spiritului militant, revoluționar în întreaga activitate de făurire a noii orînduiri.

„Să nu uităm nici un moment — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea de la 29 aprilie — **că procesul revoluționar nu s-a încheiat o dată cu instaurarea puterii democratice a clasei muncitoare sau cu făurirea socialismului, ci el continuă și va continua, reprezentînd garanția dezvoltării continue a socialismului și trecerii la făurirea comunismului.**

Trebuie să pornim de la faptul că socialismul, ceea ce noi am înfăptuit în România, demonstrează cu putere superioritatea orînduirii care a lichidat pentru totdeauna clasele exploatatoare, asuprirea omului de către om. Să punem cu putere în evidență în întreaga noastră activitate aceste realizări și superioritatea orînduirii noastre, inclusiv pe baza a ceea ce s-a realizat în dezvoltarea socialistă pe plan mondial !"

Prin concepția sa generală, ideologică și politică, socialismul aspiră, în mod vital, spre pace și colaborare între națiuni, spre eliminarea definitivă a războaielor din viața popoarelor, spre asigurarea unui climat de securitate și bună înțelegere, propice dezvoltării libere, progresului întregii omeniri.

În ordine prioritară, pacea ocupă locul central în paleta largă de preocupări a politicii externe a statului român socialist. Problema păcii, în contextul ei internațional — al apărării, menținerii și consolidării sale —, a fost și este o constantă de bază a politicii românești, amplificată de necesitățile impuse de condițiile actuale ale amenințării nucleare, cînd alternativa înseamnă distrugere, exterminare, neant la proporții planetare.

O asemenea operă, de amploarea și complexitatea aceleia pe care poporul nostru, sub conducerea partidului său comunist, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o construiește cu succes determină, în mod obiectiv, ampla angajare a României în plan extern, în lupta pentru triumful politicii de pace, prietenie și colaborare.

Afirmarea unității indisolubile, dialectice, dintre politica internă și externă a partidului și statului nostru se întemeiază pe existența și acțiunea permanentă a factorilor de natură social-economică și politico-ideologică. În cadrul acestei unități, politica internă este factorul determinant ; din ea decurge și politica externă a statului nostru socialist. Natura relațiilor social-economice și a puterii politice, conducerea de către Partidul Comunist Român a întregii vieți sociale, a întregii societăți, marile prefaceri revoluționare produse în anii construcției socialiste, îndeosebi în ultimele două decenii, dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, învățămîntului și culturii, ridicarea permanentă a bunăstării materiale și spirituale a poporului reprezintă tot atîtea contribuții de seamă la cauza generală a socialismului, la întărirea forței și influenței sale pe plan mondial, sporesc posibilitățile de participare tot mai activă a României la colaborarea internațională, la circuitul mondial de valori materiale și spirituale, la diviziunea internațională a muncii.

Politica externă de pace și largă colaborare a partidului și statului nostru constituie expresia cerințelor obiective ale edificării societății socialiste în țara noastră, a intereselor vitale ale poporului român, aflate în deplin consens cu interesele celorlalte popoare. Determinată de asemenea cerințe obiective și interese vitale, activitatea internațională a partidului și statului nostru urmărește asigurarea și întărirea independenței și suveranității naționale a patriei, securitatea ei și apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului român împotriva oricărei ingerințe din afară, dezvoltarea colaborării, pe multiple planuri, pe bază de egalitate și avantaj reciproc, cu toate statele lumii. Interesele urmărite de România socialistă pe plan internațional se regăsesc într-un unic scop major : el este înscris în Programul partidului, în Constituția țării, în toate documentele de partid și de stat, străbate ca un fir roșu întreaga operă teoretică și activitatea practică desfășurate de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu :

„Pentru înfăptuirea tuturor programelor de dezvoltare în continuare a patriei noastre — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — avem nevoie de pace, de colaborare cu toate națiunile și popoarele lumii, fără deosebire de orînduire socială.**

Pornind de la aceasta și de la faptul că întotdeauna poporul român a fost un popor dornic de pace, de colaborare egală între toate națiunile lumii, partidul și statul nostru acționează cu toată hotărîrea pentru a contribui la soluționarea problemelor grave internaționale într-un mod nou, care să pună capăt vechii politici de dominație și asuprire, să pună capăt războaielor, cursei înarmărilor, să asigure pacea și dreptul fiecărei națiuni la dezvoltarea liberă, independentă, așa cum o dorește fiecare popor !"

Unitatea dialectică dintre politica internă și externă a României socialiste este o unitate de preocupări, de țeluri și orientări, care constituie componente inseparabile ale strategiei și tacticii revoluționare ale partidului nostru, ale politicii sale generale, ale Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism.

Prin opera vastă de edificare a socialismului — opțiune fundamentală a poporului român —, prin întreaga sa politică externă de pace și conlucrare, România își aduce o valoroasă contribuție la buna înțelegere între popoare, la extinderea conlucrării internaționale, la apărarea și consolidarea păcii în întreaga lume.

„LUMEA"

Profundă analiză a epocii contemporane, amplă viziune asupra procesului revoluționar mondial

Epoca noastră prezintă tabloul unei tulburătoare complexități a fenomenelor cu acțiune globală și aflate într-o interdependență tot mai accentuată ; multiplicarea și adîncirea contradicțiilor care definesc evoluțiile actuale, proliferarea domeniilor, sferelor și surselor de conflict — sau potențial conflictuale —, în condițiile unei eterogenități de structuri naționale, economice, sociale și politice, de opțiuni și niveluri de dezvoltare, proiectează imaginea unei lumi de o derutantă diversitate, marcată de procese, tendințe, mutații profunde în care sînt angajate mase imense de oameni, popoare, grupări și categorii sociale, cu ponderi diferite, în care interesele și acțiunile antagonice se manifestă într-o varietate de planuri, dar, în același timp, se nasc, în mod obiectiv, platforme de luptă solidară ; schimbările rapide în echilibrul mondial de forțe, în contextul diversificării centrelor de putere, caracterul încă indecis, fragil, al raporturilor între purtătorii sociali ai noului în istorie și factorii, elementele legate de structurile vechi, ce se impun a fi, în mod necesar, înlocuite, dau măsura confruntărilor care caracterizează această epocă de adînci prefaceri revoluționare. Într-un asemenea moment istoric, a defini **conținutul, natura și trăsăturile epocii,** pentru ca, pe această bază, să fie identificate prioritățile și direcțiile prevalente de acțiune, precum și resursele sociale care să asigure transformarea revoluționară a societății și lumii, în ansamblu, reprezintă un act de cea mai înaltă responsabilitate politică și morală. Un act de conștiință, în care concepția despre lume și viață e menită să se transforme în forță socială, mobilizatoare de energii în direcția mersului istoric al umanității. Este, aceasta, o operă — de creație teoretică și de acțiune istorică — în care președintele Nicolae Ceaușescu și-a cîștigat, cu strălucire, prestigiul gînditorului și omului politic de excepție, ale cărui analize, concluzii și opțiuni, traduse, nemijlocit, în practică politică și socială, au deschis drumuri noi și fertile de abordare a realității, spre a fi, apoi, — în confruntare cu timpul, cu evenimentele — consecvent validate de viață, de evoluțiile mondiale.

Înscrisă într-o prodigioasă suită de contribuții în care aprecierile filozofice, creația conceptuală, ideatică, argumentează acțiunea practică, oferindu-i cîmp larg de manifestare, Expunerea din 29 aprilie este exemplară pentru esența dialectică a gîndirii președintelui Nicolae Ceaușescu privind definirea conținutului și sensului epocii contemporane, dintr-o **limpede perspectivă revoluționară** și de pe pozițiile militante oferite de valorile verificate ale experienței dobîndite în vasta operă de creație istorică a noii orînduiri. A fundamenta certitudini, a insufla încredere revoluționară — acel optimism care a încurajat și mobilizat întotdeauna resursele sociale de înnoire conștientă a omenirii — se relevă drept o remarcabilă calitate a personalității conducătorului partidului și statului nostru. Calitate cu atît mai pregnant manifestată, în actualele condiții de contradictorie evoluție mondială, care, dacă, la un moment dat, pot genera confuzii, incertitudini și sentimente de neîncredere, reclamă, tocmai de aceea, mai mult ca oricînd, din partea celor învestiți cu responsabilitatea conducerii proceselor revoluționare, opțiuni și orientări clare — singurele în măsură să atragă masele, popoarele la creație conștientă, în consens cu legitățile istorice ale dezvoltării umanității pe noi trepte, superioare. **„În viața internațională au loc mari schimbări** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Ca întotdeauna, în asemenea schimbări radicale în raportul de forțe, în dezvoltarea omenirii, apar tot felul de concepții, confuzii, inclusiv manifestări ale neîncrederii în forțele socialismului, în dezvoltarea societății pe calea libertății sociale, pe calea independenței. Nu este ceva nou în istoria omenirii, nu numai în epoca revoluționară marxistă, ci în intreaga dezvoltare. Aceasta presupune, ca o necesitate, să studiem și să analizăm temeinic marile transformări și schimbări și să tragem concluziile corespunzătoare. Să pornim însă întotdeauna de la principiile și concepția revoluționară despre lume, să privim cu încredere perspectiva luptelor pentru progres, pentru pace".**

Așadar, fermă așezare pe terenul fertil al filozofiei materialist-dialectice și istorice, al socialismului științific, adaptare creatoare la realitatea în rapidă prefacere și, de aici, atitudine principială, militantă și acțiune permanentă în favoarea identificării, apărării și promovării noului în lume și în viață. Socialismul, ca unică alternativă a dezvoltării libere a umanității ; procesul revoluționar mondial, ca fenomenul social generator al celei mai ample dinamici care propulsează înnoirea reclamată de însești legile evoluției istorice ; pacea, ca țel existențial în epoca nucleară, condiția fundamentală pentru rezolvarea gravelor contradicții ale epocii, deschizînd calea progresului în libertate și echitate, mobilizînd la luptă unită toate forțele realiste pe cea mai largă platformă de interese și idealuri comune — sînt, acestea, direcții de acțiune aflate într-o relație de complementaritate dialectică, puse, toate, cu putere în evidență de gîndirea novatoare a președintelui Nicolae Ceaușescu.

Pe o asemenea bază de înțelegere a mersului lumii, secretarul general al partidului nostru argumentează necesitatea vitală a afirmării, în viața și practica internațională, a unui nou mod de gîndire și acțiune, care deschide cel mai larg și clar orizont luptei pentru pace, dezarmare și progres social, înarmînd conștiințele cu atît de necesara încredere în capacitatea oamenilor, a maselor populare de a impune o **schimbare radicală în raportul de forțe mondial,** înclinînd definitiv și permanent balanța în favoarea forțelor progresiste, înaintate, revoluționare, antiimperialiste, practic în favoarea a tot ceea ce am putea defini ca forțe determinante ale noului în istoria contemporană. Ne aflăm în fața unei **concepții profund dialectice asupra lumii și a vieții,** în desfășurarea lor complexă, o concepție care luminează cauzalitatea fenomenelor distinctive ale epocii, dinamica afirmării lor, sfera lor de acțiune, zonele și domeniile de confruntare. Examinarea, sub raport filozofic, cognitiv, se desfășoară, însă, în toate fazele, în toate compartimentele, sub imperiul **finalității ei revoluționare.** A cunoaște pentru a acționa — este deviza de frontispiciu sub care se desfășoară întreaga operă a președintelui României. De aici — marea ei forță mobilizatoare. A descoperi indispensabilele baze sociale ale schimbării, a identifica și conștientiza toate resursele revoluționare se afirmă ca punctul ferm, inalterat, al unei gîndiri permanent deschise înnoirilor creatoare și a cărei rațiune de a fi o constituie definirea necesităților și direcțiilor prioritare de acțiune, dar, deopotrivă, a posibilităților de realizare a obiectivelor astfel determinate. Pornind de la sesizarea promptă a detaliilor realității imediate și, de aici, scoborînd la esența mișcărilor de adîncime și perspectivă ale fenomenelor, demonstrînd o extraordinară putere de sinteză dialectică între particular și general, opera președintelui Nicolae Ceaușescu se înfățișează ca un sistem deschis, afirmînd o **nouă gîndire și un nou mod de abordare,** opuse oricăror închistări dogmatice, prejudecăți, oricăror viziuni unilaterale, extremismului de in-

diferent ce natură și oricăror situații conjuncturale, pentru a promova o politică a cărei valoare și forță de iradiere izvorăsc din continua confruntare cu viața — confruntare, însă, nu doar în planul ideilor, ci printr-o neabătută convertire a ideilor în acțiune, în practică.

Și este un motiv de legitimă satisfacție că, întemeiată pe o asemenea gîndire, politica de pace și independență a României s-a afirmat și se afirmă cu neslăbită vigoare chiar și în condiții internaționale dintre cele mai complexe, demonstrînd, astfel, cu sporită forță de convingere, judicioasa alegere a opțiunilor și a direcțiilor de acțiune urmate cu consecvență de partidul și statul nostru.

Dezvoltînd o **strategie globală a păcii**, președintele Nicolae Ceaușescu pornește de la o examinare și evaluare profund științifice ale marilor contradicții ce definesc epoca noastră, în condițiile confruntării dintre cele două tendințe istorice diametral opuse — pe de o parte, politica imperialistă, de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a sferelor de influență, de înarmare ; pe de alta, tendința de lichidare a politicii de forță și dictat, imperialistă, colonialistă și de instaurare a unor relații noi între state, bazate pe respectarea principiilor independenței și suveranității, pe neamestecul în treburile interne. Pe acest fond, se menține și chiar se amplifică mai vechea contradicție dintre socialism și capitalism ; se dezvoltă cu putere, în viața internațională, noua criză generală — multiformă și cu implicații globale —, depășind cu mult criza generală a capitalismului din anii 1929—1933 ; imperialismul continuă să se amestece brutal în afacerile interne ale altor state, una din formele principale de dominație și asuprire a altor popoare reprezentînd-o capitalul financiar-bancar ; în înseși țările capitaliste dezvoltate se accentuează polarizări sociale flagrante, se manifestă puternice contradicții de clasă. Fenomen nou, agravant, de amplitudine globală, apariția și dezvoltarea celei mai importante contradicții — dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare — se constituie într-un enorm potențial exploziv al lumii contemporane. Este, deci, vorba de un „nod de contradicții" globale, multisectoriale — unele devenite clasice, altele noi, care, prin amploare și implicații, tind să dețină un rol prioritar. Sub impactul cumulativ al acestor contradicții, în era nucleară, a celor mai mari acumulări de arme, a celei mai intense curse a înarmărilor, cu consecințe incalculabile asupra umanității, problema alternativei existențiale — pace sau război — se pune în termeni esențial noi. **„În această situație complexă, în fața omenirii** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se pun noi probleme, sînt necesare răspunsuri clare care să corespundă intereselor de dezvoltare, de pace, de libertate și independență ale popoarelor".**

Proiectînd **dreptul la pace, la existență liberă și demnă, la viață al oamenilor, al popoarelor,** ca imperativul fundamental al epocii, președintele Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție inestimabilă la clarificarea celei mai importante probleme, de soluționarea căreia depinde soluționarea celorlalte. Este necesar — atrage atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se pornească de la faptul că un război mondial, în care se vor folosi inevitabil armele nucleare, este de neconceput, pentru că nu poate fi cîștigat, pentru că înseamnă distrugerea a înseși umanității. Renunțarea la armele nucleare, la celelalte arme de distrugere în masă, la recurgerea la război, la calea militară de soluționare a oricăror probleme se impune, astfel, ca fundament al unei noi gîndiri și abordări a întregului complex de probleme cu care se confruntă omenirea contemporană.

În condițiile marilor contradicții ale epocii, ale acumulării și proliferării factorilor conflictuali, președintele Nicolae Ceaușescu s-a afirmat ca promotorul ferm al găsirii la timp — pînă nu este prea tîrziu — a soluțiilor pașnice, al identificării tuturor factorilor, tuturor forțelor care pot, prin acțiune unită, să impună o reală dinamică a păcii, întemeiată pe conlucrarea liberă și independentă între națiuni. **„Trebuie să subliniem permanent justețea tezei științifice privind rolul maselor, al popoarelor, ca adevărate făuritoare ale întregii dezvoltări, ale istoriei omenirii".** Pornind de la această apreciere profund mobilizatoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu determină bazele principiale care trebuie să asigure afirmarea și triumful noii gîndiri în viața internațională. **„În acest sens, vorbind de noua gîndire politică — care trebuie să se afirme — este necesar** — arată secretarul general al partidului nostru — **să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gîndiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaționale, în politica internațională și care să pornească întotdeauna de la înlăturarea cu desăvîrșire a oricărui amestec în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic și social, a independenței și suveranității popoarelor".**

Complexă și contradictorie, lumea actuală, în care trebuie să coexiste țări cu orînduiri sociale diferite, cu potențiale economice și militare diferite, cu opțiuni politice diferite, generează și va genera, în continuare, dezacorduri, probleme litigioase între unele state și grupări de state. Dar nimic, absolut nimic nu poate justifica recurgerea la confruntarea armată, la politica de forță, la intervenția în treburile altor state, indiferent pe ce cale s-ar produce ea. A face totul pentru a înlocui confruntarea cu dialogul, în respectul opțiunilor reciproce, pentru a găsi reglementări viabile diverselor probleme, pentru a preveni cronicizarea lor, pentru a interveni la timp prin recurgerea la abordarea constructivă, democratică — sînt, toate acestea, direcții de acțiune promovate constant de România.

Izvorîte din solul fertil al concepției revoluționare, materialist-dialectice și istorice, despre lume și viață, întemeiate pe o neclintită încredere în forța și înțelepciunea popoarelor, în capacitatea lor ca, prin luptă unită, să poată impune o politică de pace, independență și largă conlucrare, gîndirea înnoitoare și fapta politică ale președintelui Nicolae Ceaușescu și-au cîștigat un înalt prestigiu prin limpede continuitate de inițiativă, clarviziune, rodnică investiție de inteligență creatoare, prin marea putere de atragere la luptă unită a tot ce poate și trebuie să determine dinamica socială a afirmării noii gîndiri în viața internațională, pentru triumful politicii de pace, independență și colaborare.

Radu Pascal

Țări bogate —

Situația economică internațională — în continuarea tendințelor de la începutul actualului deceniu — se menține deosebit de gravă. Profunde distorsiuni, manifestări de criză și dezechilibru persistă, punînd în pericol progresul general și amenințînd pacea mondială. O asemenea situație nu a apărut din senin, ci este urmarea nemijlocită a lipsei de acțiune în abordarea frontală și soluționarea adecvată a problemelor care grevează de mult timp asupra dezvoltării globale, în special a celor legate de flagrantele decalaje dintre țările bogate și sărace. Această scindare anacronică a lumii din punct de vedere economic nu a existat dintotdeauna, ci este — așa cum subliniază președintele Nicolae Ceaușescu — o consecință a relațiilor coloniale, a politicii imperialiste și neocolonialiste, a dezvoltării unor state pe seama altora. **„Pe plan mondial** — arată președintele **Nicolae Ceaușescu — lumea este împărțită în bogați și săraci ; la un pol, un grup restrîns de țări capitaliste bogate, ca urmare a politicii de dominație imperialistă, colonialistă și a politicii economico-financiare de jaf și exploatare ; la alt pol — majoritatea statelor lumii, mai mult de două treimi din omenire, care trăiește în sărăcie și mizerie".**

Subdezvoltarea, care continuă să afecteze peste două treimi din omenire, nu are cauze „naturale" și nu constituie nici o simplă „rămînere în urmă". Ea este o „deformare" a dezvoltării, expresie a moștenirii coloniale. Și nu este vorba doar de vastul transfer de avuții economice dinspre teritoriile dependente spre metropole pe care l-a determinat relația colonială în trecut, ci, mai ales, de ceea ce **a lăsat** aceasta prezentului, pe de o parte în planul **structurilor economice interne din diverse țări** (orientări deformate, unilaterale, bazate pe monoproducție, în economia fostelor colonii aflate astăzi, tocmai de aceea, într-o stare de subdezvoltare, de înapoiere economică, dependențe disproporționate și nefirești de economia fostelor metropole), iar, pe de altă parte în planul **relațiilor economice internaționale** (o diviziune mondială a muncii bazată pe anacronica împărțire a lumii în țări dezvoltate și țări slab dezvoltate, în „economii centrale" și „economii periferice", mecanisme inechitabile de desfășurare a schimburilor care perpetuează și adîncesc, prin mijloace îndeosebi economice, subdezvoltarea, decalajele, transferurile internaționale de resurse și avuții, tendințele de îmbogățire a unor state pe seama altora).

Aceste aspecte ale moștenirii coloniale explică de ce consecințele — îndeosebi de ordin economic — ale relației coloniale se mențin și după înlăturarea acesteia pe plan politic, dar nu și faptul că asemenea consecințe, precum decalajele și dezvoltările economico-industriale polarizate, au tendința chiar de a se accentua pe mai departe, în ciuda premiselor favorabile reducerii și lichidării lor treptate pe care le creează tocmai eliminarea politică a relației coloniale, dobîndirea